

ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4
ISLAMIC CULTURAL LEARNING CENTER BASED ON THE FOUR MADHHABS

วาซีนีย์ อับดุลละ
WASINEE ABDOLLAH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY
2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4
ISLAMIC CULTURAL LEARNING CENTER BASED ON THE FOUR MADHHABS

วาซีนีย์ अबดุลละ
WASINEE ABDOLLAH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY
2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4

ISLAMIC CULTURAL LEARNING CENTER BASED ON THE FOUR MADHHABS

วาซีนีย์ อับดุลหะละ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ภาวัต รอดเข็ม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ยุพียง เหมะศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ อนุกุลยุทธชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิป ศรีสกุลไชยรัก

อาจารย์วรุฒิ มัธยันต์

อาจารย์ภาวัต รอดเข็ม

อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
ขอรับรองว่า งานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ภวัต รอดเข็ม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นางสาววาศินี อับดุลหะ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาตรีในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาววาศินีย์ อับดุลหะ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4

ผู้เขียน นางสาววาศินีย์ อับดุลหะ

สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2568

บทคัดย่อ

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีหลักศรัทธาเดียวกัน แต่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันมีความหลากหลายตามแนวทางของมัซฮับ ซึ่งในกลุ่มชนนี้แบ่งออกเป็น 4 แนวทางหลัก ได้แก่ ฮานาฟี มาลิกี ชาฟีอี และฮัมบะลี แต่ละมัซฮับมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ แนวคิด และวัฒนธรรมเฉพาะตน ในบริบทของสังคมไทย การเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของมัซฮับยังอยู่ในวงจำกัด ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักเพียงมัซฮับที่แพร่หลายในท้องถิ่น เช่น มัซฮับชาฟีอีในภาคใต้ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการยอมรับความหลากหลายทางศาสนาและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนภายในศาสนาเดียวกัน

โครงการ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4 จึงมุ่งสร้างพื้นที่กลางเพื่อการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกัน และการยอมรับในความแตกต่างภายใต้หลักศรัทธาเดียวกัน โดยอ้างอิงแนวคิดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ และการออกแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ยังอ้างอิงกรณีศึกษาจากศูนย์การเรียนรู้มัซฮับในต่างประเทศ เช่น มาเลเซียและสิงคโปร์ และอ้างอิงข้อมูลจากประวัติความเป็นมาของบรรดาอิหม่ามทั้ง 4 มาใช้ เพื่อให้สามารถพัฒนาพื้นที่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของแต่ละมัซฮับ และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

ศูนย์การเรียนรู้นี้ตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณมัสยิดกลางจังหวัดสงขลา เป็นอาคารที่ออกแบบเพื่อรองรับฟังก์ชันที่หลากหลาย เช่น โซนเรียนรู้เฉพาะมัซฮับ ห้องอเนกประสงค์สำหรับสัมมนาและกิจกรรมชุมชน ห้องนิทรรศการ และพื้นที่สาธารณะสำหรับผู้เยี่ยมชม เจ้าของโครงการคือคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา ผู้ใช้สอยหลักคือชุมชนมุสลิม เยาวชน และผู้สนใจศึกษาวัฒนธรรมอิสลาม รวมทั้งกลุ่มต่างศาสนิกที่มีความสนใจในเรื่องนี้ อาคารจะถูกออกแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พร้อมสะท้อนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมเฉพาะตัวของแต่ละมัซฮับ ทำให้ศูนย์การเรียนรู้นี้เป็นทั้งแหล่งศึกษาและจุดรวมชุมชนที่เชื่อมโยงความรู้ ศาสนา และวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน

THESIS TITLE ISLAMIC CULTURAL LEARNING CENTER BASED ON THE FOUR
MADHHABS
AUTHOR WASINEE ABDOLLAH
MAJOR ARCHITECTURE
YEAR 2025

ABSTRACT

Islam is a religion that shares a common faith, yet daily practices vary according to different schools of thought, known as madhhabs. Within the Sunni tradition, there are four main madhhabs: Hanafi, Maliki, Shafii, and Hanbali. Each madhhab has its own historical foundation, theological principles, and cultural identity. In the context of Thai society, understanding of the differences among these madhhabs remains limited, with most people familiar only with the madhhab prevalent in their local region, such as the Shafii school in southern Thailand.

The Islamic Cultural Learning Center of the Four Madhhabs aims to create a central space for learning, coexistence, and acceptance of differences under a shared faith. The project draws upon place-based learning concepts and participatory design approaches. It also references case studies from madhhab learning centers abroad, including Malaysia and Singapore, as well as historical information from the founding imams of the four schools.

The learning center is located near the Central Mosque of Songkhla Province and is designed to accommodate diverse functions, including dedicated madhhab learning zones, multipurpose rooms for seminars and community activities, exhibition spaces, and public areas for visitors. The project owner is the Islamic Committee of Songkhla Province. Primary users include the local Muslim community, youth, and individuals interested in studying Islamic culture, as well as members of other faiths with a keen interest in the subject. The building is designed to promote learning and peaceful coexistence while reflecting the distinctive identity and culture of each madhhab.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา และ คณะกรรมการตรวจแบบทุกท่าน เป็นอย่างสูง ที่ได้ให้คำแนะนำ ความรู้ และข้อเสนอแนะอันมีคุณค่าในการพัฒนาโครงงานสถาปัตยกรรม เรื่อง “ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4” จนสามารถดำเนินการได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คำแนะนำที่ได้รับถือเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ ความเข้าใจ และสนับสนุนทั้งด้านจิตใจและการใช้ชีวิตตลอดระยะเวลาการศึกษา อันเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจในการทำงานจนสำเร็จ

ขอขอบคุณ ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาตรีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2568 ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานวิจัยและการพัฒนาโครงการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือ แบ่งปันประสบการณ์ และอยู่เคียงข้างกันในทุกช่วงเวลาของการเรียนรู้ ความร่วมมือและมิตรจิตของทุกคนมีคุณค่าต่อข้าพเจ้าอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุด ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล สนับสนุน และเอื้อเพื่อสถานที่ในการศึกษาข้อมูล ซึ่งช่วยให้โครงการนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งใจไว้

ขอขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้งจากใจจริง

ด้วยความเคารพอย่างสูงและขอบคุณยิ่ง

นางสาววาสนีย์ อับดุลหะ

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1. ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2. วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
1.3. ขอบเขตการศึกษาของโครงการ.....	4
1.4. กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	4
1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.2 งานวิจัย หรือ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง.....	22
2.3. งานออกแบบสถาปัตยกรรม.....	28
บทที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ	
3.1. การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ.....	33
3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้ง.....	43
3.3. การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน.....	50
3.4. การวิเคราะห์การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ.....	54
3.5. ภาพบรรยากาศโครงการ.....	68
บทที่ 4 แนวความคิดในการออกแบบ	
4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ.....	69
4.2 แนวความคิดในการออกแบบ.....	73
4.3 การพัฒนางานออกแบบ.....	76
บทที่ 5 ผลงานการออกแบบ	
5.1 ภาพผลงานการออกแบบทัศนียภาพโดยรวม.....	78

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
5.2 ผังบริเวณ.....	79
5.3 ผังพื้นที่.....	81
5.4 ผังหลังคา.....	86
5.5 รูปด้าน.....	87
5.6 รูปตัด.....	89
5.7 ทศนิยมภาพ.....	91
บทที่ 6 บทสรุปและเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	100

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.1. ศูนย์วัฒนธรรมมุสลิมดาซาง ประเทศจีน.....	31
ภาพที่ 1.2 ศูนย์วัฒนธรรมอิสลามในฟัดมอนต์ ประเทศอิตาลี.....	33
ภาพที่ 1.3 พิพิธภัณฑ์อาภา ข่าน ประเทศแคนาดา.....	34
ภาพที่ 1.4 ประเภทอาคารขนาดใหญ่.....	38
ภาพที่ 1.5 แผนผังที่ตั้งโครงการ.....	45
ภาพที่ 1.6 ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 1.....	50
ภาพที่ 1.7 ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 2.....	51
ภาพที่ 1.8 ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 3.....	52
ภาพที่ 1.9 มุมมองรอบที่ตั้งโครงการ.....	52
ภาพที่ 1.10 แสดงบริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	52
ภาพที่ 1.11 การกำหนดกลุ่มผู้ใช้งาน.....	56
ภาพที่ 1.12 การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน.....	57
ภาพที่ 1.13 การกำหนดพื้นที่โครงการ.....	58
ภาพที่ 1.14 การวิเคราะห์การจัดผังกลุ่มพื้นที่โครงการ.....	64
ภาพที่ 1.15 การวิเคราะห์ story board.....	67
ภาพที่ 1.16 ภาพลักษณะของโครงการ.....	73
ภาพที่ 1.17 ภาพสังคมมุสลิมร่วมสมัย.....	74
ภาพที่ 1.18 ที่มาของแนวความคิด.....	78
ภาพที่ 1.19 การพัฒนาแนวคิดการออกแบบ.....	80
ภาพที่ 1.20 การพัฒนาโซนนิ่ง.....	81
ภาพที่ 1.21 การพัฒนาโซนนิ่ง.....	81
ภาพที่ 1.22 การพัฒนารูปทรงอาคาร.....	82
ภาพที่ 1.23 การพัฒนาฟาซาดอาคาร.....	82
ภาพที่ 1.24 ทศนียภาพโดยรวม.....	83
ภาพที่ 1.25 ผังบริเวณ (Lay out).....	84
ภาพที่ 1.26 ผังบริเวณ (Master plan).....	84
ภาพที่ 1.27 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1.....	85
ภาพที่ 1.28 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2.....	86
ภาพที่ 1.29 ผังพื้นที่ชั้นที่ 3.....	87

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.30 ผังพื้นที่ชั้นที่ 4.....	88
ภาพที่ 1.31 ผังพื้นที่ชั้นที่ 5.....	89
ภาพที่ 1.32 ผังหลังคา.....	90
ภาพที่ 1.33 รูปด้าน 1-2	87
ภาพที่ 1.34 รูปด้าน 3-4	88
ภาพที่ 1.35 รูปตัด A-B	89
ภาพที่ 1.36 รูปตัด C	90
ภาพที่ 1.37 ทศนิยมภาพด้านหน้าอาคารหันหน้าเข้าสู่ถนนลพบุรีราเมศวร์.....	91
ภาพที่ 1.38 ทศนิยมภาพด้านหน้าอาคารจากมุมมองถนนสายรองที่ติดกับโครงการ.....	91
ภาพที่ 1.39 ทศนิยมภาพทางเข้าที่จอดรถภายในอาคาร.....	92
ภาพที่ 1.40 ทศนิยมภาพพื้นที่ทางเข้าอาคาร Drop off.....	92
ภาพที่ 1.41 ทศนิยมภาพภายในห้องของพื้นที่ Islamic library.....	93
ภาพที่ 1.42 ทศนิยมภาพภายในของพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว.....	93
ภาพที่ 1.43 ทศนิยมภาพภายในของพื้นที่จัดนิทรรศการถาวรโซนที่ 1.....	94
ภาพที่ 1.44 ทศนิยมภาพภายในของห้องการเรียนรู้ศาสนา.....	94
ภาพที่ 1.45 ทศนิยมภาพภายในของพื้นที่จัดนิทรรศการถาวรโซนที่ 2.....	95
ภาพที่ 1.46 ทศนิยมภาพภายในของพื้นที่จัดนิทรรศการถาวรโซนที่ 3.....	95

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1.1 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย.....	63
ตารางที่ 1.2 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย.....	64
ตารางที่ 1.3 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย.....	75

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1 แผนภูมิการวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ใช้สอย.....	61
แผนภูมิที่ 1.2 แผนภูมิพื้นที่รวมทั้งหมดของโครงการ.....	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ศาสนาอิสลามมีหลักความเชื่อเดียวกัน เช่น ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว (อัลลอฮ์) การยอมรับศาสนทูต และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของอัลกุรอานและซุนนะห์ของท่านนบีมุฮัมมัด แต่การปฏิบัติและการตีความข้อบททางศาสนากลับมีความหลากหลายตามแนวทางของมัซฮับ หรือ “แนวทางการวินิจฉัยข้อบทศาสนา” ซึ่งเป็นกรอบแนวทางทางกฎหมายและศาสนธรรมที่ช่วยให้ผู้ศรัทธาสามารถปฏิบัติศาสนกิจอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของตนเอง ในกลุ่มซุนนี มี 4 แนวทางหลัก ได้แก่ ฮานาฟี มาลิกี ชาฟีอี และฮัมบะลี โดยแต่ละมัซฮับเกิดจากกระบวนการศึกษาคำสอนและการตีความของอิหม่ามผู้ทรงคุณวุฒิในยุคแรก ๆ ของศาสนาอิสลาม

ในกลุ่มซุนนี มี 4 มัซฮับหลัก ได้แก่ ฮานาฟี มาลิกี ชาฟีอี และฮัมบะลี ซึ่งเกิดจากการศึกษาวิเคราะห์คำสอนและการตีความของอิหม่ามผู้ทรงคุณวุฒิในยุคแรกของศาสนาอิสลาม แต่ละมัซฮับมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ แนวคิดเชิงปรัชญา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ทั้งยังสะท้อนอัตลักษณ์และแนวทางการดำเนินชีวิตที่หลากหลายภายในศาสนาเดียวกัน

มัซฮับฮะนะฟี (Hanafi) ก่อตั้งโดยอิหม่ามอบูฮะนีฟะฮ์ อัน-นะฮ์มาน แห่งเมืองกุฟะฮ์ (อิรัก) มีลักษณะเด่นคือความยืดหยุ่นและการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ (Qiyas) ในการวินิจฉัยข้อบทศาสนา อิหม่ามฮะนะฟีให้ความสำคัญกับเจตนาและผลของการกระทำมากกว่ารูปแบบที่ตายตัว มัซฮับนี้จึงเหมาะกับสังคมที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงสูง และได้รับความนิยมในพื้นที่เอเชียกลาง ตุรกี ปากีสถาน และอินเดีย

มัซฮับมาลิกี (Maliki) ก่อตั้งโดยอิหม่ามมาลิก อิบน์ อะนัส แห่งเมืองมะดีนะฮ์ มีรากฐานจากการปฏิบัติของชาวเมืองมะดีนะฮ์ในยุคของท่านนบี ซึ่งถือเป็นแบบอย่างของมุสลิมยุคต้น มัซฮับนี้จึงเน้นจารีตและขนบธรรมเนียมของชุมชน ควบคู่กับการยึดหลักฐานจากอัลกุรอานและซุนนะห์ เป็นแนวทางที่ผสมผสานระหว่างศาสนธรรมกับวิถีชีวิตของผู้คน ได้รับความนิยมในภูมิภาคแอฟริกาเหนือและแอฟริกาตะวันตก

มัซฮับชาฟีอี (Shafi'i) ก่อตั้งโดยอิหม่ามมุฮัมมัด อิบน์ อิดริส อัชชาฟีอี ผู้วางรากฐาน “หลักวิธีการวินิจฉัยข้อบทศาสนา” (Usul al-Fiqh) อย่างเป็นระบบ เป็นมัซฮับที่เน้นความสมดุลระหว่างการยึดมั่นในซุนนะห์และการใช้เหตุผลทางตรรกะ เพื่อป้องกันการตีความที่เกินกรอบคำสอนเดิม มัซฮับนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

มัซฮับฮัมบะลี (Hanbali) ก่อตั้งโดยอิหม่ามอะหมัด อิบน์ ฮัมบัล มีลักษณะโดดเด่นคือการยึดมั่นในตำรับศาสนาอย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญกับอัลกุรอานและซุนนะห์เหนือการตีความทางเหตุผล

แนวทางนี้มุ่งรักษาความบริสุทธิ์ของคำสอนและหลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคม เป็นแนวทางที่มีอิทธิพลอย่างสูงในคาบสมุทรอาหรับ โดยเฉพาะซาอุดีอาระเบีย

แต่ละมฺซฮับมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน เช่น ฮานาฟีเน้นความยืดหยุ่นและการปรับตัวตามบริบททางสังคม มาลิกีเน้นวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนดินและเมืองเมดิना ชาฟีอีเน้นการรวบรวมและจัดระบบกฎหมายศาสนาอย่างเป็นลำดับขั้น และฮัมบะลีเน้นการปฏิบัติตามข้อความโดยตรงจากอัลกุรอานและสุนนะห์โดยนัยการปรับตีความ ทั้งนี้แต่ละมฺซฮับยังสะท้อนเอกลักษณ์เชิงปรัชญาและวัฒนธรรมเฉพาะของตน เช่น รูปแบบการละหมาด ข้อกำหนดเกี่ยวกับการละเว้นอาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงวิธีการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ

การเข้าใจความแตกต่างเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมมุสลิมที่ยอมรับและเคารพความหลากหลาย เพราะจะช่วยลดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มมฺซฮับ ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกัน และสร้างความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเชื่อภายในศาสนาเดียวกัน นอกจากนี้ การศึกษาความแตกต่างของมฺซฮับยังช่วยให้ผู้ศรัทธาสามารถปฏิบัติศาสนกิจอย่างถูกต้องตามบริบทและวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมทั้งรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมมุสลิมโดยรวมในบริบทของสังคมไทย การเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของมฺซฮับทั้ง 4 ยังอยู่ในวงจำกัด ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักเพียงมฺซฮับที่แพร่หลายในภูมิภาคของตน เช่น มฺซฮับชาฟีอีในภาคใต้ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการยอมรับความหลากหลายทางศาสนาและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างกลุ่มภายในศาสนาเดียวกัน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และอนุรักษ์วัฒนธรรม 4 มฺซฮับ จึงเป็นวิธีการสร้าง “พื้นที่กลาง” ที่สามารถรวมกลุ่มคนจากหลายมฺซฮับเข้าด้วยกัน เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ศูนย์การเรียนรู้นี้จะทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติและประเพณีของแต่ละมฺซฮับ พร้อมอนุรักษ์ธรรมเนียมวัฒนธรรมดั้งเดิมและสะท้อนอัตลักษณ์ของแต่ละแนวทางผ่านงานออกแบบสถาปัตยกรรม อาคารและพื้นที่ภายในศูนย์ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของแต่ละมฺซฮับ เช่น การจัดโซนเรียนรู้เฉพาะมฺซฮับ ห้องนิทรรศการสำหรับเผยแพร่วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ห้องอเนกประสงค์สำหรับกิจกรรมเชิงชุมชน และพื้นที่สาธารณะสำหรับผู้มาเยี่ยมชม ทำให้ศูนย์การเรียนรู้这不仅ไม่เพียงเป็นแหล่งการศึกษาและการวิจัยทางศาสนา แต่ยังเป็นจุดเชื่อมชุมชนในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มมุสลิมที่แตกต่างกัน

ศูนย์การเรียนรู้และอนุรักษ์วัฒนธรรม 4 มฺซฮับ จะเป็นสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวม ถ่ายทอด และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลามตามแนวทางของมฺซฮับทั้ง 4 ได้แก่ ฮะนะฟี มาลิกี ชาฟีอี และฮัมบะลี ศูนย์นี้มีเป้าหมายหลักในการสร้างความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการเคารพในความหลากหลายทาง

ความเชื่อภายในสังคมมุสลิม โดยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ยังเปิดโอกาสให้ผู้สนใจจากสังคมอื่นหรือผู้ศึกษาเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วม

ในบริบทของประเทศไทย การเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของมัซฮับทั้ง 4 ยังอยู่ในวงจำกัด โดยเฉพาะในภาคใต้ซึ่งมัซฮับชาฟีอีเป็นแนวทางหลัก ทำให้การยอมรับในความหลากหลายทางศาสนา ยังไม่กว้างขวางนัก การจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้และอนุรักษ์วัฒนธรรม 4 มัซฮับ จึงเป็นแนวทางหนึ่ง สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ศาสนาอิสลามสามารถดำรงอยู่ร่วมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทยได้อย่างกลมกลืนและยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.2.1 เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักนิติศาสตร์อิสลามตามแนวทางของทั้ง 4 มัซฮับ
- 1.2.2 เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่เปิดกว้างภายใต้หลักเอกภาพของศรัทธาเดียวกัน
- 1.2.3 เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ และการสื่อสารทางศาสนาในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย
- 1.2.4 เพื่อลดความขัดแย้งทางความคิดและส่งเสริมความเข้าใจร่วมในหลักศรัทธาอิสลาม

1.3 ขอบเขตของการศึกษาด้านเนื้อหา

- 1.3.1 ครอบคลุม หลักคำสอนและการปฏิบัติใน 4 มัซฮับ ได้แก่ Hanafi, Maliki, Shafi'i, Hanbali
- 1.3.2 ความเหมือนและความต่างด้านศาสนปฏิบัติ (อิบาเดฮ์ เช่น ละหมาด, การถือศีลอด, ซะกาต)
- 1.3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (การแต่งกาย, การแต่งงาน, การค้าขาย, การกินอยู่)
- 1.3.4 ความสัมพันธ์กับชุมชนและการอยู่ร่วมกัน การเชื่อมโยงกับ สถาปัตยกรรมและการออกแบบพื้นที่ ที่สะท้อนอัตลักษณ์และความหลากหลายทางมัซฮับ

1.4 ขอบเขตของการศึกษาด้านเชิงวิธีการ

- 1.4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study)
- 1.4.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้นำศาสนา (อูละมาอ์, โต๊ะครู, อิหม่าม) และชุมชนมุสลิมในพื้นที่

1.4.3 การสังเกต (Observation) บริบทพื้นที่ เช่น มัสยิด ศูนย์การเรียนรู้ และพื้นที่ วัฒนธรรม

1.4.4 การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) ระหว่างมัสยิดทั้ง 4

1.5 ขอบเขตของการศึกษาด้านพื้นที่

1.5.1 ศึกษาพื้นที่ตั้งโครงการบริเวณใกล้มัสยิดกลางจังหวัดสงขลา เพื่อให้สอดคล้องกับ บริบททางศาสนาและสังคมมุสลิมในพื้นที่ โดยครอบคลุมการสำรวจสภาพภูมิประเทศ การใช้ ประโยชน์ที่ดินโดยรอบ การเข้าถึง (Accessibility) ระบบสัญจร โครงสร้างพื้นฐาน และ สภาพแวดล้อมโดยรวม

1.5.2 ศึกษาลักษณะชุมชนมุสลิมในพื้นที่สงขลา ทั้งในมิติของประวัติศาสตร์ ความเชื่อ วัฒนธรรม และแนวทางปฏิบัติตามมัสยิดต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการใช้พื้นที่ การเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ใช้งาน

1.5.3 เน้นการออกแบบสถาปัตยกรรมศูนย์การเรียนรู้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของอิสลามร่วม สมัย ผ่านองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่เรียนรู้ พื้นที่นิทรรศการ ห้องบรรยาย พื้นที่ พักผ่อน และพื้นที่ประกอบศาสนกิจ

1.5.4 ศึกษาแนวทางและรูปแบบศูนย์การเรียนรู้หรือสถาบันอิสลามในประเทศและ ต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการจัดพื้นที่ การใช้วัสดุ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของผู้คนต่างแนวคิดภายใต้หลักอิสลาม

1.6 กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการศึกษา

1.6.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ความเป็นมาของศาสนาอิสลาม หลักการนิติศาสตร์อิสลาม และ แนวทางของมัสยิดทั้ง 4 เพื่อสร้างความเข้าใจในพื้นฐานแนวคิดทางศาสนาและวัฒนธรรมที่จะ สะท้อนสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม

1.6.2 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง รวบรวมและวิเคราะห์ทฤษฎีด้านสถาปัตยกรรม อิสลาม การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม และแนวคิดต่างๆเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบ

1.6.3 สำรวจบริบทพื้นที่โครงการ ศึกษาทำเลที่ตั้งบริเวณใกล้มัสยิดกลางจังหวัดสงขลา สำรวจลักษณะภูมิประเทศ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบสัญจร สภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมถึง ความสัมพันธ์กับชุมชนมุสลิมในพื้นที่

1.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา คณะกรรมการมัสยิด ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป เพื่อทำความเข้าใจแนวทางการเรียนรู้และการปฏิบัติศาสนาในแต่ละมัสยิด

1.6.5 ศึกษากรณีศึกษา และเปรียบเทียบศูนย์การเรียนรู้หรือสถาบันอิสลามที่มีแนวคิดใกล้เคียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ด้านการจัดสรรพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์อิสลาม

1.6.6 วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งาน สํารวจกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ผู้นำศาสนา และประชาชนในพื้นที่ เพื่อระบุฟังก์ชันการใช้งาน พฤติกรรม และความต้องการเชิงพื้นที่

1.6.7 สรุปแนวคิดและรูปแบบการออกแบบ สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวคิดหลักของโครงการ อัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม และแนวทางการจัดพื้นที่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้

1.6.8 พัฒนาแนวทางการออกแบบ จัดทำผังโครงการ (Master Plan) การวางผังอาคาร (Layout) และรูปแบบอาคารในระดับสถาปัตยกรรม โดยคำนึงถึงการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสมและความสัมพันธ์ของพื้นที่เรียนรู้ ศาสนกิจ และชุมชน

1.6.9 นำเสนอผลงานการออกแบบ จัดทำแบบแปลน รูปตัด รูปด้าน ภาพทัศนียภาพ และโมเดลจำลอง เพื่อนำเสนอแนวคิดและรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาที่วางไว้

1.6.10 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ สรุปกระบวนการศึกษา แนวคิดสำคัญที่ได้จากการออกแบบ พร้อมข้อเสนอแนะในการพัฒนาและต่อยอดศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามในอนาคต

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เกิดแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้องและเข้าถึงได้ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการนิติศาสตร์อิสลามตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟีอีย์ ช่วยให้เยาวชน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปสามารถศึกษาหลักศาสนาได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ

1.7.2 ส่งเสริมความเข้าใจและเอกภาพในหมู่มุสลิม สร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่เปิดกว้างต่อแนวคิดที่หลากหลายภายในศาสนาอิสลาม ช่วยลดอคติทางความคิดและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในชุมชนมุสลิม

1.7.3 เป็นต้นแบบของพื้นที่เรียนรู้เชิงวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างศาสนาและกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในจังหวัดสงขลา สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการเคารพในความหลากหลายทางสังคม

1.7.4 ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่และอัตลักษณ์ชุมชนมุสลิม ช่วยยกระดับพื้นที่โดยรอบให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางศาสนาและวัฒนธรรม เกิดการอนุรักษ์อัตลักษณ์อิสลามในรูปแบบร่วมสมัย และสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับชุมชนมุสลิมในพื้นที่

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 คำสำคัญ (keywords)

ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่ง รวบรวม แบ่งปัน และพัฒนาความรู้ อย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้คนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในเชิงวิชาการ วัฒนธรรม หรือทักษะชีวิต ผ่านการใช้สื่อ กิจกรรม การฝึกอบรม หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกัน

วัฒนธรรมอิสลาม หมายถึง วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ ภาษา และระบบสังคม ที่หล่อหลอมและพัฒนามาจากคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยอิงหลักการจาก อัลกุรอาน (คัมภีร์อัลกุรอาน) และ ซุนนะห์ (วจนะและการปฏิบัติของท่านนบีมุฮัมมัด) ซึ่งเป็นรากฐาน ในการกำหนดทิศทางของสังคมมุสลิม

มัซฮับทั้ง 4 หมายถึง สำนักคิดทางนิติศาสตร์อิสลาม (Islamic Jurisprudence Schools of Thought) ที่สำคัญที่สุดในโลกมุสลิม ซึ่งอธิบายหลักการศาสนา (ฟิกฮ์: การปฏิบัติศาสนกิจและ กฎหมายอิสลาม) โดยอาศัยอัลกุรอาน ซุนนะห์ อิจมาอ์ (มติเอกฉันท์) และกียาส (การอนุมานเชิง เปรียบเทียบ) โดยแต่ละมัซฮับเกิดจากการตีความและการวินิจฉัยของอุละมาอ์ผู้ก่อตั้ง ดังนั้น “มัซฮับ ทั้ง 4” จึงหมายถึง แนวทางการตีความและปฏิบัติศาสนกิจอิสลามที่แตกต่างกันในรายละเอียด แต่ยืน อยู่บนรากฐานเดียวกัน คือ อัลกุรอานและซุนนะห์

มัซฮับฮะนะฟี (Hanafi) ผู้ก่อตั้ง อบูฮะนีฟะฮ์ (อิหม่าม อบู ฮะนีฟะฮ์ อัน-นูร์มาน, ค.ศ. 699–767) เน้นการใช้เหตุผล (กียาส) และอิจติฮาด (การใช้วิจารณ์ญาณ) แพร่หลายในตุรกี เอเชีย กลาง ปากีสถาน อินเดีย บังคลาเทศ

มัซฮับมาลิกี (Maliki) ผู้ก่อตั้ง อิหม่ามมาลิก อิบน์ อนัส (ค.ศ. 711–795) ใช้อัลกุ-รอาน และ ซุนนะห์ เป็นหลัก และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงของชาวมะดีนะฮ์ แพร่หลายในแอฟริกาเหนือ ตะวันตก เช่น โมร็อกโก แอลจีเรีย ตูนิเซีย ลิเบีย

มัซฮับชาฟีอี (Shafi'i) ผู้ก่อตั้ง อิหม่ามมุฮัมมัด อิบน์ อิดรีส อัซชาฟีอี (ค.ศ. 767–820) พัฒนาหลักวิชา อุศูลอัลฟิกห์ (หลักการฟิกห์) ที่เป็นระบบชัดเจน แพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย) อียิปต์ ตะวันออกแอฟริกา

มัซฮับหัมบะลี (Hanbali) ผู้ก่อตั้ง อิหม่ามอะหมัด อิบน์ ฮัมบัล (ค.ศ. 780–855) ยึดมั่นเคร่งครัดในอัลกุรอานและซุนนะห์ ไม่เน้นการใช้เหตุผลมากนักเป็นรากฐานความคิดของแนวทางชะละฟียะและวะฮาบียะแพร่หลายในซาอุดีอาระเบีย และบางส่วนในอ่าวอาหรับ

2.1.2 คำจำกัดความ (Definition)

ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง พื้นที่หรืออาคารที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวม ถ่ายทอด และเผยแพร่ความรู้ในสาขาต่าง ๆ โดยเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบการศึกษาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ศูนย์การเรียนรู้มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning)

ในเชิงสถาปัตยกรรม ศูนย์การเรียนรู้เป็นพื้นที่ที่ออกแบบเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบใหม่ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่ ไม่เพียงทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้ แต่ยังเป็นพื้นที่ทางสังคมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกัน และการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ร่วมกันของผู้ใช้สอยหลากหลายกลุ่ม

2.1.3 แนวคิดในการออกแบบ (Design approach)

2.1.3.1 แนวคิดสถาปัตยกรรมอิสลาม (Islamic Architecture Concept)

ต้นกำเนิดของสถาปัตยกรรมอิสลาม

สถาปัตยกรรมอิสลาม เป็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมช่วงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้างในศาสนาอิสลาม อันเกิดจากการหลอมรวมทั้งศิลปะพื้นถิ่นและความเชื่อเข้าด้วยกัน ได้รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรมโรมัน, สถาปัตยกรรมไบแซนไทน์, สถาปัตยกรรมเปอร์เซีย ซึ่งได้รับมาจากการเข้ายึดครองดินแดนต่าง ๆ ของมุสลิมระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 7 ในโลกตะวันออกยังมีการผสมผสานกับสถาปัตยกรรมจีน สถาปัตยกรรมอินเดีย และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในเอเชียอาคเนย์ ทั้งหมดล้วนหลอมรวมให้เกิดสถาปัตยกรรมรูปแบบที่มีความพิเศษและโดดเด่นนี้ขึ้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตกแต่งพื้นผิวด้วยอักษรวิจิตรอิสลาม รูปร่างทางเรขาคณิตและลวดลายที่วิจิตร โดยทั่วไป

สถาปัตยกรรมอิสลามใช้บรรยายสถาปัตยกรรมที่พบในมัสยิด สุสาน พระราชวัง และป้อมปราการ ชาวมุสลิมจากแอฟริกาเหนือผู้พิชิตคาบสมุทรไอบีเรียและหมู่เกาะเมดิเตอร์เรเนียนตะวันตกโดยรอบจำนวนมาก ได้นำสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากอิสลามมาสู่บางส่วนของยุโรป ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นหลายรูปแบบนี้พบได้ในสเปน ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ขบวนการฟื้นฟูสถาปัตยกรรมได้นำผลงานของอันโตนิโอ เกาดี สถาปนิกชาวคาตาลัน ซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสถาปัตยกรรมอิสลามในสเปน

ลักษณะสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสลาม

ลักษณะสำคัญบางประการของสถาปัตยกรรมอิสลาม ได้แก่ รูปแบบต่างๆ เช่น หออะซาน โดม มุคาร์นาส หลังคาโค้ง และซุ้มประตูโค้ง องค์ประกอบการตกแต่งประกอบด้วยลวดลายซ้ำๆ และงานไม้ที่ประณีตบรรจง ซึ่งใช้ทั่วทั้งอาคารและบ้านเรือน

ลักษณะสำคัญบางประการของสถาปัตยกรรมอิสลาม ได้แก่ รูปแบบต่างๆ เช่น หออะซาน โดม มุคาร์นาส หลังคาโค้ง และซุ้มประตูโค้ง องค์ประกอบการตกแต่งประกอบด้วยลวดลายซ้ำๆ และงานไม้ที่ประณีตบรรจง ซึ่งใช้ทั่วทั้งอาคารและบ้านเรือน

มินาเรต : มินาเรตคือยอดแหลมสูงตระหง่าน มีบันไดภายในและหน้าต่างบานเล็ก โดดเด่นสะดุดตาและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเชิญชวนชาวมุสลิมให้ละหมาดวันละ 5 ครั้ง

โดม : สถาปัตยกรรมอิสลามมีลักษณะเด่นคือโดมที่ตั้งอยู่บนโครงสร้างที่เรียกว่าเพนเดนทีฟ (pendentive) เพนเดนทีฟจะติดตั้งโดมทรงกลมไว้ในห้องสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า เพนเดนทีฟมักตกแต่งด้วยกระเบื้องโมเสก

ห้องเพดานโค้งมุคาร์นาส : ห้องเพดานโค้งมุคาร์นาสที่มีลวดลายคล้ายรังผึ้งหรือหินงอกหินย้อย ช่วยเพิ่มสัมผัสที่เป็นพื้นผิวและเป็นสีเดียวให้กับเพดานของห้องที่ตกแต่งภายในด้วยกระเบื้องหลากสีสันและซับซ้อน

ซุ้มประตู : ซุ้มประตูรูปเกือกม้า (หรือซุ้มประตูรูปกุญแจ) ซุ้มโค้งแหลม (ซึ่งเป็นต้นแบบของสถาปัตยกรรมแบบ โกธิค) ซุ้มโค้งหยัก (หรือหลายฟอยล์) และซุ้มโค้งโอจี (โค้งหลายโค้ง) มักพบเห็นได้ทั่วไปในสถาปัตยกรรมอิสลาม

ลวดลายที่ซ้ำกัน : การตกแต่งแบบอิสลามมักรวมถึงกระเบื้องโมเสกหลากสีที่มีลวดลายที่ซ้ำกันและลวดลายและรูปทรงเรขาคณิตหรือพืช รวมถึงอักษรอาหรับและข้อความจากผลงานสำคัญๆ

มาซาริยา : อีกหนึ่งจุดเด่นคือมาซาริยา (โครงตาข่ายไม้) บนหน้าต่างเพื่อเป็นส่วนตัวและควบคุมอุณหภูมิ บางครั้งยังนำมาใช้ในบริบทสมัยใหม่เพื่อการตกแต่งหรือเป็นทางเลือกในการแบ่งพื้นที่ภายใน

องค์ประกอบการตกแต่ง : องค์ประกอบการตกแต่งอันเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมอิสลาม ได้แก่ กระเบื้องโมเสก หลากสี ภาพวาดบนผนัง ประติมากรรมปูนปั้น และแผงผนังตกแต่งอันวิจิตรบรรจง

องค์ประกอบภายนอก : สถาปัตยกรรมอิสลามมักมีลักษณะเป็นสวน ลานภายในที่มีกำแพงล้อมรอบ ห้องโถงเปิดที่มีหลังคาด้วยเสา และห้องใต้ดินโค้ง

หลักแนวคิดสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสลาม

1. เอกภาพ (Tawheed / Unity) สะท้อนแนวคิด “อัลลอฮ์องค์เดียว” ผ่านความสมดุลและการจัดวางองค์ประกอบอย่างมีระเบียบการออกแบบจะเน้นความต่อเนื่องและกลมกลืนของพื้นที่แสง และวัสดุ

2. ความเรียบง่าย (Simplicity) มุ่งเน้นความงามจากความสงบและการลดสิ่งที่ไม่จำเป็นไม่เน้นความฟุ่มเฟือยหรือหรูหรา แต่เน้นฟังก์ชันและการใช้งานที่เหมาะสม

3. ความเป็นส่วนตัว (Privacy) การออกแบบคำนึงถึงหลักศีลธรรมและขอบเขตระหว่างเพศ เช่น การแยกสัดส่วนพื้นที่ชาย-หญิง ใช้กำแพง ฉากกั้น หรือสนามภายใน (Courtyard) เพื่อสร้างพื้นที่ส่วนตัวในบ้านหรือมัสยิด

4. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ (Harmony with Nature) การวางผังอาคารให้รับแสง ลม และเงาอย่างเหมาะสมใช้น้ำ สวน และแสงธรรมชาติเป็นสัญลักษณ์ของ “สวรรค์” และ “ความสงบ”

5. สัญลักษณ์ทางศาสนา (Symbolism) ใช้รูปทรงเรขาคณิต ลวดลายอาหรับ (Arabesque) และอักษรอาหรับ (Calligraphy) เพื่อแสดงความศรัทธา หลีกเลี่ยงการใช้ภาพคนหรือสัตว์ เนื่องจากหลักศาสนาไม่สนับสนุนการจำลองสิ่งมีชีวิต

6. การมุ่งสู่ความเป็นนิรันดร์ (Eternity) การจัดจังหวะของซ้ำ (Repetition) และลวดลายที่ต่อเนื่อง สื่อถึงความไม่มีที่สิ้นสุดของพระผู้เป็นเจ้า

ลักษณะของการจัดวางในสถาปัตยกรรมอิสลาม

สถาปัตยกรรมอิสลามมีเอกลักษณ์โดดเด่นในด้านการจัดวางพื้นที่ (Spatial Arrangement) ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการวางผังอาคารตามความเหมาะสมทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงหลักศาสนา วิถีชีวิต และความเชื่อของชาวมุสลิม โดยมีแนวทางหลักดังนี้

1. การจัดวางตามแกน (Axis & Orientation)

การกำหนดทิศทางเป็นหัวใจสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสลาม โดยเฉพาะ “ทิศกิบละห์ (Qibla Orientation)” ซึ่งหมายถึงทิศทางที่หันหน้าไปยังนครมักกะฮ์ (เมืองศักดิ์สิทธิ์ของอิสลาม) การออกแบบมัสยิดและอาคารทางศาสนาทั้งหมดจึงต้องวาง ห้องโถงละหมาด (Prayer Hall) ให้หันหน้าไปยังทิศนี้ เพื่อให้ผู้ละหมาดทุกคนหันหน้าไปทางเดียวกัน แนวทิศกิบละห์นี้จึงกลายเป็น แนวแกนหลัก (Main Axis) ที่กำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ของอาคาร เช่น การจัดวางมุฮรอบ (Mihrab) แท่นมิมบาร์ (Minbar) และทางเดินเข้าสู่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

2. การจัดวางแบบลานกลาง (Courtyard Concept)

แนวคิด “ลานกลาง” หรือ ซะฮ์น (Sahn) ถือเป็นหัวใจสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสลาม โดยเฉพาะในมัสยิดและอาคารที่พักอาศัยแบบดั้งเดิม ลานกลางนี้เป็นพื้นที่เปิดโล่งที่ใช้เชื่อมโยงกิจกรรมทั้งทางศาสนาและสังคม เช่น การละหมาด การพักผ่อน การพบปะสนทนา และการจัดกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ ลานกลางยังทำหน้าที่ ควบคุมสภาพอากาศภายในอาคาร ช่วยระบายความร้อนและนำแสงธรรมชาติเข้ามาอย่างเหมาะสม เป็นสัญลักษณ์ของ “ศูนย์กลางแห่งชีวิต” ในโลกมุสลิม

3. การจัดวางแบบลำดับพื้นที่ (Hierarchical Space)

สถาปัตยกรรมอิสลามมักมีการกำหนดลำดับชั้นของพื้นที่ตามระดับความศักดิ์สิทธิ์หรือความสำคัญ (Spatial Hierarchy) พื้นที่ภายนอกจะเป็นพื้นที่สาธารณะ เปิดรับผู้คนทั่วไป ส่วนพื้นที่ภายในจะมีความสงบและศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง มุฮรอบ (Mihrab) ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของการละหมาด และเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยากที่สุด การจัดลำดับเช่นนี้สะท้อนถึงแนวคิดทางศาสนา ที่มุ่งสู่ “การเข้าใกล้พระเจ้า” ทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิญญาณ

4. การจัดวางพื้นที่เพื่อชุมชน (Community-Based Layout)

สถาปัตยกรรมอิสลามมิได้จำกัดอยู่เพียงอาคารศาสนา แต่ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน (Community Hub) ซึ่งรองรับกิจกรรมหลากหลาย เช่น การศึกษา การบริหาร การค้า และสังคม มัสยิดในชุมชนจึงมักเชื่อมโยงกับโรงเรียน (มัสยิด – Madrasah) ตลาด (ซูก – Souq) และที่พักอาศัยโดยรอบ แสดงให้เห็นถึงแนวคิดของ “การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล” ระหว่างศาสนาและชีวิตประจำวัน

5. ความสมมาตรและเรขาคณิต (Symmetry & Geometry)

สถาปัตยกรรมอิสลามให้ความสำคัญกับรูปแบบเรขาคณิต (Geometric Order) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์แบบและเอกภาพในพระผู้เป็นเจ้า การจัดวางผังอาคารจึงมักอยู่ในรูปแบบที่มี สมมาตร (Symmetry) และมีความสมดุล (Balance) ขององค์ประกอบ เช่น การใช้แผนผังสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้าลดทอนเรขาคณิตและการซ้ำของรูปทรง (Repetition) ยังสะท้อนแนวคิดเรื่อง “ความไม่มีที่สิ้นสุด” ของอัลลอฮ์

6. การจัดวางพื้นที่ส่วนตัวและส่วนรวม (Public vs. Private)

ในสังคมอิสลาม หลักศีลธรรมและความเป็นส่วนตัว (Privacy) เป็นสิ่งสำคัญ การออกแบบบ้านเรือนและอาคารจึงคำนึงถึงการแยกพื้นที่ ส่วนรวม (Public) และ ส่วนตัว (Private) อย่างชัดเจนในบ้านเรือน มักแยก ห้องรับแขก (Majlis) ซึ่งใช้ต้อนรับบุคคลภายนอกออกจากพื้นที่ของครอบครัว ส่วนในอาคารสาธารณะ เช่น มัสยิด หรือศูนย์การเรียนรู้ มักมีการ แยกพื้นที่ชาย-หญิง เพื่อความเหมาะสมและเคารพต่อหลักศาสนา หลักการนี้สะท้อนความเข้าใจใน “ขอบเขตทางสังคมและศีลธรรม” ที่หล่อหลอมอยู่ในสถาปัตยกรรมอิสลามทุกยุคสมัย

2.1.3.2 แนวคิด Vernacular Architecture หรือ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

คือ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นรูปแบบของอาคารระดับภูมิภาคหรือท้องถิ่นที่ใช้ประโยชน์จากวัสดุและทรัพยากรแบบดั้งเดิมจากภูมิภาคที่อาคารตั้งอยู่ ด้วยเหตุนี้ สถาปัตยกรรมนี้จึงมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ และตระหนักถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของอาคารเหล่านั้น ซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากลักษณะเหล่านี้ ด้วยลักษณะเฉพาะของแต่ละภูมิภาค สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงได้พัฒนามาเป็นวิธีการยืนยันอัตลักษณ์

ด้วยคุณสมบัติที่โดดเด่นเหล่านี้ การนิยามสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงอาจเป็นเรื่องยาก ในหนังสือ Built to Meet Needs: Cultural Issues in Vernacular Architecture (2006) ซึ่งเขียนขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ Encyclopedia of Vernacular Architecture of the World พอล โอลิเวอร์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิยามคำนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากปริศนาจากการศึกษาของเขา สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงถูกนิยามว่าเป็นสถาปัตยกรรมของผู้คน รวมถึงบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของพวกเขา ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสร้างขึ้นโดยเจ้าของหรือชุมชนด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะ และคำนึงถึงความเชื่อ วิถีชีวิต และเศรษฐกิจของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง

ขนบธรรมเนียมประเพณีและการสร้างบริบทเป็นสองลักษณะสำคัญที่สุดของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เขากล่าวว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทั้งหมดล้วนเป็นแบบดั้งเดิม ในแง่ที่ว่าสร้างขึ้นบนรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับกันดีจากคนรุ่นก่อน มาจากกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม และเป็นผลผลิตจากกระบวนการอันยาวนานข้ามกาลเวลา นอกจากนี้ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นยังให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น เน้นย้ำถึงความตระหนักรู้ในบริบททางภูมิศาสตร์ของสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งรวมถึง สภาพภูมิอากาศพืชพรรณ และภูมิประเทศ ซึ่งประเด็นนี้ได้ถูกเน้นย้ำไว้แล้ว

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้รับการกล่าวถึงและนำมาพิจารณาใหม่ในงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยหลายแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาปัตยกรรมหลังนี้ โครงสร้างเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในสังคมสมัยใหม่ เพราะมีคุณสมบัติทางภูมิอากาศที่ดีเยี่ยม และเป็นตัวอย่างที่แท้จริงของความยั่งยืนทางสถาปัตยกรรม ดังนั้น ในโครงการต่างๆ ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานสูงสุดด้วยการลดเสียงรบกวนและการจัดการความร้อน พร้อมกับลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่สิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด แนวคิดทางสถาปัตยกรรมแบบเดิมๆ จึงถูกนำมาพิจารณาและเลียนแบบ

สถาปนิก ลูซิโอ คอสตา เป็นหนึ่งในผู้ทรงอิทธิพลด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของบราซิลชั้นนำในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เขานิยามประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมบราซิลโดยนำเสนอตัวอย่างสถาปัตยกรรมจากทั่วประเทศ รวมถึง Ocas อันเลื่องชื่อ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่อยู่อาศัยแบบพื้นเมืองทั่วไปในบราซิล อาคารบนเสาเข็ม และโครงสร้างดินอัดจากยุคอาณานิคม เป็นต้น แม้ว่ากระบวนการที่ใช้ในการสร้างโครงสร้างเหล่านี้จะมีวิวัฒนาการตามกาลเวลาและความซับซ้อนในปัจจุบัน แต่กระบวนการเหล่านี้ก็ปรากฏขึ้นมาอย่างเป็นธรรมชาติ

2.1.3.3 แนวคิดการอยู่ร่วมอย่างหลากหลาย (Pluralism & Unity in Diversity)

พหุนิยม หรือ Pluralism คือ แนวคิดที่เน้นแนวทางเรื่องความหลากหลายของกลุ่มคน สังคมและวัฒนธรรม เช่น ความหลากหลายทางสังคมของชนชั้น อาชีพ ความคิด อุดมคติ วิถีชีวิต ให้ ความสำคัญแก่ความแตกต่างและบทบาทที่ถูกหลงลืมหรือละเลยในสังคมมาแต่เดิม เช่น ในทางอุดมคติความคิด การเรียกร้องของกลุ่มสิทธิต่างๆ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ความต่างทางอาหาร ความต่างทางอาชีพ และเรื่องของพหุนิยมในระดับปัจเจก

สังคมพหุลักษณะหรือพหุสังคม [Plural Society] หมายถึงกลุ่มสังคมที่แยกย่อยออกเป็น กลุ่มภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศาสนาหรือเชื้อชาติต่างๆ และกลุ่มชุมชน ซึ่งเป็นคำเดียวกับ Multicultural society หรือ สังคมหลากหลายวัฒนธรรมที่นำมาใช้กับรัฐที่มีความแตกต่างหลากหลาย อย่างในสหรัฐอเมริกา ซึ่งแนวคิดแบบ Multiculturalism นี้เป็นการมองความหลากหลายด้าน วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมเป็นเกณฑ์

ความสำคัญของแนวคิดการอยู่ร่วมอย่างหลากหลาย

แนวคิด “การอยู่ร่วมอย่างหลากหลาย” (Pluralism & Unity in Diversity) เป็นหลักการ สำคัญที่สะท้อนถึงการยอมรับใน ความแตกต่างของผู้คน ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยไม่ มุ่งเน้นให้ทุกสิ่งต้องเหมือนกัน แต่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพ เข้าใจ และสมานฉันท์ภายใต้หลัก เอกภาพเดียวกัน แนวคิดนี้เป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน

1. ความสำคัญในมิติศาสนา

ในมุมมองของศาสนาอิสลาม แนวคิดเรื่องความหลากหลายถือเป็น “ซุนนัตลลอฮ์” (Sunnatullah) หรือกฎธรรมชาติที่พระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนดไว้ เพื่อให้มนุษย์ได้เรียนรู้และ เข้าใจซึ่งกันและกัน อัลกุรอานกล่าวว่า “*โอ้มวลมนุษย์ทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้า จากชายหนึ่งและหญิงหนึ่ง และได้ทำให้พวกเจ้าเป็นชนชาติและเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อพวกเจ้า จะได้รู้จักกัน*”(อัลกุรอาน ซูเราะฮ์ อัลฮุญรอต 49:13) หลักการนี้สะท้อนว่า ความแตกต่าง มิใช่สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง แต่เป็น เครื่องมือในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกัน อันเป็น รากฐานของสันติภาพในสังคมอิสลาม

2. ความสำคัญในมิติสังคมและวัฒนธรรม

ในเชิงสถาปัตยกรรม แนวคิด Pluralism & Unity in Diversity มีบทบาทสำคัญในการออกแบบพื้นที่ที่รองรับ ผู้ใช้งานที่มีความหลากหลาย ทั้งทางศาสนา วัฒนธรรม และวัย การออกแบบพื้นที่สาธารณะให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ (Inclusive Design) การสร้างอาคารหรือศูนย์การเรียนรู้ที่เปิดกว้างต่อทุกกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน การผสมผสานอัตลักษณ์ท้องถิ่นกับคุณค่าทางศาสนา เพื่อให้เกิด “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย” (Unity in Diversity) โดยเฉพาะในสถาปัตยกรรมอิสลาม แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลัก “อุมมะฮ์” (Ummah) หรือการเป็นประชาคมเดียวกันของมวลมนุษยชาติ ที่แม้จะมีความแตกต่าง แต่ก็อยู่ร่วมกันได้ภายใต้หลักศรัทธาและคุณธรรมเดียวกัน

3. ความสำคัญในมิติของสถาปัตยกรรมและการออกแบบพื้นที่

แนวความคิดการอยู่รวมอย่างหลากหลายจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสังคมที่มีความเข้าใจ เคารพ และสมานฉันท์ต่อกัน ทั้งในมิติศาสนา วัฒนธรรม และการออกแบบพื้นที่ใช้สอย โดยเน้นให้เกิด “เอกภาพในความหลากหลาย” ซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความงดงามของมนุษยชาติ แต่ยังเป็นแนวทางในการสร้างสังคมและสถาปัตยกรรมที่ยั่งยืนและมีความหมายในเชิงจิตวิญญาณ

องค์ประกอบสำคัญของแนวความคิดการอยู่รวมอย่างหลากหลาย

แนวคิด “การอยู่รวมอย่างหลากหลาย” (Pluralism & Unity in Diversity) เป็นกรอบความคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้คนที่มีความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถอยู่รวมกันได้อย่างสันติและเคารพซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่หล่อหลอมให้แนวคิดนี้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับและเคารพความแตกต่าง (Acceptance & Respect for Differences)

หัวใจของแนวคิด Pluralism คือการ “ยอมรับ” ว่าความแตกต่างเป็นสิ่งปกติของมนุษย์ ไม่ใช่สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยงหรือทำให้เหมือนกัน การเคารพซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานของการอยู่รวมอย่างสันติ ทั้งในด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม ในมุมมองของอิสลาม ความแตกต่างถือเป็น บททดสอบจากอัลลอฮ์ เพื่อให้มนุษย์เรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกันโดยไม่ตัดสินหรือเหยียดหยามผู้อื่น

2. การสื่อสารและการเรียนรู้ร่วมกัน (Dialogue & Mutual Understanding)

การอยู่ร่วมอย่างแท้จริงเกิดจากการเปิดพื้นที่ให้เกิด “การสื่อสาร” และ “การแลกเปลี่ยนความรู้” ระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกัน การสื่อสารอย่างมีสติและเข้าใจจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดอคติและสร้างความเข้าใจร่วม ในบริบทของศูนย์การเรียนรู้หรือพื้นที่สาธารณะ การออกแบบพื้นที่ที่ส่งเสริมการพบปะ สนทนา และเรียนรู้ร่วมกัน เช่น พื้นที่เวิร์กช็อป ห้องอภิปราย หรือพื้นที่แสดงวัฒนธรรม ถือเป็นการแปลแนวคิดนี้ในเชิงสถาปัตยกรรมได้อย่างชัดเจน

3. ความเท่าเทียมและการมีส่วนร่วม (Equality & Participation)

แนวคิด Pluralism ให้คุณค่ากับ ความเท่าเทียม (Equality) ระหว่างมนุษย์ทุกคน และส่งเสริมให้ทุกกลุ่มมี สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation) ในการตัดสินใจหรือกิจกรรมทางสังคม ในด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม หมายถึงการสร้างพื้นที่ที่ “เปิดกว้างสำหรับทุกคน” เช่น ทางลาดสำหรับผู้พิการ ห้องละหมาดหญิงและชายที่เท่าเทียมกัน หรือพื้นที่ชุมชนที่ผู้ใช้ทุกวัยสามารถเข้าถึงและใช้งานได้จริง

4. การอยู่ร่วมอย่างสันติ (Peaceful Coexistence)

การอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน หากมีการส่งเสริม “วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ” (Culture of Peace) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความอดทน การให้อภัย และการเคารพในสิทธิมนุษยชน ในสถาปัตยกรรมอิสลาม แนวคิดนี้สะท้อนผ่าน การสร้างพื้นที่ที่สงบ สมดุล และเชื่อมโยงกับธรรมชาติ เช่น ลานกลาง (Sahn) หรือสวนภายใน (Courtyard Garden) ที่เป็นพื้นที่แห่งการพักผ่อนและการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้คน

5. เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย (Unity in Diversity)

องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของแนวคิดนี้คือ “การสร้างเอกภาพ” ท่ามกลางความแตกต่าง ซึ่งมีใช้การบังคับให้ทุกสิ่งเหมือนกัน แต่คือการรวมพลังของความแตกต่างให้เกิดความสมดุลและความงดงาม ในมิติของสถาปัตยกรรม การใช้วัสดุ รูปแบบ หรือองค์ประกอบจากหลากหลายวัฒนธรรมมาผสมผสานอย่างกลมกลืน ถือเป็นการแสดงถึงเอกภาพในความหลากหลาย เช่น การออกแบบศูนย์การเรียนรู้ศาสนาให้รองรับผู้คนจากหลายมัสยิด แต่ยังคงยึดหลักอิสลามร่วมกัน

6. ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Sustainability)

แนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลายไม่เพียงเน้นการอยู่ร่วมกันในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึง ความต่อเนื่องของวัฒนธรรมและชุมชนในระยะยาว โดยส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสืบทอดคุณค่าความแตกต่างอย่างภาคภูมิใจ การออกแบบพื้นที่ที่เก็บรักษาเรื่องราว ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มไว้ร่วมกัน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่บั้งก็ เป็น ตัวอย่างของการสร้าง “ความยั่งยืนทางวัฒนธรรมผ่านการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ”

2.1.3.4 แนวคิดสถาปัตยกรรมยั่งยืน (Sustainable Architecture)

คือ แนวทางการออกแบบและก่อสร้างอาคารที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างสมดุลระหว่าง มนุษย์-สิ่งแวดล้อม-วัฒนธรรม โดยเน้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายศักยภาพในการดำรงชีวิตของคนรุ่นอนาคต หลักการออกแบบนี้ คือ สถาปัตยกรรมสีเขียว (Green Architecture) และ สถาปัตยกรรมแบบยั่งยืน (Sustainable Architecture)

สถาปัตยกรรมสีเขียว หรือ Green Architecture คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้อาคารสามารถใช้ ประโยชน์จากสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติ และสร้างสมดุลระหว่างการประหยัดพลังงานและการอยู่อาศัย

โดยจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. ความสอดคล้องกับสภาพอากาศ มีการคำนึงถึงการจัดวางพื้นที่ใช้สอยอาคาร ตามทิศทางแดดทิศทางลมธรรมชาติ และการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างตกแต่งที่เข้ากับท้องถิ่นนั้นๆ

2. อยู่สบาย หลักการความอยู่สบายของมนุษย์ต้องคำนึงถึงอุณหภูมิ (Thermal Comfort) แสงสว่าง (Visual/Lighting Comfort) เสียง (Acoustical Comfort) และ คุณภาพอากาศภายใน (Indoor Air Quality: IAQ)

3 ใช้พลังงานธรรมชาติ ซึ่งเป็นพลังงานที่สามารถนำมาใช้ทดแทนได้ (Renewable Energy) เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานจากน้ำ พลังงานจากดิน พลังงานลม พลังงานจากพืชพันธุ์ และ พลังงานสัตว์จากมูล

Sustainable Architecture หรือ สถาปัตยกรรมแบบที่ยั่งยืน คือ งานออกแบบที่คำนึงถึงระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายในการออกแบบที่จะส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดและสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ มีผลดีต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัย เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงและคงอยู่เพื่อมนุษยชาติในรุ่นต่อไป เป็นวิธีการพึ่งพาธรรมชาติ นำมาใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยพยายามนำเทคโนโลยีเครื่องกลมาใช้ในอาคารให้น้อยที่สุด เป็นการพึ่งพาสภาวะแวดล้อมธรรมชาติให้มากที่สุด เช่น ใช้ต้นไม้บังแสงแดดให้อาคาร หรือ การเปิด court กลางอาคาร เพื่อลดการใช้ไฟในเวลากลางวัน เป็นต้น

หลักการสำคัญของสถาปัตยกรรมยั่งยืน

1. การออกแบบต้องคำนึงถึงการใช้พลังงาน วัสดุ และน้ำอย่างคุ้มค่า เช่น

การเลือกใช้วัสดุท้องถิ่น (Local Materials) หรือวัสดุรีไซเคิลการลดการใช้พลังงานในกระบวนการก่อสร้าง การใช้พลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ หรือพลังงานลม หลักการนี้ช่วยลดการพึ่งพาทรัพยากรที่สิ้นเปลือง และลดรอยเท้าคาร์บอนของอาคารในระยะยาว

2. ออกแบบที่สอดคล้องกับภูมิอากาศ (Climate-Responsive Design)

สถาปัตยกรรมยั่งยืนต้องเข้าใจ บริบทภูมิอากาศท้องถิ่น เพื่อออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพอุณหภูมิ ลม ฝน และแสงแดดการวางทิศทางอาคารให้รับลมธรรมชาติและบังแดดได้ดี การใช้ช่องเปิด แสงธรรมชาติ และวัสดุป้องกันความร้อนอย่างเหมาะสม การออกแบบหลังคา ระเบียง หรือกันสาดเพื่อลดการสะสมความร้อน แนวทางนี้ช่วยให้ผู้ใช้อาคารมีความสบายโดยไม่ต้องพึ่งพาพลังงานจากเครื่องปรับอากาศมากเกินไป

3. การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Reduction)

การพัฒนาอาคารควรลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น ลดการตัดไม้ทำลายป่าและไม่รบกวนระบบนิเวศโดยรอบ การออกแบบพื้นที่สีเขียว (Green Space) เพื่อช่วยดูดซับคาร์บอนการจัดการน้ำฝน (Rainwater Harvesting) และน้ำเสียอย่างมีระบบ แนวคิดนี้เน้นให้ “อาคารอยู่ร่วมกับธรรมชาติ” อย่างสมดุล ไม่ใช่การครอบครองหรือทำลายมัน

4. การออกแบบเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ (Human Well-being & Comfort)

สถาปัตยกรรมยังยืนต้องคำนึงถึง คุณภาพชีวิตของผู้ใช้งาน (User Comfort) ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจการใช้แสงธรรมชาติและการระบายอากาศที่เหมาะสมการลดมลพิษทางเสียงและอากาศภายในอาคาร การออกแบบพื้นที่ให้เกิดความสงบ ความปลอดภัย และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

5. การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น (Cultural & Contextual Sustainability)

สถาปัตยกรรมยังยืนไม่ได้หมายถึงเพียงสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่รวมถึงการ รักษาอัตลักษณ์ของพื้นที่ (Place Identity) และ คุณค่าทางวัฒนธรรม การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เช่น การออกแบบหลังคา การระบายอากาศ หรือการใช้วัสดุธรรมชาติ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและดูแลอาคาร การรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นช่วยสร้าง “ความยั่งยืนทางสังคม” และความรู้สึกเป็นเจ้าของของคนในพื้นที่

6. การออกแบบเพื่อความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility & Adaptability)

อาคารควรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้งานและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต เช่น พื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนฟังก์ชันได้หลากหลายโครงสร้างที่สามารถต่อเติมหรือลดขนาดได้โดยไม่กระทบต่อระบบหลักของอาคารหลักการนี้ทำให้สถาปัตยกรรมมีอายุการใช้งานยาวนาน

2.1.3.5 แนวคิดสถาปัตยกรรมเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Architecture)

คือ การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ไม่เพียงตอบโจทย์การใช้งานเชิงกายภาพ แต่ยังมุ่งเน้นการสร้าง “ประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ” ให้แก่ผู้ใช้งาน เพื่อให้เกิดความสงบ สมาธิ ความเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือการตระหนักรู้ถึงความหมายลึกซึ้งของชีวิต และการออกแบบที่มุ่งสร้าง “ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งสูงสุด” ผ่าน “พื้นที่” และ “ประสบการณ์ทางอารมณ์” มากกว่าการเน้นเพียงรูปทรงหรือโครงสร้างทางกายภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ใช้งานเกิด ความสงบ สมาธิ และการตระหนักรู้ในจิตใจ (Inner Awareness)

สถาปัตยกรรมไม่ได้เป็นเพียงองค์ประกอบของเส้นสาย มุม และปริมาตรเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ อีกมากมายในการสร้างพื้นที่เชิงประสบการณ์ที่หนักแน่นกว่าขนาดของโครงสร้าง พื้นที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก และยังมีแก่นแท้ที่สัมผัสจิตใจ จิตวิญญาณและความศักดิ์สิทธิ์คือประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดที่สื่อสารผ่านสถาปัตยกรรมมาเรียนรู้ความเชื่อมโยงระหว่างสถาปัตยกรรมเชิงจิตวิญญาณกับพื้นที่และมิติ พร้อมกับการประยุกต์ใช้หลักการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสม

ความหมายที่แท้จริงของจิตวิญญาณคือการค้นพบตัวตนภายในและสร้างความสัมพันธ์กับพระเจ้า สภาพแวดล้อม และศิลปะ มันคือการสัมผัสถึงความรู้สึกของการมีชีวิตอยู่และการเรียนรู้ความหมายที่แท้จริงของชีวิต ความรู้สึกนี้ดำรงอยู่มานานหลายปี และโดยไม่รู้ตัว จิตวิญญาณก็ได้สร้างความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับสถาปัตยกรรมด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบสำคัญในสถาปัตยกรรมทางจิตวิญญาณ

สถาปัตยกรรมทางจิตวิญญาณที่เปี่ยมด้วยความคิด สะท้อนพลังแห่งการสร้างสรรค์มนุษย์ ผ่านการเชื่อมโยงกับรูปทรงที่ถูกสร้างขึ้น มุ่งเน้นที่ประสาทสัมผัส และมอบประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ นอกจากนี้ยังชี้นำทิศทางของสังคมโดยรวม พื้นที่เหล่านี้มีพลังในการควบคุมจิตใจของเรา และสะท้อนถึงระดับที่ลึกซึ้งกว่าการออกแบบที่คลุมเครือ

1. การเชื่อมต่อภายในและภายนอก

ประสบการณ์ทางจิตวิญญาณแบบองค์รวมในอวกาศไม่ได้หมายถึงแค่กำแพงสี่ด้านที่โอบล้อมคุณไว้ หรือเพดานเหนือศีรษะของคุณเท่านั้น การสื่อสารในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่กับสภาพแวดล้อม ปัจจุบันและอดีต และบริบททางวัฒนธรรมของสถานที่นั้นๆ

2. การมุ่งเน้นที่ประสาทสัมผัส

สถาปัตยกรรมที่ดีจะทำให้คุณรู้สึกถึงตัวตนของคุณ ณ ที่แห่งนั้น แนวคิดเรื่อง “ตอนนั้นและที่นั่น” คือสิ่งที่ทำให้คุณตระหนักถึงพื้นที่ที่คุณอยู่ และสร้างความเชื่อมโยงที่มีความหมายภายในนั้น แนวทางยุคใหม่ในการปลูกเร้าประสาทสัมผัสคือแนวคิดของความเรียบง่ายแบบมินิมอลลิสต์ ซึ่งช่วยให้พื้นที่ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย เรียบง่ายอย่างน่าชื่นชม และทำให้คุณรับรู้ถึงพื้นที่นั้นได้ง่ายขึ้นในขณะนั้น

3. ธรรมชาติและอาคาร

ธรรมชาติคือเครื่องนำทางที่ดีที่สุดสำหรับการออกแบบ ลวดลายอันประณีตงดงามของธรรมชาติหรือโทนีเอสอีธโทนสามารถเสริมความงามของห้องได้อย่างง่ายดายและมอบประสบการณ์อันอบอุ่น เมื่อพูดถึงการมอบประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ พื้นที่นั้นจะต้องจำลองสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งจะมอบประสบการณ์อันผ่อนคลายที่ไม่เหมือนใครให้กับผู้ใช้

สถาปัตยกรรมสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาโดยตลอด และการเติบโตของพื้นที่หลายศาสนาสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางศาสนาที่เพิ่มมากขึ้นในสังคมสมัยใหม่ พื้นที่เหล่านี้สะท้อนถึงความหลากหลายทางศาสนาและการอยู่ร่วมกัน ทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลางที่การปฏิบัติทางศาสนาที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ ในทางสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมท้าทายแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ผลักดันให้นักออกแบบสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมและหลากหลายสามารถปรับให้เข้ากับพิธีกรรมต่างๆ ได้ ความสามารถในการปรับตัวนี้ไม่เพียงแต่ใช้งานได้จริง แต่ยังสะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางศาสนาที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมร่วมสมัย ได้อย่างลึกซึ้ง รากฐานทางทฤษฎีของสถาปัตยกรรมหลายศาสนาอยู่ที่การส่งเสริมชุมชนและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มต่างๆ สถาปนิกต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกลางแต่มีความสำคัญทางจิตวิญญาณเพื่อรองรับพิธีกรรมต่างๆ โดยไม่กระทบต่อความศักดิ์สิทธิ์ ในโลกที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางศาสนาและความเข้าใจผิดทางวัฒนธรรม พื้นที่เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสันติภาพและความสามัคคี เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนจากภูมิหลังที่แตกต่างกันสามารถมารวมตัวกันด้วยความเข้าใจร่วมกัน

สถาปัตยกรรมของมนุษยชาติ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเสาหลักแห่งจิตวิญญาณ จิตใจ หัวใจ และจิตวิญญาณ ล้วนเป็นรากฐานของการดำรงอยู่ของเรา เสาหลักแต่ละต้นล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและความสำเร็จโดยรวมของเราอย่างเฉพาะเจาะจง การเข้าใจและบ่มเพาะองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้เราบรรลุชีวิตที่สมดุลและสมบูรณ์ อันนำไปสู่การเติบโตส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ที่มีความหมาย และการเชื่อมโยงที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นกับโลกรอบตัวเรา การยอมรับการบูรณาการเสาหลักเหล่านี้ช่วยให้เราบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง และใช้ชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย ความเห็นอกเห็นใจ และความยืดหยุ่น หัวใจ จิตใจ และวิญญาณ เป็นแนวคิดสามประการที่สามารถนำมาใช้อธิบายตัวตนที่มองไม่เห็นของบุคคลได้ นอกจากนี้ยังอาจหมายถึงส่วนที่ไม่มีตัวตนของบุคคล หรือส่วนที่สำคัญที่สุดของความคิดหรือประสบการณ์

เพื่อชีวิตที่กลมกลืนและสมบูรณ์ เราต้องบ่มเพาะเสาหลักเหล่านี้ให้แข็งแกร่งและยืดหยุ่น เราต้องหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณด้วยจุดมุ่งหมาย ทำลายจิตใจด้วยความรู้ เติมเต็มหัวใจด้วยความรัก และปลูกเร้าจิตวิญญาณด้วยความมุ่งมั่น เมื่อนั้นเท่านั้นเราจึงจะกล่าวได้อย่างแท้จริงว่าเรากำลังใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ โอบรับความงามและความซับซ้อนของสถาปัตยกรรมมนุษย์

2.2 งานวิจัย หรือ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 Madhhabs In The Islamic Law Comparative Legal Analysis

การวิเคราะห์วิวัฒนาการของมัซฮับทั้ง 4

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เขียนพยายามวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายมัซฮับของซุนนีสี่แห่ง ซึ่งปฏิบัติกันมาอย่างยาวนานในรัฐอิสลามส่วนใหญ่ หลักคำสอนทางกฎหมายในศาสนาอิสลามยุคแรก ซึ่งต่อมากลายเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนามัซฮับ เกิดขึ้นจากความจำเป็นในการปรับหลักการสำคัญๆ ที่นำเสนอในอัลกุรอานและซุนนะฮ์ ให้เข้ากับสภาพการณ์ทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมในช่วงปลายศตวรรษที่ 7 ความจำเป็นในการแก้ไขปัญหากฎหมายอิสลาม (ฟิกห์) ในขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้มีการนำแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม (หะดีษ) มาใช้ และพัฒนาวิธีการเฉพาะในการทำงานร่วมกับแหล่งข้อมูลเหล่านั้น หะดีษส่วนใหญ่ถูกตีความโดยชาวซุนนีแตกต่างกันไป ซึ่งต่อมากลายเป็นเหตุผลเพิ่มเติมในการสร้างหลักคำสอนที่เป็นระบบ ซึ่งในขณะที่เผยแพร่และประกาศหลักคำสอนของซุนนี ฟิกห์ ก็ยังถูกเรียกว่ามัซฮับ ในโลกสมัยใหม่ มัซฮับยังคงมีบทบาทสำคัญไม่เพียงแต่ในกฎหมายอิสลามเท่านั้น แต่ยังรวมถึงชีวิตประจำวันของอุมมะฮ์ด้วย ความผิดพลาดที่ชาวมุสลิมทั่วไป (ซึ่งไม่ทราบถึงการตีความอัลกุรอานหรือซุนนะฮ์ที่ถูกต้อง) กระทำขณะตีความหะดีษหรืออายะฮ์บทใดบทหนึ่งนั้น ล้วนก่อให้เกิดทั้งการละเมิดกฎเกณฑ์ทางพฤติกรรมและความขัดแย้งทางศาสนาอย่างรุนแรง และท้ายที่สุด มัซฮับคือหลักการฟิกห์ที่หล่อหลอมกฎหมายอิสลามให้กลายเป็นระบบกฎหมายที่เชื่อมโยงกัน

สาระสำคัญ

งานวิจัยนี้วิเคราะห์วิวัฒนาการของมัซฮับทั้ง 4 (ฮานาฟี, มาลิกี, ชาฟีอี, ฮัมบาลี) โดยเน้นถึงการปรับตัวของหลักการฟิกห์ตามสภาพสังคมและการเมืองในยุคแรกของอิสลาม และบทบาทของมัซฮับในชีวิตประจำวันของมุสลิมในปัจจุบัน

การปรับใช้ในโครงการ

1. การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมเรียนรู้ พื้นที่เรียนรู้เชิงเปรียบเทียบ
2. การออกแบบพื้นที่สถาปัตยกรรม โชนพื้นที่แยกแต่เชื่อมต่อที่เฉพาะของแต่ละมัชฮับ
3. การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ เน้นพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2.2.2 The Existence of the Fiqh Madhhab of Thought in Islamic Boarding Schools การศึกษาเกี่ยวกับมัชฮับในโรงเรียนอิสลาม

ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานิติศาสตร์อิสลาม (Fiqh) และ สำนักคิด (Madhhab) ภายในสถาบันการศึกษาอิสลามแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า โรงเรียนอิสลาม (Islamic Boarding Schools) หรือ ปอเนาะ (Pesantren)

ประเด็นหลัก : การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่การสำรวจ การมีอยู่และการประยุกต์ใช้มัชฮับฟิกฮ์ (Fiqh Madhhab) ซึ่งเป็นแนวทางหรือสำนักคิดทางนิติศาสตร์อิสลามในโรงเรียนอิสลาม (ปอเนาะ)

บริบท : ปอเนาะเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่และรักษาความรู้ศาสนาอิสลามแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านฟิกฮ์ ซึ่งมักจะอ้างอิงถึงมัชฮับหลักใดมัชฮับหนึ่ง (เช่น มัชฮับชาฟีอี ที่นิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

ความสำคัญของฟิกฮ์ในปอเนาะ : ฟิกฮ์ถือเป็นแกนหลักของการเรียนการสอนในปอเนาะ เนื่องจากเป็นองค์ความรู้ที่วาดด้วยกฎหมายและข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวันของมุสลิม การศึกษานี้จึงน่าจะวิเคราะห์ว่าปอเนาะเหล่านี้ส่งเสริมหรือรักษาแนวคิดมัชฮับอย่างไรในการเรียนการสอนและชีวิตของนักเรียน (santri)

งานวิจัยนี้น่าจะสรุปถึงการมีอยู่และบทบาทของมัชฮับ (สำนักคิดทางนิติศาสตร์อิสลาม) ในโรงเรียนอิสลาม (ปอเนาะ/เปอซันเตรน) โดยมีประเด็นหลักดังนี้

1. การยึดถือมัชฮับหลัก

การยืนยันการมีอยู่ : โรงเรียนอิสลามส่วนใหญ่ยังคง ยึดถือและสอน ตามแนวทางของ มัชฮับชาฟีอี (Shafi'i Madhhab) เป็นหลัก ซึ่งเป็นมัชฮับที่แพร่หลายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทบาทในการสอน : มัชฮับชาฟีอีเป็นรากฐานในการตีความและปฏิบัติศาสนกิจ (ฟิกฮ์) โดยใช้ตำราเก่าแก่ที่เรียกว่า "คิตาบ คูนิง" (Kitab Kuning) เป็นแหล่งอ้างอิงหลักในการเรียนการสอน

2. รูปแบบการสอนและการปฏิบัติ

การสอนแบบฮาละเกาะห์ (Halaqah) : การเรียนการสอนฟิกฮ์มักจะดำเนินการในรูปแบบดั้งเดิม เช่น การเรียนเป็นวงกลม (Halaqah) ภายใต้การดูแลของ "กียายี" (Kyai) หรืออาจารย์ใหญ่

การเน้นการปฏิบัติ : มีการเน้นย้ำถึงการนำบทบัญญัติทางฟิกฮ์ไปใช้ในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน (santri) ตั้งแต่เรื่องการละหมาด การถือศีลอด ไปจนถึงธุรกรรมทางสังคม

การถกเถียงปัญหา (Bahtsul Masail) : โรงเรียนอิสลามบางแห่งจัดให้มีกิจกรรม "บะห์สุล มะซาอิล" ซึ่งเป็นการถกเถียงปัญหาทางศาสนาเพื่อหาข้อสรุปตามแนวทางของมัซฮับ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเป็นผู้นำทางศาสนาในชุมชน

3. ผลกระทบต่อมุมมองทางศาสนา

ความเป็นอนุรักษนิยม (Tawadu') : การเรียนรู้ผ่านมัซฮับทำให้เกิดความเคารพต่อความรู้ดั้งเดิมและแนวคิดของปราชญ์ในอดีต ซึ่งนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรม "ตะวาฎู" (Tawadu') หรือความนอบน้อมถ่อมตน

การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน : การยึดถือมัซฮับเดียวกันช่วยให้ศิษย์เก่าสามารถเชื่อมโยงและนำความรู้ทางศาสนาไปเผยแพร่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างราบรื่นและเป็นที่ยอมรับ

สาระสำคัญ

งานวิจัยนี้ศึกษาการมีอยู่ของมัซฮับในโรงเรียนประจำอิสลาม โดยใช้กรณีศึกษาโรงเรียน Darussalam Islamic Boarding School ในเมือง Poso, Sulawesi Tengah, อินโดนีเซีย งานนี้ช่วยให้เข้าใจถึงการประยุกต์ใช้หลักการฟิกฮ์ในบริบทการศึกษาอิสลาม

การปรับใช้ในโครงการ

1. การจัดการความหลากหลายของมัซฮับ แนวคิด: โรงเรียนอิสลามสมัยใหม่ เช่น Darussalam Gontor 11 ไม่บังคับนักเรียนให้ปฏิบัติตามมัซฮับใดมัซฮับหนึ่ง แต่ให้เข้าใจแนวทางต่าง ๆ ของมัซฮับ
2. การสร้างความยั่งยืนทางการศึกษา แนวคิด: การเรียนรู้มัซฮับไม่ได้จำกัดอยู่แค่การปฏิบัติ แต่เน้นความเข้าใจในหลักการฟิกฮ์และการปรับใช้ในชีวิตจริง

3. การเน้นมัซฮับที่แพร่หลายแต่ไม่ละเลยสำนักอื่น แนวคิด: โรงเรียนในอินโดนีเซียเน้นสำนัก Shafi'i เพราะส่วนใหญ่ในชุมชนใช้ แต่ก็ให้ความรู้สำนักอื่น ๆ ด้วย

2.1.3 What is a Madhhab? Exploring the Role of Islamic Schools of Law

มัซฮับคืออะไร? การสำรวจบทบาทของโรงเรียนกฎหมายอิสลาม

ผลการศึกษาพบว่า เป็นการสรุปเนื้อหาเบื้องต้นพบว่า บทความนี้มุ่งเน้นไปที่การให้คำจำกัดความ บทบาท และความเกี่ยวข้องของมัซฮับในปัจจุบัน บทความนี้มุ่งเน้นการอธิบายแนวคิดของมัซฮับ (Madhhab) ว่าเป็นรากฐานสำคัญของกฎหมายอิสลาม (Fiqh) และยังคงมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งในโลกสมัยใหม่

1. มัซฮับคืออะไร

ไม่ใช่แค่กลุ่มคน : มัซฮับไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มผู้ติดตามของนักวิชาการคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นระเบียบวิธีตีความ ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างมีวินัย

บทบาท : มัซฮับเป็นวิธีการที่เป็นระบบในการ เชื่อมโยงโองการจากคัมภีร์ (Qur'an) และคำสอนของท่านศาสดา (Sunnah) เข้ากับชีวิตจริงของผู้ศรัทธาในทุกยุคทุกสมัยและทุกวัฒนธรรม

ความสำคัญ : มัซฮับเป็นตัวแทนของความพยายามอย่างมีระเบียบของนักวิชาการในการทำ ความเข้าใจบทบัญญัติทางศาสนาและนำทางผู้ศรัทธาผ่านความซับซ้อนของชีวิตประจำวัน

2. ที่มาและความจำเป็นของการมีมัซฮับ

ข้อจำกัดของมุสลิมทั่วไป : ชาวมุสลิมทั่วไปมักรู้สึกหนักใจกับความซับซ้อนของกฎหมายอิสลามและต้องการคำอธิบายที่ง่ายและตรงไปตรงมาเพื่อนำไปปฏิบัติ

ยุคแห่งการแสวงหาความจริงทันที : ในยุคปัจจุบันที่ทุกคนสามารถ "Google" หาคำตอบทางศาสนาได้ทันที อาจทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนสามารถตัดสินใจทางกฎหมายได้เอง ซึ่งอาจนำไปสู่ความสับสนหรือความแตกแยกได้

การแก้ปัญหาโดยมัซฮับ : มัซฮับช่วยให้มุสลิมทั่วไปมี เส้นทางที่ชัดเจนและมีโครงสร้าง ในการปฏิบัติตามอิสลาม โดยอาศัยการสะสมความรู้ทางวิชาการตลอดหลายศตวรรษ

3. บทบาทของมัซฮับในปัจจุบัน

ความชัดเจนแทนความสับสน : บทความโต้แย้งว่า มัซฮับไม่ได้เป็นเพียงโบราณวัตถุ (relics) แต่เป็นกลไกที่นำมาซึ่ง ความชัดเจน ทางกฎหมายอิสลาม แทนที่จะนำมาซึ่งความสับสน

ความเป็นระเบียบทางปัญญา : มัซฮับให้ความแน่นอนและความสม่ำเสมอในการออกกฎหมายและข้อบังคับทางศาสนา เพื่อไม่ให้ผู้คนต้องสับสนกับความเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างไม่มีความชอบเขต

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า การมีอยู่ของมัซฮับเป็นจุดแข็งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอย่างหนึ่งของอิสลาม เนื่องจากมัซฮับเป็นกลไกทางปัญญาที่ถูกจัดระเบียบอย่างดี ซึ่งช่วยให้หลักการทางศาสนาสามารถคงอยู่และประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริงของผู้คนอย่างมีวินัยและมีความต่อเนื่องทางวิชาการ

สาระสำคัญ

งานวิจัยนี้สำรวจบทบาทของมัซฮับในชีวิตประจำวันของมุสลิม โดยเน้นถึงความสำคัญของการมีวิธีการตีความที่ถูกต้องและการใช้เหตุผลในการพัฒนาหลักการฟิกห์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย

การปรับใช้ในโครงการ

1. การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมเรียนรู้ พื้นที่ตีความและความเข้าใจร่วม
2. การออกแบบพื้นที่สถาปัตยกรรม โชนแบบ Modular / Flexible ใช้พื้นที่ที่ปรับเปลี่ยนได้ตามกิจกรรม
3. การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม แสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการตีความกับวิถีชีวิตมุสลิม

2.1.4 Continuity and Change of Traditional Islamic Law in Modern Times

การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปหลักการฟิกห์

ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่บทบาทของระเบียบวิธีทางนิติศาสตร์อิสลามที่เรียกว่า ตัรฎูฮ์ ในการปรับตัวและพัฒนากฎหมายอิสลามในยุคสมัยใหม่

1. ตัรฎูฮ์ หมายถึง "การให้น้ำหนักและเลือกสรร" หรือ "การพิจารณาเปรียบเทียบและเลือกความเห็นที่เหมาะสมกว่า" ในบรรดาความเห็นทางกฎหมายที่หลากหลายของสำนักคิด (Madhāhib) ดั้งเดิม

2. เครื่องมือพื้นฐาน: เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานของกฎหมายอิสลามดั้งเดิม นอกเหนือไปจาก อียาดิฮาด – การวินิจฉัยอิสระ
3. ความเปลี่ยนแปลงของ ตรีญีย ในยุคสมัยใหม่ การประยุกต์ใช้ในวงกว้าง: ในอดีต ถูกใช้ตรีญีย โดยนักวิชาการรายบุคคล แต่ในปัจจุบันถูกนำมาใช้โดย สถาบันฟิกห์ (Collective Fiqh Institutions) ขนาดใหญ่ เช่น สภาฟิกห์ (Fiqh Academies) วัตถุประสงค์ที่ขยายตัว ในยุคสมัยใหม่ ตรีญีย ไม่ได้เป็นเพียงวิธีการ เลือก ความเห็นที่เหมาะสมที่สุดจากความเห็นที่มีอยู่แล้วเท่านั้น และการการบูรณาการกับการพัฒนากฎหมายใหม่ เพื่อ พัฒนามาตรฐานและหลักการทางนิติศาสตร์ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด
4. ข้อโต้แย้งหลักของงานวิจัย ความยืดหยุ่นทางกฎหมาย: งานวิจัยชี้ว่า ตรีญีย ช่วยให้กฎหมายอิสลามสามารถแสดงให้เห็นถึง ความต่อเนื่อง (Continuity) คือการรักษาหลักการดั้งเดิมไว้ และขณะเดียวกันก็แสดงถึง การเปลี่ยนแปลง (Change) คือการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยได้ และการการเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันเพื่อเป็นสะพานเชื่อมระหว่างมรดกทางกฎหมายอันหลากหลายของสำนักคิดในยุคก่อนสมัยใหม่ กับความท้าทายทางสังคมและเทคโนโลยีที่องค์กรฟิกห์สมัยใหม่ต้องเผชิญ

สาระสำคัญ

งานวิจัยนี้เน้นถึงความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายอิสลามดั้งเดิมในยุคปัจจุบัน โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความสำคัญกับหลักการฟิกห์และการพัฒนาของชุมชนมุสลิมในยุคสมัยใหม่

การปรับใช้ในโครงการ

1. การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมเรียนรู้พื้นที่เรียนรู้เชิงวิชาการ แสดงให้ผู้เข้าชมเห็นว่าการเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด จากหลายมุมมองของมัซฮับ
2. การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ การปรับตัวตามบริบทสมัยใหม่
3. การบูรณาการกับวัฒนธรรมและชีวิตประจำวัน ว่ามัซฮับและตรีญียช่วยให้กฎหมายอิสลามยังคงใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน แม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนไป

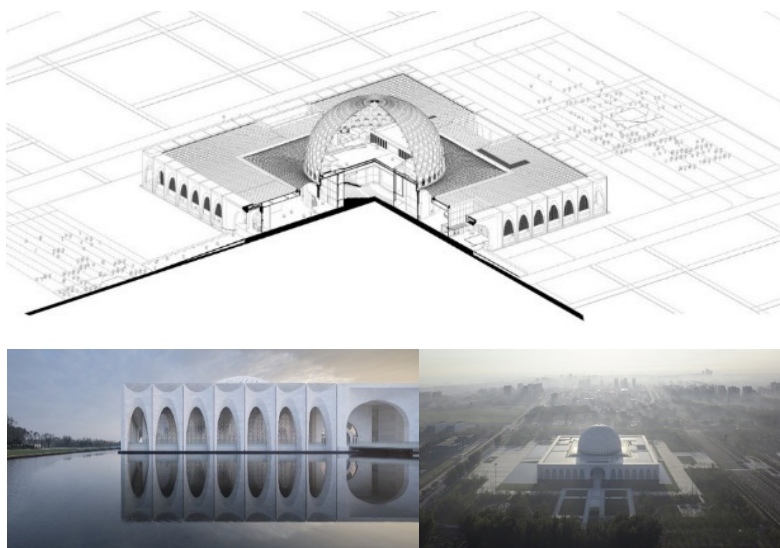
2.3 การวิเคราะห์กรณีศึกษา

2.3.1 Centro Cultural Muculmano Da Chang / Architectural Design & Research Institute of SCUT

ศูนย์วัฒนธรรมมุสลิมดาซาง ประเทศจีน

ประกอบด้วย: โรงละคร, ห้องนิทรรศการ, ห้องประชุม, มัสยิด และศูนย์ชุมชน/วัฒนธรรม

โครงการพระราชวังแห่งชาติต้าซาง (Project Dachang National Palace) ถือเป็นผลงานชิ้นเอกอีกชิ้นหนึ่งของเขาอย่างไม่ต้องสงสัย ตั้งอยู่ในเขตปกครองตนเองต้าซางฮุย เมืองหล่างฟาง มณฑลเหอเป่ย์ โครงการนี้ได้รับการออกแบบโดยรัฐบาลท้องถิ่นให้เป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่น นำเสนอวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของต้าซางและเสริมสร้างพลังอำนาจอันอ่อนโยนของเมือง พระราชวังแห่งชาติแห่งนี้จึงเพียบพร้อมไปด้วยฟังก์ชันการใช้งานที่หลากหลาย ไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางนันทนาการของเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมสำหรับการเผยแพร่ศาสนาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีกด้วย

ภาพที่ 1.1 ศูนย์วัฒนธรรมมุสลิมดาซาง ประเทศจีน

ที่มา : <https://www.archdaily.com/799215/da-chang-muslim-cultural-center-architectural-design-and-research-institute-of-scut>

ผสมผสานโครงสร้างสเปซแบบ มัสยิดดั้งเดิม เข้ากับวัสดุและเทคโนโลยีร่วมสมัย ออกแบบตามแนวคิด "2 Views" (มุมมองทางสถาปัตยกรรมแบบองค์รวม และพัฒนาอย่างยั่งยืน) และ "3 Characters" (มีลักษณะทั้งท้องถิ่น, วัฒนธรรม, และยุคสมัย)

อาคารหลังนี้สร้างขึ้นจากมัสยิดแบบดั้งเดิม ที่ความโครงสร้างเชิงพื้นที่ของมัสยิดอย่างแนบเนียนด้วยวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ชุมโค้งโดยรอบโค้งลงเป็นเส้นโค้งสง่างามจากล่างขึ้นบน ขณะที่ชุมโค้งรูปกลีบดอกไม้ที่โค้งงอสะท้อนเงาสะท้อนในน้ำคูมีชีวิตชีวาและสง่างามยิ่ง ขึ้น โดมนี้ถ่ายทอดและนำเสนอสัญลักษณ์อิสลามในรูปแบบนามธรรมมากกว่าการเลียนแบบแบบเรียบง่าย เราสร้างโดมด้วยเปลือกหอยรูปกลีบดอกไม้ และแปลงโฉมพื้นที่ภายในอย่างสร้างสรรค์ให้กลายเป็นสวนดาดฟ้ากึ่งกลางแจ้งที่โอบล้อมด้วยแสงแดด อากาศบริสุทธิ์ และพืชพรรณนานาชนิด

2.3.2 Islamic Cultural Center in Piedmont, Italy

ศูนย์วัฒนธรรมอิสลามในพีดมอนต์ ประเทศอิตาลี

ประกอบด้วย: โถงละหมาด พื้นที่เอนกประสงค์ ที่นั่งรวมกลุ่ม/โต๊ะระดับ

โครงการนี้ประกอบด้วยมัสยิดและศูนย์กิจกรรมทางวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยแนวคิดที่มุ่งเน้น “ การยึดถือหลักการของมัสยิดกลางในฐานะสถานที่สำคัญ ด้วยการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและครอบคลุม ซึ่งดึงดูดผู้ประกอบศาสนกิจ และชุมชนโดยรวม ” “ศูนย์อิสลามที่เป็นแลนด์มาร์ก” เปิดกว้างและเป็นกันเอง ต่อทั้งผู้ศรัทธาและชุมชนวงกว้างไม่จำกัดศาสนา เน้น “พื้นที่สนทนาและแลกเปลี่ยน” ทางสังคม วัฒนธรรม (integration hub) มากกว่าเป็นเพียงที่ประกอบศาสนกิจ ยืม “บทบาทการศึกษาสาธารณะ ของมัสยิดดั้งเดิม” กลางวัน สอนอักขรวิธี/ความรู้พื้นฐาน กลางคืน เวทีถกเถียงประเด็นวัฒนธรรม สังคม ของชุมชน

ภาพที่ 1.2 ศูนย์วัฒนธรรมอิสลามในพีดมอนต์ ประเทศอิตาลี

ที่มา : <https://www.archdaily.com/930724/wafai-architecture-and-fragomeli-plus-partners-design-an-islamic-cultural-center-in-piedmont-italy>

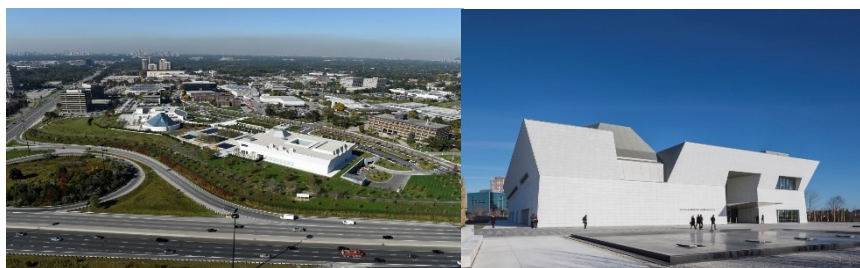
คณะกรรมการฯ จึงเป็นมากกว่าพื้นที่สำหรับการประกอบศาสนกิจ แท้จริงแล้ว มัสยิดแห่งนี้ เป็นศูนย์กลางการบูรณาการ เป็นสถานที่ที่ผู้คนสามารถพูดคุยและแบ่งปันความคิดเห็น แท้จริงแล้ว แนวคิดของสถานศึกษาแห่งนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากมัสยิดแบบดั้งเดิม ซึ่งในตอนกลางวัน “ เคยเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้สำหรับเด็ก การเรียนรู้การเขียนและการอ่าน ” และในตอนกลางคืนจะถูกแปลงเป็น “ เวทีสำหรับพูดคุยเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม ที่ซึ่งผู้คนในสังคมมารวมตัวกัน ” ศูนย์ฯ จะยินดีต้อนรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังทางศาสนา เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันค่านิยมทางวัฒนธรรม ด้วยแนวทางแบบโมดูลาร์ สิ่งอำนวยความสะดวกนี้จึงมีความยืดหยุ่นและสามารถนำไปปรับใช้ซ้ำในสถานที่อื่นๆ ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อผสานเข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว โครงการนี้จึงกลมกลืนกับภูมิทัศน์ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

2.3.3 The Aga Khan Museum, Toronto, Canada

พิพิธภัณฑ์อากา ข่าน ประเทศแคนาดา

ประกอบด้วย: แกลเลอรี, พื้นที่นิทรรศการหมุนเวียน, ห้องเรียน, ห้องสมุดอ้างอิง, ออดิโอเธียเตอร์, ร้านอาหาร/ร้านจำหน่าย

พิพิธภัณฑ์อากา ข่าน พิพิธภัณฑ์แห่งแรกในอเมริกาเหนือที่อุทิศตนเพื่อศิลปะและวัฒนธรรมอิสลาม เป็นโครงการริเริ่มของสมเด็จพระราชาธิบดีอากา ข่าน อิมามลำดับที่ 49 ของชาวมุสลิมอิสลามิกาลี โครงการนี้มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทั้งภายในสังคมมุสลิม และระหว่างสังคมเหล่านี้กับวัฒนธรรมอื่นๆ ทั่วโลก พิพิธภัณฑ์แห่งนี้อุทิศตนเพื่อนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพทางศิลปะ ปัญญา และวิทยาศาสตร์ที่อารยธรรมอิสลามได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อมรดกโลก ภายในประกอบด้วยหอศิลป์ พื้นที่จัดนิทรรศการ ห้องเรียน ห้องสมุดอ้างอิง หอประชุม และร้านอาหาร ภายในพิพิธภัณฑ์มีวัตถุสะสมถาวรกว่า 1,000 ชิ้น รวมถึงผลงานชิ้นเอกหายากหลากหลายรูปแบบและวัสดุศิลปะ ซึ่งสะท้อนประวัติศาสตร์มนุษยชาติและพื้นที่ทางภูมิศาสตร์มานานกว่าสิบศตวรรษ การออกแบบของพิพิธภัณฑ์ได้รับแรงบันดาลใจจากวิสัยทัศน์ “แสงสว่าง” ของสมเด็จพระจักรพรรดิอากา ข่าน แนวคิดเรื่อง “แสงสว่าง” เป็นแรงบันดาลใจให้กับศาสนาต่างๆ มากมาย และประวัติศาสตร์อันยาวนานหลายทศวรรษถูกเรียกว่า “การตรัสรู้” อากา ข่าน ทรงหวังว่าอาคารและพื้นที่โดยรอบจะถูกมองว่าเป็นการเฉลิมฉลองแสงสว่างและความลึกซึ้งของแสงสว่างที่ธรรมชาติและจิตวิญญาณของมนุษย์แสดงให้เห็นในทุกช่วงเวลาของชีวิต แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับเป็นพิเศษในตำราและศาสตร์อิสลาม

ภาพที่ 1.3 พิพิธภัณฑ์อากา ข่าน ประเทศแคนาดา

ที่มา: <https://agakhanmuseum.org/?srsltid=AfmBOooX9EFY8yximSYGw7R4EcQX-0iO2oNITApFNMxWLULk8U7RUU0t>

ภายในอาคาร ลานกระจกใสที่โอบล้อมด้วยพื้นที่สาธารณะที่ไหลลื่นอย่างอิสระในรูปแบบของระเบียงคดโค้งขนาดใหญ่ ถือเป็นศูนย์กลางของพิพิธภัณฑ์ ห้องจัดแสดงนิทรรศการ ห้องเรียน ห้องสมุด โถงทางเข้าหอประชุม และร้านอาหาร/ร้านค้า ล้วนสามารถเข้าถึงได้จากศูนย์กลางอย่างเท่า

เทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกชั้น พื้นที่สาธารณะส่วนกลางนี้เมื่อจับคู่กับลานอาคาร จะไม่มีการกำหนดขอบเขตใดๆ ทำให้สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้หลากหลาย เช่น การแสดง การจัดวาง การรวมตัวของสาธารณชน และงานเลี้ยงรับรอง

เป็นพิพิธภัณฑ์อิสลามแห่งแรกในอเมริกาเหนือ มุ่งสร้างความรู้/ความเข้าใจทั้งภายในสังคมมุสลิมและระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ออกแบบตัวอาคาร หมุน 45° จากทิศเหนือสุริยะ เพื่อให้ทุกด้านรับแสง เกิดเงาทอดยาวรอบวัน “เหมือนนาฬิกาแดด”. ผิวอาคารหุ้ม หินแกรนิตขาวบราซิล พันทราย ช่วยเน้นมวลสีขาวยกเงาเหล็ก สวนกลางแบบ Charbagh ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อม “พิพิธภัณฑ์ศูนย์ศาสนา สวนสาธารณะ” ให้เกิด ประสบการณ์จิตวิญญาณผ่านภูมิทัศน์ ก่อนเข้าสู่อาคาร สะท้อนแนวคิด “ศักดิ์สิทธิ์-สาธารณะ” อยู่ร่วมในที่เดียว

บทที่ 3

การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

3.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

3.1.1 การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ

ในการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัชฮับทั้ง 4 การระบุและทำความเข้าใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถือเป็นขั้นตอนสำคัญ เนื่องจากโครงการนี้เกี่ยวข้องกับมิติทางศาสนา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิมในจังหวัดสงขลา การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุบุคคล หน่วยงาน หรือกลุ่มชุมชนที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการใช้ประโยชน์จากโครงการ เพื่อให้สามารถวางแผนการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และการพัฒนาโครงการให้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสมและเป็นเอกภาพ

กลุ่มผู้ใช้งานหลัก

เป็นกลุ่มที่มีบทบาทโดยตรงต่อการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ของโครงการ

1. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา

กำหนดแนวทางและนโยบายในการเผยแพร่ความรู้ศาสนาอิสลาม

2. คณะกรรมการมัสยิดกลางจังหวัดสงขลา

ดูแลพื้นที่และกิจกรรมทางศาสนา เป็นผู้สนับสนุนหลักของโครงการ

3. อิหม่าม / โต๊ะอิหม่าม / คณาจารย์ศาสนา (อุละมาอ์)

ให้คำปรึกษาทางด้านหลักศาสนาและมัชฮับทั้ง 4 เพื่อความถูกต้อง

4. นักเรียน นักศึกษา และผู้เรียนศาสนา

กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์โดยตรงจากศูนย์การเรียนรู้

5. ชุมชนมุสลิมในพื้นที่ใกล้เคียงมัสยิดกลาง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และกิจกรรมวัฒนธรรม

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง

เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อโครงการในทางอ้อม เช่น สนับสนุน ทรัพยากร หรือให้คำแนะนำ

1. **หน่วยงานราชการท้องถิ่น** (เช่น อบจ., เทศบาล, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด)
สนับสนุนด้านงบประมาณ การอนุมัติพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์
2. **สถาบันการศึกษา** / มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ / โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
ร่วมพัฒนาเนื้อหาหลักสูตร จัดกิจกรรม
3. **นักวิชาการด้านอิสลามศึกษาและสถาปัตยกรรมอิสลาม** ที่ปรึกษาด้านแนวคิด
และการตีความมัซฮับในมิติทางวัฒนธรรม
4. **องค์กรศาสนาและวัฒนธรรมอื่น ๆ** มีส่วนส่งเสริมความเข้าใจข้ามศาสนาและ
แนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วไป

เป็นกลุ่มที่อาจไม่ได้มีบทบาทโดยตรงแต่ส่งผลต่อภาพรวมของโครงการ

1. **ประชาชนทั่วไป** (ทั้งมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม) ผู้เข้าชมและร่วมกิจกรรมเผยแพร่
วัฒนธรรมอิสลาม
2. **ผู้ประกอบการท้องถิ่น** / วิสาหกิจชุมชน ผู้สนับสนุนด้านการบริการ อาหารฮาลาล และกิจกรรมชุมชน
3. **องค์กรเอกชน (NGO) หรือมูลนิธิอิสลาม** อาจร่วมมือในด้านงบประมาณ การ
จัดนิทรรศการ หรือโครงการสังคม

การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4 เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการสามารถเข้าใจบทบาท ความคาดหวัง และอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการ ทั้งในระดับศาสนา ชุมชน และภาครัฐ โดยกระบวนการกำหนดได้ครอบคลุมตั้งแต่การระบุผู้เกี่ยวข้องหลัก เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการมัซฮิดกลาง และผู้นำศาสนา ไปจนถึงผู้เกี่ยวข้องรอง เช่น หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป การทำความเข้าใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้านจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม และสะท้อนแนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย

3.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1.2.1 กฎหมายประเภทอาคารขนาดใหญ่

ภาพที่ 1.4 ประเภทอาคารขนาดใหญ่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ความหมายตามกฎหมาย (อ้างอิง พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม) “อาคารขนาดใหญ่” หมายถึง อาคารที่มีพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือ มีจำนวนชั้นตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป (ประมาณ 5 ชั้นขึ้นไป) โดยจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเฉพาะเกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง ระบบป้องกันอัคคีภัย การระบายอากาศ และการอพยพหนีไฟ

ลักษณะทั่วไปของอาคารขนาดใหญ่

1. มีพื้นที่ใช้สอยมากกว่า 2,000 ตารางเมตร
2. มีหลายฟังก์ชันการใช้งาน ภายในอาคาร เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน ห้องนิทรรศการ พื้นที่สำนักงาน และพื้นที่บริการสาธารณะ
3. มีระบบอาคารที่ซับซ้อน เช่น ระบบปรับอากาศ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ ระบบสื่อสาร และระบบป้องกันอัคคีภัย
4. ต้องได้รับการออกแบบโดย สถาปนิก วิศวกร และผู้เชี่ยวชาญด้านระบบอาคาร โดยเฉพาะ
5. ต้องขอ ใบอนุญาตก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษ (ถ้ามีลักษณะซับซ้อนหรือมีพื้นที่มากกว่า 10,000 ตร.ม.)

3.1.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอิสลามในประเทศไทย

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 เพื่อกำหนดโครงสร้างและแนวทางการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามในประเทศไทยให้มีระบบการจัดการที่เป็นเอกภาพ โปร่งใส และ

สามารถส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการตามศาสนาอิสลามควบคู่กับกฎหมายของรัฐ

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีองค์กรศาสนาอิสลามใน 3 ระดับ ได้แก่

1. คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด
2. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
3. จุฬาราชมนตรี

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2553 เพื่อส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ทั้งที่เป็น รูปธรรม (Tangible Heritage) เช่น อาคาร โบราณสถาน ศิลปกรรมและ ไม่มีรูปร่าง (Intangible Heritage) เช่น ประเพณี ความเชื่อ ภาษา ดนตรี ศิลปะ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่และถ่ายทอดต่อไปอย่างยั่งยืน

1. มีหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนแม่บทในการส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรม
2. ประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงวัฒนธรรม หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อกำหนดหลักการจัดการศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอภาค และพัฒนาได้ตลอดชีวิต

3.1.2.3 กฎหมาย/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับอาคาร

1. **กฎหมายควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522** พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และการใช้อาคารในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

วัตถุประสงค์หลัก : ควบคุมให้อาคารมีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน (เช่น โครงสร้าง, ระบบความปลอดภัย, การหนีไฟ) รวมถึงด้านสุขลักษณะและสิ่งแวดล้อม

มาตรา 21 : ห้ามมิให้ผู้ใด ก่อสร้างอาคาร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
ท้องถิ่น

มาตรา 22 : ห้ามผู้ใด ดัดแปลงอาคาร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
ท้องถิ่น

มาตรา 23 : ห้ามผู้ใด รื้อถอนอาคาร บางประเภท (เช่น อาคารสูงเกิน 15 เมตร) เว้น
แต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

อาคารบางประเภทหรือขนาดเล็กอาจได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต แต่ต้องแจ้ง
ตามมาตรา 39 ทวิ (แล้วแต่กรณีและตามที่กำหนดในกฎกระทรวง)

อาคาร : นิยามกว้าง ครอบคลุม ดึก บ้าน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน และสิ่ง
ที่สร้างขึ้นอื่นที่บุคคลอาจเข้าอยู่อาศัยหรือใช้สอยได้

เขตควบคุมอาคาร : พ.ร.บ. นี้จะใช้บังคับในท้องที่ใด จะต้องมีการตราเป็น พระราช
กฤษฎีกา กำหนดเขตบังคับใช้

กฎกระทรวง : มีหลายฉบับที่ออกตาม พ.ร.บ. นี้ เช่น กฎกระทรวงกำหนดการรับ
น้ำหนัก ความต้านทาน กฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องมีผู้ตรวจสอบ (อาคารสูง/
อาคารขนาดใหญ่พิเศษ)

2. กฎหมายด้านศาสนสถาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนสถานในประเทศไทยมีความ
ซับซ้อนและครอบคลุมหลายด้าน โดยหลักๆ จะแบ่งออกเป็นกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับ การบริหาร
จัดการทรัพย์สิน/องค์กรศาสนา และกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับ การก่อสร้างอาคาร (อาคารควบคุม)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 207 : กำหนดโทษแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความวุ่นวายขึ้นในที่
ประชุมศาสนิกชนเวลาอันสมควรหรือกระทำการพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 : กำหนดโทษแก่ผู้ที่แต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดง
ว่าเป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็น
บุคคลดังกล่าว

ศาสนสถานจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะด้านศาสนา (เช่น พ.ร.บ.คณะสงฆ์) ในด้านการปกครองและทรัพย์สิน และต้องปฏิบัติตามกฎหมายมหาชนทั่วไป (เช่น พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร และกฎหมายผังเมือง) ในด้านการใช้ที่ดินและการก่อสร้างอาคาร

3. กฎหมายด้านความปลอดภัย กฎหมายด้านความปลอดภัยในประเทศไทยนั้นครอบคลุมหลายมิติ ขึ้นอยู่กับบริบทที่คุณต้องการทราบ โดยหลักแล้วสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ความปลอดภัยในการทำงาน

กฎหมายหลักที่ควบคุมความปลอดภัยในสถานที่ทำงานคือ พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ซึ่งกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของนายจ้างและลูกจ้าง

2. ความปลอดภัยในอาคารและอัคคีภัย

ความปลอดภัยของอาคารสาธารณะ อาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่ อยู่ภายใต้การควบคุมของ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และ กฎกระทรวง ที่ออกตามความใน พ.ร.บ. นั้น

การออกแบบและก่อสร้าง : กำหนดมาตรฐานด้านความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้าง และการป้องกันอันตราย

การป้องกันอัคคีภัย : เป็นประเด็นที่เน้นเป็นพิเศษในกฎกระทรวงสำหรับอาคารบางประเภท (เช่น อาคารสูงเกิน 23 เมตร, อาคารขนาดใหญ่พิเศษ, โรงมหรสพ, อาคารชุมนุมคน) ซึ่งต้องมีระบบต่าง ๆ ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ระบบดับเพลิง (เช่น หัวจ่ายน้ำดับเพลิง, เครื่องดับเพลิงแบบมือถือ) ลิฟต์ดับเพลิง (สำหรับอาคารสูง) วัสดุทนไฟ ที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร

การตรวจสอบอาคาร : เจ้าของอาคารบางประเภท (เช่น อาคารสูง, อาคารขนาดใหญ่พิเศษ, โรงพยาบาล, โรงแรม) มีหน้าที่ต้องจัดให้มีการ ตรวจสอบอาคารประจำปี โดยผู้ตรวจสอบที่ได้รับอนุญาต เพื่อรับรองความปลอดภัยของอาคารและระบบประกอบอาคาร

3. ความปลอดภัยด้านอื่น ๆ

ความปลอดภัยทางถนน : พระราชบัญญัติจราจรทางบก และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง (เช่น พ.ร.บ. ขนส่งทางบก) เพื่อควบคุมพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนและความปลอดภัยของยานพาหนะ

ความปลอดภัยทางถนน : พระราชบัญญัติจราจรทางบก และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง (เช่น พ.ร.บ. ขนส่งทางบก) เพื่อควบคุมพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนและความปลอดภัยของยานพาหนะ

ความปลอดภัยสาธารณะ : ประมวลกฎหมายอาญา ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสาธารณะหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น

4. พระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 ถือเป็นกฎหมายหลักของประเทศไทยที่ใช้ในการบริหารจัดการภัยพิบัติแบบครบวงจร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการอำนาจ หน้าที่ และการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ให้อยู่ภายใต้กรอบเดียวกัน

ระดับนโยบาย : กำหนดให้มี คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีอำนาจกำหนดนโยบายและแผนระดับชาติ

ระดับปฏิบัติการ : ในพื้นที่เกิดภัย จะมี ผู้อำนวยการ ในแต่ละระดับ (เช่น ผู้อำนวยการจังหวัด, ผู้อำนวยการท้องถิ่น) ทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ และมีอำนาจสั่งการในการ บรรเทาสาธารณภัย ได้ทันที

เน้นการบูรณาการ : การแก้ไขเพิ่มเติมยังคงเน้นย้ำถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติที่ซับซ้อนขึ้น

5. กฎหมายด้านสิทธิคนพิการและผู้สูงอายุ

กฎหมายด้านผู้สูงอายุ กฎหมายหลักคือ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดคำนิยาม "ผู้สูงอายุ" คือบุคคลซึ่งมีอายุ หกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

กฎหมายด้านคนพิการ กฎหมายหลักคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556) ซึ่งมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิ การส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเองได้ และการจัดอุปสรรคในการเข้าถึง

กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2564)

1. อาคารราชการ/รัฐวิสาหกิจ/สถานศึกษา/สถานพยาบาล/สถานี่ขนส่งมวลชน ที่มีพื้นที่ส่วนที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 1,000 ตารางเมตร

2. สำนักงาน/โรงแรม/รีสอร์ท/ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า ที่มีพื้นที่ส่วนที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 2,000 ตารางเมตร

3. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องจัดให้มี คือ ที่จอดรถ ที่จอดรถ ทางลาด (Ramp) หรือ ลิฟต์ (Elevator) ห้องส้วม (Toilet) ทางเข้า-ออก และทางเดินภายในอาคาร บ้ายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ

ข้อกำหนดทางเทคนิคโดยละเอียดตามกฎหมายกระทรวงฯ

เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างปลอดภัย กฎกระทรวงฯ ได้กำหนดรายละเอียดทางเทคนิคที่เข้มงวดในส่วนประกอบหลักของอาคาร ดังนี้

1. ทางลาด (Ramp) ความลาดชัน (Slope) ไม่เกิน 1: 12 (หมายถึง สูง 1 เมตร ต้องยาวอย่างน้อย 12 เมตร) ความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร (หากทางลาดยาวรวมกันเกิน 6 เมตร ให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร) ความยาวช่วง ยาวช่วงละไม่เกิน 6 เมตร หากเกินต้องมีชานพัก ชานพัก (Landing) ต้องมีชานพักที่มีความยาว ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ราวจับและราวกันตก ต้องมีราวจับ สูงจากพื้นประมาณ 80-90 เซนติเมตร ตลอดความยาวทางลาด และหากทางลาดด้านใดไม่มีผนังกัน ต้องมี ขอบสูง ไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร เพื่อป้องกันรถเข็นตก

2. ห้องส้วมสำหรับคนพิการ ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับคนพิการอย่างน้อย 1 ห้อง ต้องมีพื้นที่ว่างเพื่อให้รถเข็นคนพิการสามารถหมุนตัวกลับได้ โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ชนิดบานเลื่อนหรือเปิดออก (ห้ามเปิดเข้า) และมีความกว้างสุทธิ ไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ใช้ชนิดนั่งราบ (ชักโครก) สูงจากพื้น 40-45 เซนติเมตร มีราวจับแนวนอนและ

แนวตั้งติดตั้งข้างโถส้วม ใต้ขอบอ่างต้องมีที่ว่างสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร เพื่อให้รถเข็นเข้าไปได้

3. ที่จอดรถสำหรับคนพิการ ต้องจัดไว้ในบริเวณที่ใกล้ประตูทางเข้า-ออกอาคารมากที่สุด ที่จอดรถต้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และยาวไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร ต้องจัดให้มี ที่ว่างข้างที่จอดรถ กว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร เพื่อใช้สำหรับถ่ายรถเข็นจากรถ (ในทางปฏิบัติมักกำหนดให้มีที่ว่างสำหรับทางลาด/ทางเชื่อมต่อด้วย) ต้องจัดให้มี ที่ว่างข้างที่จอดรถ กว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร เพื่อใช้สำหรับถ่ายรถเข็นจากรถ (ในทางปฏิบัติมักกำหนดให้มีที่ว่างสำหรับทางลาด/ทางเชื่อมต่อด้วย) ต้องมีป้ายแสดงสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน

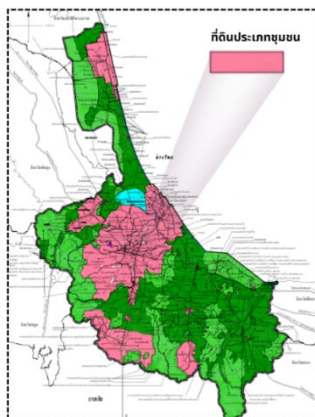
4. ทางเดินและประตู พื้นผิวต้องเรียบ ไม่ลื่น และมีความกว้างสุทธิ ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร (ในกรณีทางเดินหลักหรือทางเดินร่วม) ต้องมีความกว้างสุทธิ ไม่น้อยกว่า 86 เซนติเมตร ความสูงของธรณีประตูต้อง ไม่เกิน 1.3 เซนติเมตร (และให้ขอบมีความลาดชันไม่เกิน 1:2)

5. ลิฟต์ (ถ้ามี) ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.10 เมตร และความยาวไม่น้อยกว่า 1.40 เมตร ต้องมีตัวอักษรเบรลล์ และปุ่มฉุกเฉิน ต้องมีระบบเสียงบอกชั้นและทิศทางการเคลื่อนที่ของลิฟต์

3.1.3 ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

1. ด้านการใช้งาน การจัดสรรพื้นที่ต้อง เพียงพอและยืดหยุ่น รองรับจำนวนผู้ใช้งานสูงสุด
2. ด้านการดูแลรักษา อาคารต้องออกแบบเพื่อ ซ่อมบำรุงง่าย และลดค่าใช้จ่ายระยะยาว
3. ด้านศาสนาและวัฒนธรรม การจัด ทิศทางและฟังก์ชันตามหลักศาสนา เช่น กิบละห์
4. ด้านการใช้อาคาร อาคารต้องมีความแข็งแรงและรองรับผู้ใช้งานจำนวนมาก
5. ด้านความปลอดภัย อาคารต้องวาง พ้นเขตเสี่ยงภัย หรือมีมาตรการป้องกันภัยพิบัติ
6. ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล การออกแบบพื้นที่สีเขียวและลานกลางแจ้ง

3.1.4 ผังเมืองที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 1.5 ผังเมืองที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ข้อกำหนดว่าด้วยการก่อสร้างในพื้นที่สีชมพู ข้อ 6 ของกฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2559 ระบุว่า ที่ดินประเภทชุมชน (พื้นที่สีชมพู) ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรม เกษตรกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สำหรับ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่

3.1.5 นโยบายรัฐในการสนับสนุนโครงการ

การดำเนินโครงการ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัชฮับทั้ง 4 สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในหลายด้าน ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษาซึ่งเป็นแนวทางที่ภาครัฐให้ความสำคัญในการส่งเสริม “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม” และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมเป็นฐานสำคัญ

1. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 – 2570)

ยุทธศาสตร์ที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ คนทุกช่วงวัย สามารถเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาที่เปิดโอกาสให้ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ (ประชาชนทั่วไป) เข้ามาศึกษาหลักนิติศาสตร์อิสลาม ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ ความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการสร้างคุณธรรม (Quality and Values) มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล และการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรม ให้ผู้เรียนมี ทศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา และมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการศาสนาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมตามเป้าหมายของแผน

ยุทธศาสตร์ที่เน้นการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (Governance and Participation) มุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม โดยจะเป็นพื้นที่เรียนรู้ทางศาสนาที่จัดตั้งโดยคณะกรรมการมัสยิดหรือคณะกรรมการอิสลามจังหวัด ถือเป็นการขับเคลื่อนการศึกษาโดย ภาคประชาสังคม/องค์กรศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนับสนุนความร่วมมือและการใช้ศักยภาพของแหล่งเรียนรู้ชุมชน

2. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด/คณะกรรมการมัสยิดกลาง

คณะกรรมการฯ และมัสยิดมีบทบาทสำคัญในการ ส่งเสริมและกำกับดูแลกิจการศาสนาอิสลาม ซึ่งรวมถึงการศึกษาและอบรมศาสนา ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 และสามารถเป็นศูนย์กลางในเรื่องการจัดหาผู้รู้ในพื้นที่หรือนักวิชาการในภาคส่วนอื่นเพื่อมาสนับสนุนในโครงการได้

3. แผนพัฒนาของสำนักงานจุฬาราชมนตรี

สอดคล้องกับพันธกิจหลัก มุ่งเน้น การธำรงรักษาศรัทธา ความเข้าใจในหลักการอิสลาม และการส่งเสริมเอกภาพของสังคมมุสลิม การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลาม แนวนโยบายหลักของจุฬาราชมนตรีคือ ความเป็นเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย

4. หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณของโครงการ

หน่วยงานภายในประเทศ องค์การบริหารส่วนจังหวัด / กระทรวงมหาดไทย / กรมการศาสนา (พศ.)

หน่วยงานจากต่างประเทศ องค์การความร่วมมืออิสลาม OIC / กองทุนชะกาตระดับนานาชาติ

3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ (SITE ANALYSIS)

3.2.1 การกำหนดเกณฑ์ที่ตั้งอันพึงประสงค์

สำหรับโครงการ "ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4" ในจังหวัดสงขลา จะต้องบูรณาการทั้งมิติทาง วิชาการศาสนา การเข้าถึงทางภูมิศาสตร์ และ การยอมรับทางสังคม เพื่อให้

ศูนย์ฯ มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับภูมิภาค เนื่องจากโครงการนี้เน้นการศึกษาเชิงลึกทางนิติศาสตร์อิสลาม (ฟิกฮ์) เกณฑ์ที่ตั้งจึงควรแตกต่างจากศูนย์การเรียนรู้ทั่วไป โดยเน้นไปที่การสร้างบรรยากาศทางวิชาการและการเข้าถึงของผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกที่ตั้งของโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบและการดำเนินงาน เนื่องจากพื้นที่ตั้งโครงการเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อ บริบททางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อแนวทางการออกแบบศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามข้อบังคับ 4

จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ อำเภอหาดใหญ่ และ อำเภอเมืองสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การศึกษา และศาสนาอิสลามที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง มีทั้งชุมชนมุสลิมที่ตั้งมานานยาวนานและชุมชนพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

อำเภอหาดใหญ่ (Hat Yai)

จุดเด่น เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ การศึกษา และการคมนาคม (มีสนามบิน, สถานีรถไฟ, ถนนใหญ่หลายสาย) เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวและคนต่างศาสนาเข้าถึงง่ายที่สุด แม้ไม่ใช่ทางเข้าตรงสู่สามจังหวัด แต่เป็น “จุดเริ่มต้นก่อนลงใต้” ที่เหมาะกับการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ของความเข้าใจในศาสนา

ศักยภาพทางออกแบบ พัฒนาเป็น “ศูนย์เรียนรู้เชิงวัฒนธรรมอิสลามร่วมสมัย” สื่อสารภาพ “อิสลามในเมืองร่วมสมัย” ได้ดี

อำเภอเมืองสงขลา (Mueang Songkhla)

จุดเด่น เป็นอยู่ในตัวเมือง อำเภอเมือง จึงใกล้ชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตั้งอยู่ที่ “ถนนกาญจนาภิเษก ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา” ซึ่งอยู่ในเขตเมือง มีนิสิต/นักศึกษา บุคลากรด้านการศึกษามาก ชุมชนท้องถิ่น มีโครงข่ายถนน/สาธารณูปโภคครบ ทำให้การเข้าถึงง่ายสำหรับทั้งนักศึกษา ชุมชน และผู้เยี่ยมชม และมีเขตเมืองเก่าหรือชุมชนเก่าในเมืองสงขลาที่มีสถาปัตยกรรมดั้งเดิม เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม

ศักยภาพทางออกแบบ เป็นพื้นที่เมืองที่มีความหนาแน่นปานกลาง รายล้อมด้วยสถาบันการศึกษา ชุมชน และศาสนสถาน เอื้อต่อการพัฒนาเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” และพื้นที่บูรณาการความรู้ทางศาสนา-การศึกษา

เกณฑ์และการเลือกที่ตั้งโครงการ

1. ด้านความเหมาะสมของตัวที่ตั้ง ซึ่งพิจารณาจาก ขนาดที่ดิน รูปร่างที่ดิน ศักยภาพการขยายตัวในอนาคต
2. ด้านการสนับสนุนโครงการ พิจารณาจากผู้เข้าชมโครงการ กิจกรรมสนับสนุนโครงการ
3. ด้านเทคนิค พิจารณาจาก ข้อกำหนดทางกฎหมายที่มีผลต่อโครงการ ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค
4. ด้านสังคมและวัฒนธรรม พิจารณาจากความเหมาะสมของประเภทอาคารกับพื้นที่ ความเหมาะสมของเอกลักษณ์ท้องถิ่น
5. ด้านสภาพแวดล้อม พิจารณาจาก ปัญหาบริเวณในด้านต่างๆ สภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะสม และการมองเห็นจากภายนอก

เกณฑ์ด้านศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม

ที่ตั้งเชื่อมโยงกับแหล่งรวมองค์ความรู้และผู้นำทางศาสนา เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดบุคลากร ควรตั้งอยู่ภายใน พื้นที่ใกล้เคียงกับศูนย์กลางทางศาสนาและเป็นสัญลักษณ์ของความศรัทธาที่ได้รับการยอมรับ

เกณฑ์ด้านภูมิศาสตร์และการเข้าถึง

ที่ตั้งเอื้อต่อการเดินทางของผู้เรียนจากต่างจังหวัดและต่างประเทศ ศูนย์กลางการคมนาคม: ควรอยู่ใกล้กับ เส้นทางคมนาคมหลัก (ถนนเอเชีย) และไม่ไกลจาก สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ มากนัก เพื่อรองรับนักศึกษาและวิทยากรจากประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย) และจากจังหวัดอื่นๆ

เกณฑ์ด้านสังคมและชุมชน

ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีชุมชนมุสลิมหนาแน่นและมีฐานผู้เรียนเดิม ตั้งอยู่ในเขตที่มีประชากรมุสลิมอาศัยอยู่มาก หรือเป็นจุดที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ที่มีศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามจำนวนมาก เพื่อเป็นแหล่งต่อยอดการศึกษา

เกณฑ์ด้านการบริหารจัดการและนโยบาย

ที่ตั้งมีโอกาสในการขยายโครงการในอนาคต มีพื้นที่รองรับการขยายตัว มีศักยภาพในการขยายอาคารเรียน หรือห้องสมุดในอนาคต หากได้รับความนิยมนและมีผู้เรียนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถขอ

งบประมาณพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการระยะยาวได้ การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการในครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นการพิจารณาพื้นที่ในสองอำเภอดังกล่าว เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ

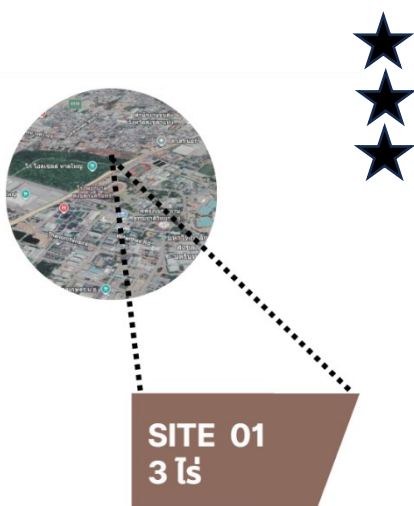
3.2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบที่ตั้งโครงการ 3 ที่ตั้ง

3.2.2.1 การเลือกที่ตั้งโครงการ

1. ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 1

ที่ตั้ง : ถ. กาญจนวนิช ตำบล หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ สงขลา 90110

ขนาด : 3 ไร่ ราคา : 30,000 บาทต่อตารางวา

ข้อดี : ตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองหาดใหญ่ มีนักศึกษาและนักวิชาการหลากหลายเชื้อชาติรายล้อมด้วยพื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกครบอยู่ในศูนย์กลางการเรียนรู้และเทคโนโลยี

ข้อเสีย : บรรยากาศอาจขาดกลิ่นอายศาสนา
แบบดั้งเดิมต้องออกแบบให้สมดุลระหว่าง
ศาสนากับเทคโนโลยี ไม่ให้ความศรัทธาจนหาย

ภาพที่ 1.6 ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 1

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

2. ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 2

SITE 02
3 ไร่ 1 งาน

ที่ตั้ง : 352 หมู่ที่ ถนน ลพบุรีราเมศวร์ ตำบล คลองแห อำเภอลำทะเมนชัย สงขลา 90110

ขนาด : 3 ไร่ 1 งาน 22 ตารางวา ราคา : 12,500 บาท ต่อตารางวา

ข้อดี : อยู่ในเขตตัวเมืองสงขลา มีมัสยิดกลางซึ่งเป็น ศูนย์กลางกิจกรรมศาสนามีพื้นที่ว่างรอบ ๆ สามารถ เชื่อมต่อทางเดินหรือพื้นที่สาธารณะได้การเข้าถึงสะดวก ทั้งจากในเมืองและถนนใหญ่

ข้อเสีย : พื้นที่อาจจำกัด ต้องคำนึงถึงความเคารพต่อ บริเวณศาสนสถาน การจัดกิจกรรมของผู้มาเยือนต่าง ศาสนาอาจต้องมีขอบเขตบางส่วน

ภาพที่ 1.7 ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3. ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 3

SITE 03
1 ไร่

ที่ตั้ง : ตำบล เขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา สงขลา 90000

ขนาด : 1 ไร่ ราคา : 7,000 บาทต่อตารางวา

ข้อดี : ตั้งอยู่ใกล้สถาบันหลักของจังหวัดสงขลา ดึงดูด นักศึกษาจากหลายอำเภอภาคใต้ตอนล่างมีเครือข่าย ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบจ., สำนักงาน การศึกษา, โรงเรียนในจังหวัด

ข้อเสีย : แม้จะอยู่ในเขตเมือง แต่พื้นที่รอบมหาวิทยาลัย เป็นโซนที่พักอาศัยแยกจากย่านตลาดหรือศาสนสถาน

1.8 ที่ตั้งโครงการตัวเลือกที่ 3

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.3 การเลือกที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้ง : 352 หมู่ที่ ถนน ลพบุรีราเมศวร์ ตำบล คลองแห อำเภอลาดใหญ่ สงขลา 90110

ขนาด : ขนาดพื้นที่ 5,289 ตารางเมตร

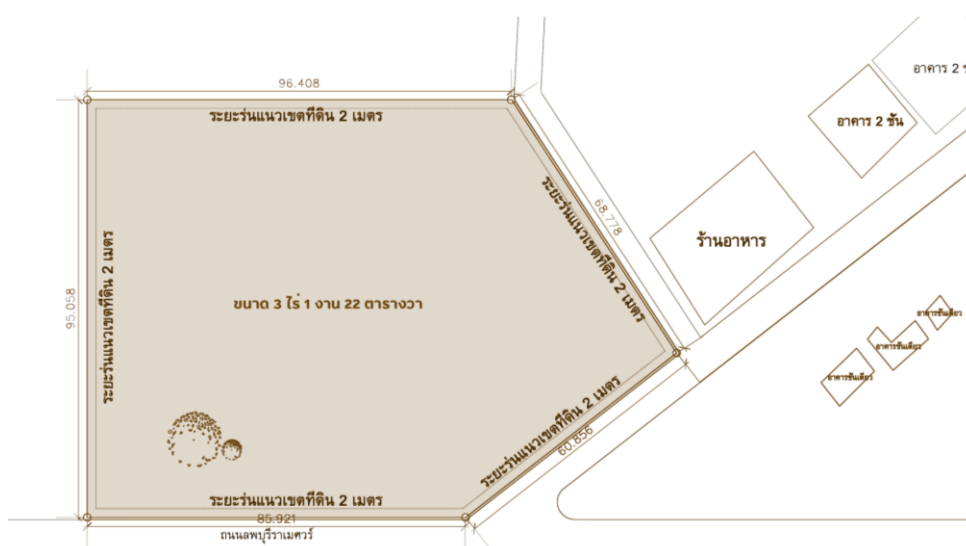
0sr. 10% จะได้ 528 ตารางเมตร ราคา : 12,500 บาทต่อตารางวา

มุมมองรอบที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 1.9 มุมมองรอบที่ตั้งโครงการ

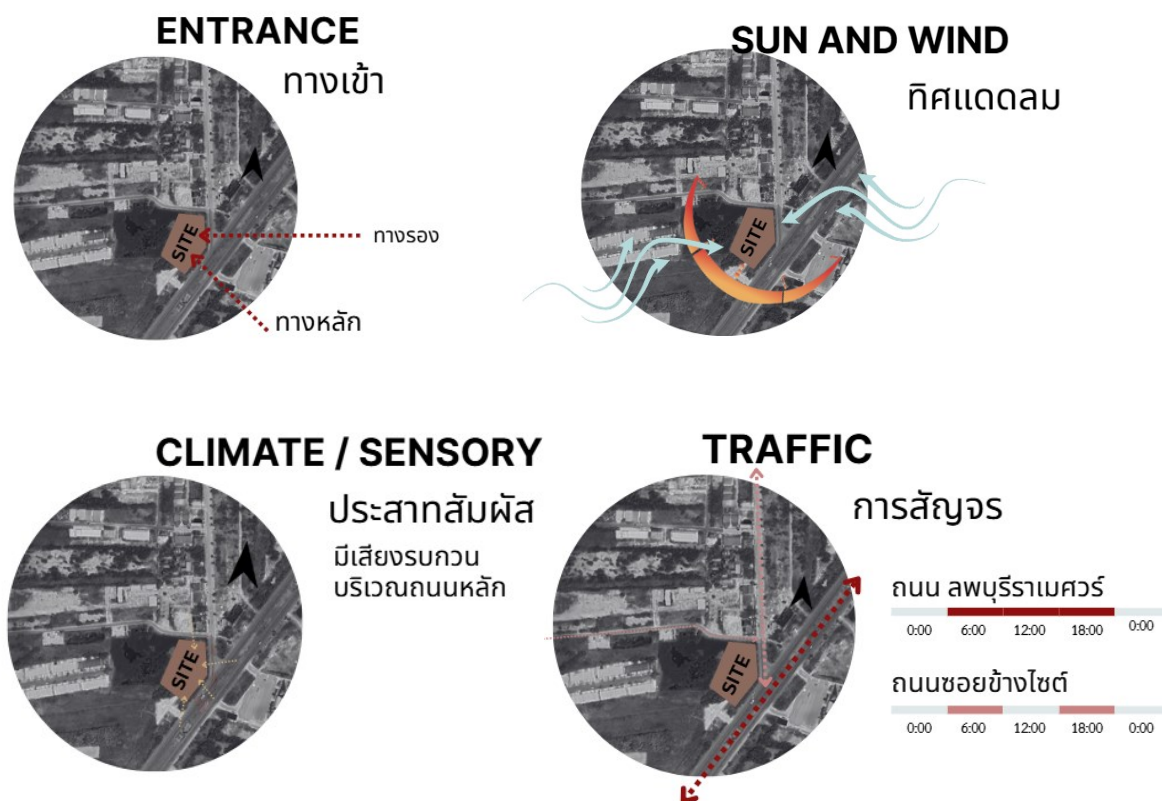
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.10 แสดงบริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 1.11 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ขอบเขตและอาณาเขตที่ติดต่อกับไซต์

เนื่องจากอยู่บริเวณเมืองหลักของจังหวัดสงขลา จึงมีอาณาเขตติดต่อกับ :

1. พื้นที่ชุมชนเมือง (เมืองหาดใหญ่ / เมือง สงขลา)
2. พื้นที่รอบนอกซึ่งเป็นชุมชนชานเมืองหรือพื้นที่พักอาศัย
3. ถนนหลักและทางเชื่อมสู่ชุมชนโดยรอบ
4. พื้นที่บริการสาธารณะ เช่น มัสยิด, โรงเรียน, ถนน, ตลาดชุมชน

ร้อยละ 10 เป็นต้นไม้ ยืนต้นขนาดกลางและขนาดใหญ่ และอีกร้อยละ 90 เป็นวัชพืชปกคลุมดินที่ไม่มีประโยชน์ต่อโครงการ

ขอบเขตและอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับซอยชุมชนและข้ามกับร้านอาหาร

ทิศตะวันออก ติดกับถนนลพบุรีราเมศวร์ ขาออกจากเมือง

ทิศตะวันตก ติดกับเขตที่ดินผู้อื่น

ทิศใต้ ติดกับเขตที่ดินผู้อื่น

จังหวัดสงขลาอยู่บนคาบสมุทรลพบุรี มีชายฝั่งติดทะเลและทะเลสาบใหญ่ ทะเลสาบสงขลา โดยอำเภอเมืองและหาดใหญ่จะมีทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่สูงเล็กน้อยของภูเขา/เนินเขาในเขตชานเมือง และพื้นที่ตั้งโครงการอยู่บนเขตเมืองที่เป็นพื้นที่ราบซึ่งมีการพัฒนาแล้ว รายล้อมด้วยชุมชนเมืองและถนนหลัก โดยไม่มีความชันมากนัก แต่ควรตรวจสอบย่อยเพิ่มเติมในส่วนของระดับความสูงและการระบายน้ำ

ลักษณะภูมิอากาศ เขตอำเภอหาดใหญ่/เมืองสงขลา อยู่ในโซนภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ฤดูฝน ยาว: โดยเริ่มประมาณช่วงปลายเมษายนถึงธันวาคม โดยเฉพาะช่วงปลายปีเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม ฝนตกหนัก ฤดูแล้งสั้น: ประมาณกุมภาพันธ์ถึงมีนาคมจะมีฝนน้อยที่สุด ความชื้นค่อนข้างสูงตลอดปี ซึ่งมีผลต่อการออกแบบอาคาร เช่น ระบบระบายอากาศ การใช้วัสดุ และการควบคุมความชื้นในอาคาร ภูมิอากาศของพื้นที่เป็นแบบร้อนชื้น มีอุณหภูมิสูงตลอดปี และมีฤดู ฝน ที่เริ่มเร็วและยาวนาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ เช่น การออกแบบหลังคา ระบบระบายน้ำฝน การระบายอากาศ และพื้นที่เปิดโล่ง

3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน (USERS ANALYSIS)

3.3.1 การศึกษากลุ่มผู้ใช้งาน

การวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งานเป็นขั้นตอนสำคัญในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ประชากรชาวมุสลิมในจังหวัดสงขลาซึ่งมีความหลากหลายทางอายุ การศึกษา อาชีพ และรูปแบบการใช้ชีวิตการเข้าใจพฤติกรรม ความต้องการ และบริบทชีวิตของผู้ใช้งาน จะช่วยให้ออกแบบ พื้นที่และกิจกรรมให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการได้จริง

ข้อมูลประชากรชาวมุสลิมและประชากรที่ไม่ใช่มุสลิม

1. ประเทศไทย ตามสถิติของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ประชากรไทย นับถือศาสนาอิสลาม อยู่ราว ร้อยละ 4.2 ของประชากรทั้งหมด มีข้อมูลระบุว่า ประชากรชาวมุสลิม ในประเทศไทยอาจอยู่ระหว่าง 2.2 ล้านถึง 7.4 ล้านคน หมายความว่า ถึงแม้สัดส่วนโดยรวมจะไม่สูงมาก แต่ในบางพื้นที่ที่มีความเข้มข้นของชุมชนมุสลิมสูง และมีศักยภาพในการใช้งานศูนย์การเรียนรู้ เฉพาะทาง ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่มากเป็นพุทธ โดยประมาณ ร้อยละ 92.5 ของประชากรทั้งหมด

2. ภาคใต้ มีข้อมูลว่าในพื้นที่ภาคใต้ จำนวนมุสลิมมีสัดส่วนสูงกว่าหลายส่วนของประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น 3 จังหวัดชายแดน แต่สำหรับทั้งภาคใต้ทั่วไปมีความหลากหลายทางสัดส่วน ซึ่งหมายความว่า ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มี “ผู้ใช้งานศักยภาพ” สูงสำหรับโครงการ ที่เน้นชุมชนมุสลิม

3. จังหวัดสงขลา สำหรับจังหวัดสงขลา มีข้อมูลว่า ประชากรนับถือศาสนาอิสลามอยู่ราว ร้อยละ 32.84 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดสงขลา สัดส่วนของประชากรนับถือศาสนาอิสลามอยู่ประมาณ ร้อยละ 33.16.

การวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งาน (User Analysis in Project Context)

1. กลุ่มผู้ใช้งานหลัก

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา

คณะกรรมการมัสยิดกลางจังหวัดสงขลา

อิหม่าม / โต๊ะอิหม่าม / คณาจารย์ศาสนา (อุละมาอ์)

นักเรียน นักศึกษา และผู้เรียนศาสนา

ชุมชนมุสลิมในพื้นที่ใกล้เคียงมัสยิดกลาง

ประชากรนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง

หน่วยงานราชการท้องถิ่น (เช่น อบจ., เทศบาล, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด)

สถาบันการศึกษา / มหาวิทยาลัย / โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นักวิชาการด้านอิสลามศึกษาและสถาปัตยกรรมอิสลาม

องค์กรศาสนาและวัฒนธรรมอื่น ๆ

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วไป

ประชาชนทั่วไป (ทั้งมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม)

สื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ท้องถิ่น

ผู้ประกอบการท้องถิ่น / วิสาหกิจชุมชน

องค์กรเอกชน (NGO) หรือมูลนิธิอิสลาม

3.3.2 การกำหนดกลุ่มผู้ใช้งาน

1. **กลุ่มผู้ใช้งานหลัก** จากประชากรจังหวัดสงขลา ทั้งหมดประชากรรวม 1,431,959 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งหมด 2,200,000คน

คิดเป็น 1% จากประชากรทั้งหมด / วัน

2. **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง** ประชากรนักศึกษาจากสถาบันของรัฐและเอกชนในสงขลา รวมกับ ประชากรนักเรียนจากสถาบันโรงเรียนเอกชนในสงขลา ทั้งหมด 31,000 คน

คิดเป็น 1% จากประชากรทั้งหมด / วัน

3. **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วไป** ประมาณ 60 คน

ผลประมาณการจะมีผู้เข้าใช้งานอาคาร โดยเฉลี่ย 545 คน/วัน

3.3.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้งาน

1. **กลุ่มผู้ใช้งานหลัก** ลักษณะพฤติกรรมการใช้งาน

- เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อ เรียนรู้หลักศาสนาอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4, เข้าร่วมกิจกรรมศาสนา, ฟังบรรยาย หรือร่วมพิธีทางศาสนานักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และตะวันออกกลาง มักให้ความสนใจด้านสถาปัตยกรรมอิสลาม, ประวัติศาสตร์, และเอกลักษณ์ท้องถิ่น
- กลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิม เข้ามาศึกษาความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

- ลักษณะการใช้งานส่วนใหญ่เป็นแบบ หมุนเวียน (Rotational Use) คือมาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมในระยะเวลาสั้น
- ช่วงเวลาใช้งานหลัก 09.00–18.00 น. โดยอาจมีการใช้งานเพิ่มเติมช่วงค่ำสำหรับกิจกรรมศาสนา

2. กลุ่มผู้ใช้งานหลัก ลักษณะพฤติกรรมการใช้งาน

- เข้ามาเพื่อ การศึกษาภาคสนาม การทำรายงาน การจัดนิทรรศการ และการเข้าร่วมอบรมหรือเวิร์กช็อป
- มักใช้งานเป็นกลุ่มขนาดกลางถึงใหญ่ ต้องการพื้นที่รองรับการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ห้องเรียนรู้, ห้องสัมมนา, และโถงนิทรรศการ
- ใช้งานพื้นที่ในช่วงเวลาราชการ และมักมีความถี่ในการใช้งานซ้ำ

3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วไป ลักษณะพฤติกรรมการใช้งาน

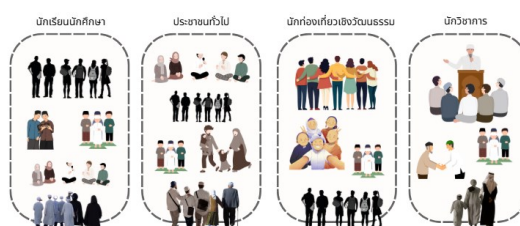
- ใช้งานพื้นที่เพื่อการประชุม วางแผนกิจกรรม และจัดการบริหารงานโครงการ
- มีความต้องการพื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ที่สามารถสื่อสารกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปปริมาณผู้ใช้งานโดยเฉลี่ย จากการประมาณการมีผู้เข้าใช้งานอาคารเฉลี่ย ประมาณ 545 คนต่อวัน

ผู้เข้าเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมศาสนา : 40%

ผู้เข้าเยี่ยมชมและนักท่องเที่ยว : 35%

บุคลากร เจ้าหน้าที่ และผู้จัดกิจกรรม : 25%

ภาพที่ 1.12 การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4 การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ (AREA REQUIREMENT)

3.4.1 การวิเคราะห์ความต้องการเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ความต้องการเชิงพื้นที่ของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัชฮับทั้ง 4”

- พื้นที่ต้อนรับและให้ข้อมูล (Reception Zone)
- พื้นที่นิทรรศการ (Exhibition Zone)
- พื้นที่การเรียนรู้และเวิร์กช็อป (Learning Zone)
- พื้นที่ชุมชนและแลกเปลี่ยน (Community Zone)
- พื้นที่ปฏิบัติศาสนกิจ (Practical Zone)
- และพื้นที่บริการ-จอดรถ (Service Zone)

ทั้งหมดนี้จะถูกกำหนดขนาดและความสัมพันธ์ตามจำนวนผู้ใช้งานเฉลี่ยต่อวัน (ประมาณ 545 คน) เพื่อให้เกิดการใช้งานที่ต่อเนื่อง ลื่นไหล และสะท้อนแนวคิด “เรียนรู้ เข้าใจ ปฏิบัติ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ”

3.4.2 การกำหนดพื้นที่โครงการ

การวิเคราะห์ความต้องการใช้พื้นที่ของโครงการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัชฮับทั้ง 4 จังหวัดสงขลา มุ่งเน้นให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้ เข้าใจ และเชื่อมโยงหลักการทางศาสนาอิสลามอย่างเป็นระบบ ผ่านการออกแบบพื้นที่ที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Sequential Experience) จากการ “เปิดรับ-เรียนรู้-เข้าใจ-แลกเปลี่ยน-ต่อยอด” ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ส่วนหลัก ดังนี้

ภาพที่ 1.13 การกำหนดพื้นที่โครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1. ส่วนต้อนรับ (RECEPTION ZONE)

เป็นพื้นที่แรกของอาคารที่ทำหน้าที่สร้างความประทับใจและเตรียมผู้เข้าชมให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้

องค์ประกอบพื้นที่หลัก :

- Lobby / Reception Desk: จุดต้อนรับและลงทะเบียนผู้เข้าชม
- Interactive Wall: ผนังแสดงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดโครงการ ผ่านสื่อมัลติมีเดีย
- จุดเขียนความเข้าใจ (Message Wall): พื้นที่สำหรับผู้เข้าชมแสดงความคิดเห็นหรือเขียน “ความเข้าใจต่อศรัทธาเดียว”
- จุดให้ข้อมูลทั่วไป (Information Point): ให้ข้อมูลแนะนำเส้นทางภายในอาคารและกิจกรรมต่าง ๆ

แนวคิดพื้นที่ : “เริ่มต้นเรียนรู้ศรัทธาเดียว ปลอดภัย และเข้าใจรากฐานอิสลาม” พื้นที่ส่วนนี้จะเน้นความรู้สึกเปิดกว้าง เป็นกลาง และสร้างความไว้วางใจให้กับผู้เข้าชมทุกศาสนา

2. โซนปฐมบทแห่งอิสลาม (ISLAMIC CIVILIZATION ZONE)

เพื่อให้ผู้เข้าชมเข้าใจพัฒนาการของโลกอิสลาม ตั้งแต่ยุคศาสดา (คือลละลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) จนถึงยุคหลังคอลีฟะฮ์ และการเกิดขึ้นของมัซฮับทั้ง 4

องค์ประกอบพื้นที่ :

- Timeline การปกครองอิสลาม: แสดงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ยุคศาสดา คอลีฟะฮ์ราชวงศ์ต่าง ๆ จนถึงการกระจายตัวของมัซฮับ
- Interactive Map: แสดงอาณาเขตของจักรวรรดิอิสลามในแต่ละยุค
- ภาพจำลองเมืองมุสลิมยุคกลาง: แสดงสถาปัตยกรรม ศาสนา การศึกษา และระบบกฎหมาย
- ห้องสื่อมัลติมีเดีย: ถ่ายทอดเรื่องราวความรุ่งเรืองของอารยธรรมอิสลามในด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา

3. ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ (EXHIBITION ZONE)

เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับมัซฮับทั้ง 4 ซึ่งนำเสนอในรูปแบบของการจัดแสดงเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Exhibition)

องค์ประกอบพื้นที่หลัก:

- 4 โซนมัซฮับ (Four Mazhab Zones): จัดแสดงประวัติ แนวคิด หลักการ และการปฏิบัติของแต่ละมัซฮับ ได้แก่ ฮะนะฟี มาลิกี ชาฟีอี และฮัมบะลี
- Timeline: แสดงลำดับพัฒนาการของแนวคิดทางศาสนาและความสัมพันธ์ของแต่ละมัซฮับในประวัติศาสตร์
- Interactive Map: แผนที่เชิงปฏิสัมพันธ์แสดงการกระจายของมัซฮับทั่วโลก
- Quiz Station: จุดทดสอบความเข้าใจผ่านสื่อดิจิทัล
- Simulation Zone: จำลองสถานการณ์การปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางมัซฮับต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจผ่านประสบการณ์จริง

แนวคิดพื้นที่ : “เรียนรู้ความหลากหลายอย่างเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน”

4. ส่วนการเรียนรู้เชิงลึก (LEARNING ZONE)

พื้นที่สำหรับการเรียนรู้และทำความเข้าใจหลักการของแต่ละมัซฮับอย่างลึกซึ้ง

องค์ประกอบพื้นที่หลัก :

- ห้องแสดงหลักการ (Principle Room): อธิบายแนวคิดหลักและหลักปฏิบัติของแต่ละมัซฮับ
- Interactive Table: โต๊ะเรียนรู้ที่ผู้เข้าชมสามารถเลือกหัวข้อและเรียนรู้ผ่านสื่อสัมผัส
- Multimedia Display: หน้าจอแสดงข้อมูลในรูปแบบภาพ เสียง และวิดีโอ
- Workshop Space: พื้นที่เวิร์กช็อปขนาดเล็ก สำหรับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เช่น วิธีละหมาดตามมัซฮับต่าง ๆ หรือกิจกรรมสาธิตทางศาสนา

แนวคิดพื้นที่ : “เรียนรู้หลักการ เหตุผล และเอกลักษณ์ของแต่ละมัซฮับอย่างเข้าใจ”

5. ส่วนปฏิบัติศาสนกิจ (PRACTICAL ZONE)

โซนนี้เป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีจากโซนการเรียนรู้ (LEARNING ZONE) มาสู่การฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าใจและนำหลักศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านศาสนกิจส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจอิสลาม

องค์ประกอบหลักของพื้นที่ :

โซนการปฏิบัติศาสนกิจ (Religious Practice Zone)

- พื้นที่สาธิตและฝึกปฏิบัติการละหมาดอย่างถูกต้อง
- มุมแสดงขั้นตอนการอาบน้ำละหมาด (Wudhu Demonstration)
- พื้นที่สำหรับละหมาดจริง (Prayer Space) แยกชาย-หญิงอย่างเหมาะสม
- สื่อมัลติมีเดียแสดงขั้นตอนและความหมายของศาสนกิจ

โซนการค้าขายตามหลักศาสนา (Islamic Commerce Zone)

- แสดงแนวคิด “ฮาลาล-หะรอม” ในการประกอบอาชีพและเศรษฐกิจ
- ตัวอย่างร้านจำลองที่จำหน่ายสินค้าฮาลาล
- พื้นที่จัดกิจกรรมเสวนาเรื่องเศรษฐกิจอิสลาม (Islamic Finance & Trade Ethics)

โซนมารยาททางสังคม (Social Etiquette Zone)

- นิทรรศการแสดงมารยาทในครอบครัว การเคารพผู้ใหญ่ การอยู่ร่วมกับผู้ต่างศาสนา
- พื้นที่จัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ เช่น “การต้อนรับแขกในแบบอิสลาม”
- Interactive Display สำหรับการเรียนรู้ผ่านการสื่อสารและบทบาทสมมติ

โซนการปฏิบัติตามคำสั่งใช้ในศาสนา (Obedience Zone)

- เน้นการสื่อสารหลักคำสอนของอัลกุรอานและหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน
- มีจุดเรียนรู้ผ่านจอสัมผัส (Interactive Panel) ที่ผู้เข้าชมสามารถเลือกหัวข้อ เช่น “หน้าที่ต่อบิดามารดา”, “ความซื่อสัตย์”, “การเคารพกฎหมายของอัลลอฮ์”

จุดมุ่งหมายของโซนนี้

- ให้ผู้เข้าใช้งาน “ลงมือปฏิบัติจริง” หลังจากเรียนรู้หลักการแล้ว
- สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับ “ความศรัทธาที่แสดงออกผ่านการกระทำ”
- เชื่อมโยงหลักศาสนาเข้ากับชีวิตจริง ทั้งในมิติส่วนตัว สังคม และเศรษฐกิจ

6. ส่วนชุมชนและแลกเปลี่ยน (COMMUNITY ZONE)

เป็นพื้นที่ที่ต่อยอดจากการเรียนรู้สู่การแลกเปลี่ยนความคิด และสร้างความเข้าใจร่วมระหว่าง ศาสนา

องค์ประกอบพื้นที่หลัก :

- พื้นที่สนทนา / ลานกิจกรรม (Discussion Area): สำหรับการพูดคุย แลกเปลี่ยนมุมมอง
- โถงพักผ่อนและนิทรรศการหมุนเวียน: สำหรับกิจกรรมศิลปะ วัฒนธรรม หรือ การจัดแสดงของชุมชน
- มุมสะท้อนความเข้าใจ (Reflection Corner): พื้นที่สงบสำหรับการเขียนหรือ บันทึกความรู้สึกหลังการเยี่ยมชม

แนวคิดพื้นที่ : “สะท้อนความเข้าใจร่วม แลกเปลี่ยนมุมมอง และประทับใจในความต่าง”

7. ส่วนบริการ (SERVICE ZONE)

เป็นพื้นที่สนับสนุนการใช้งานอาคารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชม

องค์ประกอบพื้นที่หลัก :

- สำนักงานบริหารและห้องเจ้าหน้าที่
- ห้องน้ำ แยกชาย-หญิง และห้องละหมาด
- พื้นที่รับประทานอาหาร/คาเฟ่ฮาลาล
- ห้องเก็บของและพื้นที่บริการหลังบ้าน (Service/Storage)

แนวคิดพื้นที่ : “อำนวยความสะดวกและสนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ให้สมบูรณ์”

8. ส่วนที่จอดรถ (PARKING ZONE)

พื้นที่จอดรถเป็นส่วนสนับสนุนหลักที่ช่วยให้ผู้เข้าใช้งานสามารถเข้าถึงอาคารได้สะดวก ปลอดภัย และเป็นระเบียบ โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดกิจกรรมขนาดใหญ่ เช่น การอบรม การเสวนา ศาสนา หรือกิจกรรมร่วมกับชุมชน ซึ่งอาจมีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก

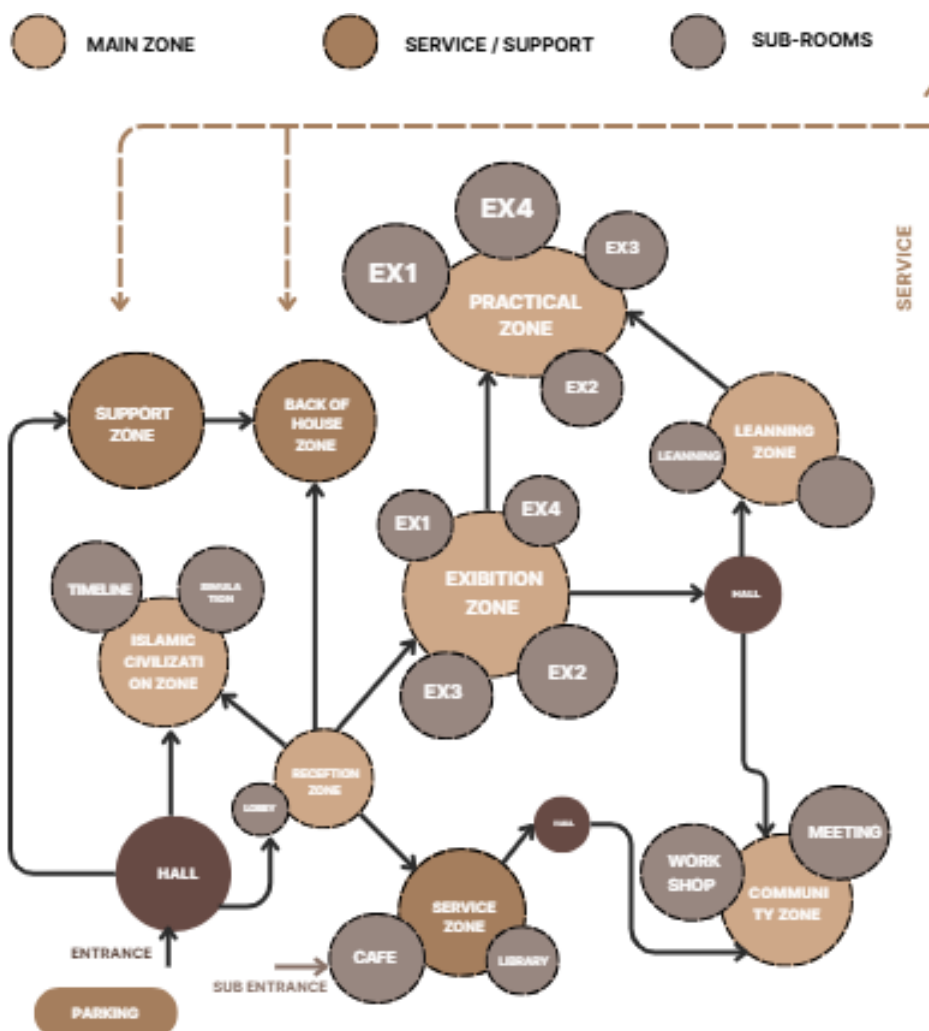
องค์ประกอบพื้นที่หลัก :

- ที่จอดรถยนต์: สำหรับบุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่ และผู้มาเยือน
- ที่จอดรถจักรยานยนต์: สำหรับนักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

- ที่จอดรถผู้พิการ: อยู่ใกล้ทางเข้าอาคารหลัก เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึง
- พื้นที่ Drop-off / Pick-up Zone: สำหรับรถรับ-ส่งผู้สูงอายุและนักท่องเที่ยว
- ทางเดินคนเข้า-ออก (Pedestrian Path): แยกทางสัญจรระหว่างคนและรถ เพื่อความปลอดภัย
- พื้นที่สีเขียว / ร่มไม้: ช่วยลดความร้อนและกลมกลืนกับภูมิทัศน์โดยรอบ

แนวคิดพื้นที่ : “การเข้าถึงอย่างเท่าเทียม ปลอดภัย และเชื่อมโยงกับพื้นที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบ”

3.4.3 การวิเคราะห์การจัดผังกลุ่มพื้นที่โครงการ

ภาพที่ 1.14 การวิเคราะห์การจัดผังกลุ่มพื้นที่โครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การจัดผังพื้นที่ของโครงการนี้มุ่งเน้น เส้นทางการเรียนรู้และปฏิบัติ ของผู้ใช้งาน โดยเริ่มจากพื้นที่สาธารณะ เปิดสู่โซนเรียนรู้ และต่อเนื่องไปสู่โซนปฏิบัติศาสนกิจและชุมชน

แนวคิดหลักคือ “เรียนรู้ เข้าใจ ปฏิบัติ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” โดยมีการเชื่อมโยงทุกโซนผ่าน แกนหลัก (Main Axis) และมี พื้นที่ว่าง (Open Court) เป็นจุดศูนย์กลางสำหรับพักและเชื่อมต่อสายตา

3.4.4 การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ใช้สอย

การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ใช้สอยเป็นขั้นตอนสำคัญในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัสยิดทั้ง 4 เพื่อให้มั่นใจว่า พื้นที่ทุกโซนสามารถรองรับกิจกรรมและผู้ใช้งานได้อย่างเพียงพอโดยคำนึงถึง จำนวนผู้เข้าใช้งานเฉลี่ยต่อวัน, ประเภทกิจกรรม, และ ความสัมพันธ์ระหว่างโซนต่าง ๆ

การวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 มิติหลัก ได้แก่

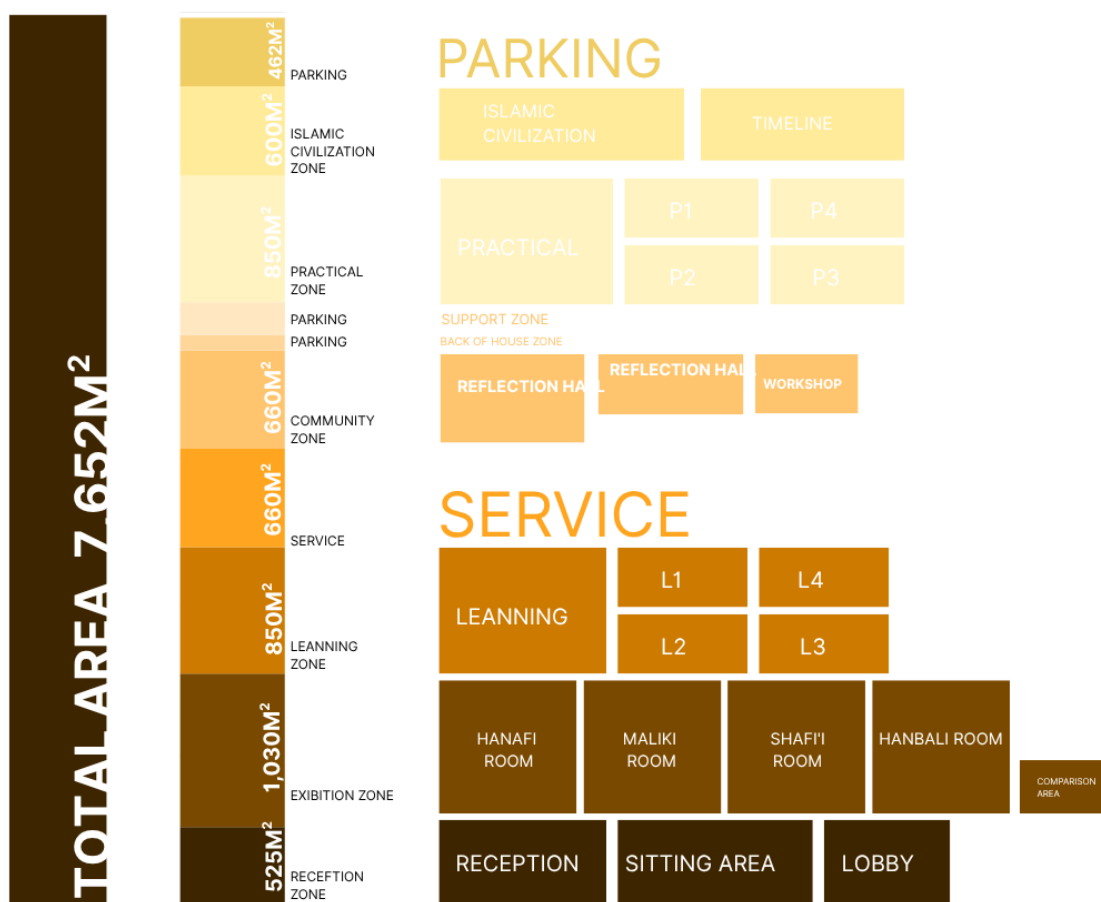
- ขนาดพื้นที่ตามฟังก์ชันหลัก (Functional Area)

การจัดพื้นที่แบ่งตามโซนหลัก เช่น Reception Zone, Islamic Civilization Zone, Exhibition Zone, Learning Zone, Practical Zone, Community Zone และ Service & Parking

แต่ละโซนถูกประเมินขนาดพื้นที่ตาม จำนวนผู้ใช้งานพร้อมกัน, ประเภทกิจกรรม, และ ความต้องการทางกายภาพของผู้ใช้

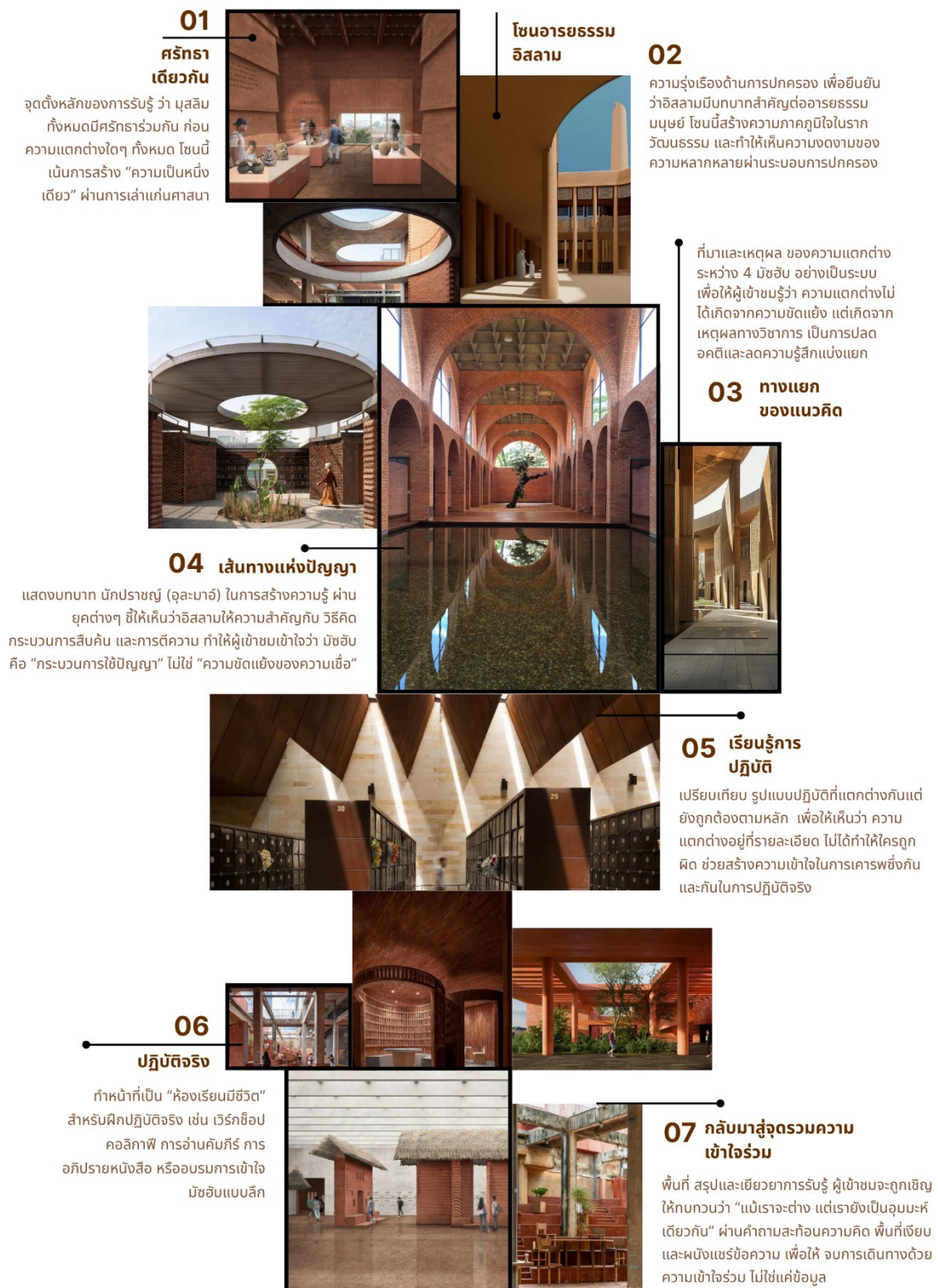
- ขนาดพื้นที่ตามกิจกรรมย่อย (Activity-Based Area)

ภายในแต่ละโซนหลักมี ห้องย่อยและฟังก์ชันเฉพาะ เช่น ห้อง Workshop, ห้องสาธิตละหมาด, Interactive Corner, Multimedia Zone

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิการวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ใช้สอย

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.15 การวิเคราะห์ story board

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.5 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย

ตารางที่ 1.1 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่โครงการ	กลุ่มผู้ใช้งานหลัก	จำนวน ห้อง	จำนวน ผู้ใช้งาน	ขนาดพื้นที่ใช้งาน (ตร.ม.)	อ้างอิง
พื้นที่ต้อนรับ					
Lobby / Reception	ทุกกลุ่ม	1	545	250	
Interactive Media Wall	ทุกกลุ่ม	1	545	250	
Reflection Corner	ทุกกลุ่ม	1	2	16	
Sitting Area	ทุกกลุ่ม	1	1	9	
ห้องน้ำ	ทั่วไป	6		150	กฎหมาย
รวม				675	
พื้นที่จัดนิทรรศการ					
Hanafi Room	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Maliki Room	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Shafi'i Room	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Hanbali Room	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Central interactive / Comparison Area	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
ห้องน้ำ	ทั่วไป	10		80	กฎหมาย
รวม				1,030	
พื้นที่ส่วนการเรียนการสอน					
ห้องเรียนการละหมาด	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
ห้องเรียนเรื่องการค้าขาย	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
ห้องเรียนเรื่องการแต่งงาน	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
ห้องเรียนเรื่องมารยาท	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
ห้องสรุปผลการเรียน	ทุกกลุ่ม	1	545	100	
รวม				850	
พื้นที่การเรียนแบบการ ปฏิบัติจริง					
Prayer Demonstration	ทุกกลุ่ม	1	545	250	
Wodhu / Ablution Area	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
Islamic Commerce & Trade Room	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
Social Etiquette Room	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
Obedience & daily Practice Room	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
รวม				850	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.2 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่โครงการ	กลุ่มผู้ใช้งานหลัก	จำนวน ห้อง	จำนวน ผู้ใช้งาน	ขนาดพื้นที่ใช้งาน (ตร.ม.)	อ้างอิง
พื้นที่โซนประวัติศาสตร์					
Historical Timeline Hall	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
Governance & Leadership Room	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Spread of Madhhab Room	ทุกกลุ่ม	1	545	100	
Social Practices Room	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
รวม				600	
พื้นที่ทำงานของฝ่ายบริหารโครงการ					
ห้องผู้อำนวยการ	เจ้าหน้าที่	1	1	20	
ห้องรองผู้อำนวยการ	เจ้าหน้าที่	1	1	20	
ห้องทำงานเลขานุการ	เจ้าหน้าที่	1	1	20	
ห้องประชุมเล็กฝ่ายบริหาร	เจ้าหน้าที่	1	12	40	
ห้องเก็บอุปกรณ์	เจ้าหน้าที่	1	2	6	
ห้องน้ำ	เจ้าหน้าที่	1		40	กฎหมาย
รวม				218	
พื้นที่ส่วนบริการโครงการ					
คาเฟ่	ทุกกลุ่ม	1	545	150	
พื้นที่พักผ่อน	ทุกกลุ่ม	1	545	50	
Co-working	ทุกกลุ่ม	1	545	100	
Library	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Central Interactive / Comparison Area	ทุกกลุ่ม	1	545	80	
ห้องน้ำ	ทั่วไป	10		80	กฎหมาย
รวม				660	
พื้นที่งานระบบ					
ห้องควบคุมไฟฟ้าหลัก	เจ้าหน้าที่	1	1	12	
ห้องปั๊มน้ำ	เจ้าหน้าที่	1	1	20	
ห้องเซิร์ฟเวอร์	เจ้าหน้าที่	1	1	20	
ห้องควบคุมระบบรวม	เจ้าหน้าที่	1	1	12	
ห้อง CCTV	เจ้าหน้าที่	1	1	12	
ห้องพักเจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่	1	1	30	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.3 การคำนวณพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่โครงการ	กลุ่มผู้ใช้งานหลัก	จำนวน ห้อง	จำนวน ผู้ใช้งาน	ขนาดพื้นที่ใช้งาน (ตร.ม.)	อ้างอิง
รวม				108	
พื้นที่สนับสนุนโครงการ					
ร้านหนังสือและของที่ระลึก	ทุกกลุ่ม	1	545	200	
Discussion Room	ทุกกลุ่ม	1	545	100	
Art & Calligraphy Studio	ทุกกลุ่ม	1	1	150	
พื้นที่รอ	ทุกกลุ่ม	1	1	80	
Community Courtyard	ทั่วไป	1	1	130	
รวม				660	
Circulation 30%				5,651+2,045(30%)	
TOTAL AREA				7,696	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.6 การสรุปความต้องการเชิงพื้นที่โครงการ

การวิเคราะห์ความต้องการพื้นที่ใช้สอยของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัชฮับทั้ง 4 ได้คำนึงถึง จำนวนผู้ใช้งาน, ประเภทกิจกรรม, และ ความสัมพันธ์ระหว่างโซนต่าง ๆ โดยมีการเผื่อ พื้นที่ Circulation 30% เพื่อรองรับทางเดิน, จุดพัก และพื้นที่ buffer ระหว่างกิจกรรม

พื้นที่โครงการแบ่งเป็นโซนหลักดังนี้ :

- Reception Zone พื้นที่ 675 ตร.ม. หลังเผื่อ Circulation 30% มีพื้นที่รวมประมาณ 877 ตร.ม.

เป็นจุดต้อนรับและให้ข้อมูลผู้เข้าชม มี Lobby, Interactive Wall และจุดให้ความรู้เบื้องต้น

- Exhibition Zone พื้นที่ 1,030 ตร.ม. รวม Circulation 30% เป็น 1,339 ตร.ม.

ใช้สำหรับจัดแสดงนิทรรศการมัชฮับทั้ง 4, Timeline, Interactive Map และ Simulation รองรับผู้เข้าชมหลักของโครงการ

- Learning Zone ขนาด 850 ตร.ม. รวม Circulation 30% เป็น 1,105 ตร.ม.

เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงลึก เช่น ห้อง Workshop, Interactive Table และ Multimedia Display เน้นการเรียนรู้หลักการปฏิบัติและเหตุผลของแต่ละมัชฮับ

- Community Zone ขนาด 660 ตร.ม. รวม Circulation 30% เป็น 858 ตร.ม.

พื้นที่สำหรับสะท้อนความเข้าใจร่วม แลกเปลี่ยนมุมมอง และกิจกรรมกลุ่ม

- Service Zone ขนาด 660 ตร.ม. รวม Circulation 30% เป็น 858 ตร.ม.

ประกอบด้วย ห้องเจ้าหน้าที่, ห้องน้ำ, คาเฟ่ฮาลาล และพื้นที่สนับสนุนการปฏิบัติของโครงการ

- Back of House Zone ขนาด 106 ตร.ม. รวม Circulation 30% เป็น 138 ตร.ม.

พื้นที่สำหรับจัดเก็บอุปกรณ์, ห้องซ่อมบำรุง และกิจกรรมเบื้องหลังของโครงการ

- Support Zone ขนาด 218 ตร.ม. รวม Circulation 30% เป็น 283 ตร.ม.

พื้นที่ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกการใช้งานของผู้เข้าชม เช่น จุดให้คำปรึกษาและพื้นที่เตรียมกิจกรรม

- **Parking ขนาด 462 ตร.ม.** รวม Circulation 30% เป็นประมาณ 600 ตร.ม.

รองรับรถยนต์ผู้เข้าชมและบุคลากร

- **Islamic Civilization Zone ขนาด 600 ตร.ม.** รวม Circulation 30% เป็น 780 ตร.ม.

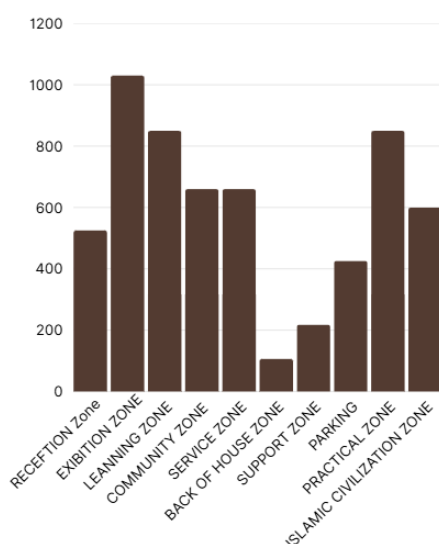
เป็นพื้นที่แสดงประวัติศาสตร์อิสลาม การปกครอง และการเผยแพร่มัซฮับ เพื่อสร้างบริบทและความเข้าใจก่อนเข้าสู่โซนเรียนรู้

- **Practical Zone ขนาด 660 ตร.ม.** รวม Circulation 30% เป็น 858 ตร.ม.

พื้นที่ฝึกปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด, การฝึก Wudhu, การค้าตามหลักฮาลาล และการปฏิบัติตามมารยาททางสังคม

โดยสรุป พื้นที่รวมทั้งหมดของโครงการหลังเผื่อ Circulation ประมาณ 7,696 ตร.ม.

การเผื่อพื้นที่ 30% ช่วยให้ผู้ใช้งานสัญจรได้สะดวก ปลอดภัย และสามารถเชื่อมต่อแต่ละโซนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกกิจกรรม ทั้งการเรียนรู้และการปฏิบัติศาสนกิจ รองรับจำนวนผู้เข้าชมเฉลี่ย 545 คนต่อวันได้อย่างเหมาะสม

แผนภูมิที่ 1.2 แผนภูมิพื้นที่รวมทั้งหมดของโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.5 ภาพลักษณ์ของโครงการ

รูปแบบอาคาร: โครงสร้างหลักเป็นอาคารขนาดใหญ่ 3-4 ชั้น มีลักษณะเป็น อาคารยกพื้นสูง (Elevated Structure) โดยชั้นบนสุดถูกยกขึ้นด้วย เสาเพรียวสีขาว จำนวนมากที่จัดเรียงเป็นจังหวะอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจสื่อถึงความเปิดโล่ง การเข้าถึง หรือการหลอมรวมกับสิ่งแวดล้อม

ภูมิทัศน์: อาคารถูกโอบล้อมด้วย ต้นไม้ใหญ่เขียวชอุ่ม ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ทำให้เกิดความรู้สึกร่มรื่นและเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ บนดาดฟ้าอาคารชั้นบนอาจถูกออกแบบให้เป็น พื้นที่สวนหลังคา (Green Roof) ที่กลมกลืนกับยอดไม้

ภาพที่ 1.16 ภาพลักษณ์ของโครงการ

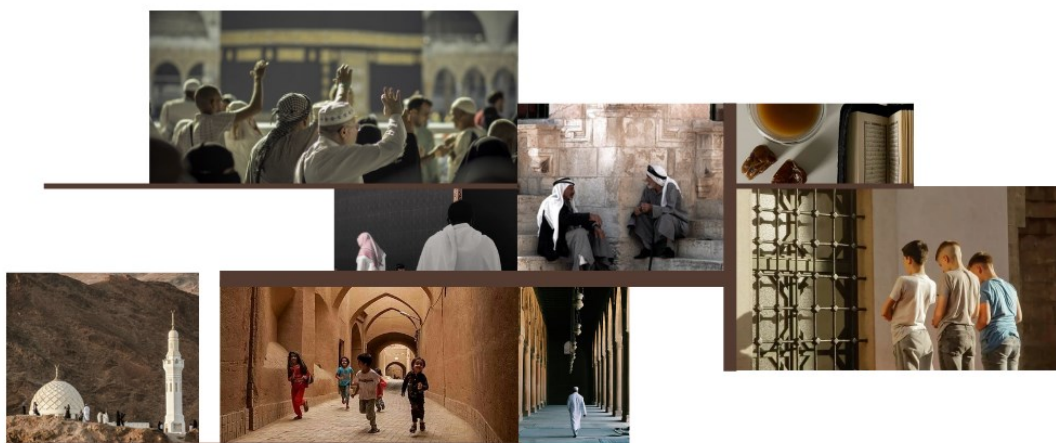
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 4

แนวความคิดในการออกแบบ

4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

4.1.1 กำหนดปัญหาเพื่อการออกแบบ

ภาพที่ 1.17 ภาพสังคมมุสลิมร่วมสมัย

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

- สังคมมุสลิมร่วมสมัย มีความเข้าใจเกี่ยวกับมัซฮับทั้งสี่ที่ยังขาดการเชื่อมโยงในเชิงองค์รวม ทำให้เกิดการรับรู้ว่าเป็น “ความแตกต่างที่แยกขาดจากกัน” มากกว่าจะเป็น “ความหลากหลายภายใต้ศาสนาเดียวกัน”

- การรับรู้แบบแยกส่วนเป็นแต่ละมัซฮับ ผู้คนมักเรียนรู้มัซฮับแบบแยกส่วน ตามแนวปฏิบัติของตนเอง ทำให้ไม่เห็นภาพรวมของความเป็นเอกภาพในอิสลาม

- การถ่ายทอดความรู้ที่เป็นนามธรรม แนวคิดเรื่อง “เอกภาพบนความหลากหลาย” มีความเป็นนามธรรมสูง ทำให้ยากต่อการสื่อสารผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบทั่วไป ทำให้เกิดเป็นช่องว่างระหว่างความเข้าใจและการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งนำไปสู่การมองความหลากหลายเป็นความแยกขาดจากกันระหว่างมัซฮับ มากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของเอกภาพในอิสลาม

4.1.2 นิยามปัญหา

สังคมมุสลิมร่วมสมัย การรับรู้เกี่ยวกับมัซฮับทั้งสี่ยังขาดการเชื่อมโยงในเชิงองค์รวม โดยผู้คนมักเรียนรู้และยึดถือแนวการปฏิบัติภายใต้มัซฮับนั้นๆ ที่ตนเองยึดถือเป็นหลัก ทำให้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นเป็นความเข้าใจแยกเป็นส่วนๆ และไม่สามารถเห็นถึงความสัมพันธ์ของมัซฮับทั้งสี่ในฐานะระบบความรู้ที่มีรากฐานเดียวกันในอิสลาม

ประกอบกับแนวคิด “เอกภาพบนความหลากหลาย” ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างมัซฮับ มีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ทำให้ยากต่อการถ่ายทอดผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบทั่วไป ที่เน้นการสื่อสารเชิงข้อมูลมากกว่าความสัมพันธ์ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้เกิดความเข้าใจในเชิงทฤษฎี แต่ไม่สามารถรับรู้ภาพรวมของความเชื่อมโยงได้อย่างแท้จริง และช่องว่างระหว่าง “ความเข้าใจ” และ “การรับรู้” นี้ นำไปสู่การตีความความหลากหลายของมัซฮับในฐานะความแตกต่างที่แยกขาดออกจากกัน มากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของเอกภาพภายใต้ศาสนาเดียวกัน

4.1.3 การค้นคว้าบริบทเพื่อการออกแบบ

การวิเคราะห์ SWOT ของพื้นที่โครงการ (SWOT Analysis)

อำเภอหาดใหญ่ (Hat Yai)

- **จุดแข็ง Strengths** พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในบริบทของเมืองศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และการคมนาคมของภาคใต้ตอนล่าง โดยมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น สนามบิน สถานีรถไฟ และถนนสายหลัก ส่งผลให้สามารถเข้าถึงได้สะดวกจากผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่ม ทั้งคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็น “จุดเริ่มต้นก่อนลงใต้” ที่เหมาะสมต่อการทำหน้าที่เป็นพื้นที่สื่อกลางในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในระดับเบื้องต้น นอกจากนี้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเมืองยังเอื้อต่อการพัฒนาเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

- **จุดอ่อน Weaknesses** แม้ว่าพื้นที่จะมีศักยภาพสูง แต่ไม่ได้ตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางศาสนาโดยตรง อาจส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้ใช้งานบางกลุ่ม อีกทั้งผู้ใช้งานมีระดับความรู้เกี่ยวกับศาสนาที่แตกต่างกัน ทำให้การออกแบบต้องสามารถสื่อสารเนื้อหาที่ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจง่ายโดยไม่ลดทอนสาระสำคัญ นอกจากนี้ บริบทของความเป็นเมืองอาจทำให้บรรยากาศขาดมิติทางจิตวิญญาณแบบพื้นที่ศาสนาดั้งเดิม ซึ่งต้องอาศัยการออกแบบเข้ามาเสริม

- **โอกาส Opportunities** พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็น “ศูนย์เรียนรู้เชิงวัฒนธรรมอิสลามร่วมสมัย” ที่สามารถถ่ายทอดทั้งองค์ความรู้ทางศาสนา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย อีกทั้งยังสามารถเป็นพื้นที่สร้างความเข้าใจระหว่างศาสนา ลดอคติ และส่งเสริมภาพลักษณ์ของอิสลามในบริบทเมืองร่วมสมัย นอกจากนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในฐานะจุดแวะเรียนรู้ก่อนเข้าสู่พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

- **อุปสรรค Threats** การพัฒนาโครงการอาจเผชิญกับอคติหรือภาพจำเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในสังคมบางส่วน ซึ่งอาจส่งผลต่อการเข้าถึงของผู้ใช้งาน อีกทั้งความอ่อนไหวของเนื้อหาทางศาสนาจำเป็นต้องได้รับการนำเสนออย่างเหมาะสมและถูกต้อง นอกจากนี้ โครงการต้องสร้างความแตกต่างจากแหล่งเรียนรู้เดิม เช่น มัสยิดหรือสถาบันศาสนา และต้องสามารถสื่อสารแนวคิดนามธรรมให้ผู้ใช้งานเข้าใจได้จริง มิฉะนั้นอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของโครงการได้

4.1.4 กำหนดแนวทางเพื่อการออกแบบ

- การออกแบบเพื่อเชื่อมโยงความรู้ (Integration of Knowledge)

ออกแบบพื้นที่ให้สามารถแสดงความสัมพันธ์ของมัชฮับทั้งสี่ในฐานะ “ระบบเดียวกัน” ไม่ใช่การแยกส่วน โดยใช้การจัดลำดับพื้นที่ เส้นทาง หรือการวางผัง ที่สะท้อนการเชื่อมโยงจากจุดกำเนิดเดียวไปสู่ความหลากหลาย

- การสร้างพื้นที่เปรียบเทียบ (Comparative Space)

ออกแบบพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถ “เปรียบเทียบ” แนวคิดของแต่ละมัชฮับได้อย่างชัดเจนโดยไม่แยกขาด แต่แสดงให้เห็นทั้งความเหมือนและความต่างในบริบทเดียวกัน

- การเน้นพื้นที่ศูนย์กลาง (Unity Space)

ออกแบบให้มีพื้นที่ศูนย์กลางหรือพื้นที่รวม (Central Space) ที่สื่อถึง “เอกภาพ” ของอิสลาม อาจเป็น void, courtyard หรือพื้นที่สงบ ที่เป็นจุดรวมของทุกเส้นทาง

4.1.5 การออกแบบเพื่อตอบสนอง

การออกแบบมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงขององค์ความรู้ผ่านการจัดลำดับพื้นที่ โดยเริ่มจากจุดกำเนิดเดียวที่นำไปสู่การแตกแขนงของพื้นที่เรียนรู้ ก่อนจะเชื่อมโยงเข้าสู่พื้นที่เปรียบเทียบซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานรับรู้ทั้งความเหมือนและความแตกต่างในบริบทเดียวกันและจากการเรียนรู้สู่การ

ปฏิบัติจริง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ได้จริงและถูกต้องตามหลักการ และสุดท้ายรวมเข้าสู่พื้นที่ศูนย์กลางที่ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพในอิสลาม ส่งผลทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าใจแนวคิด “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย” ผ่านประสบการณ์เชิงพื้นที่ได้จริง

4.1.6 การออกแบบเพื่อความยั่งยืน

- **การใช้แสงธรรมชาติ (Daylighting)** ช่องเปิด Skylight บริเวณหลังคาควรถูกออกแบบให้มีขนาดและตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อให้แสงธรรมชาติสามารถกระจายเข้าสู่พื้นที่จัดนิทรรศการภายในอาคารได้อย่างทั่วถึง โดยอาจใช้กระจกที่มีคุณสมบัติลดความร้อน เช่น Low-E Glass เพื่อป้องกันความร้อนเข้าสู่อาคาร

- **การใช้พื้นที่สีเขียว (Landscape for Cooling)** การปลูกต้นไม้โดยรอบอาคารสามารถช่วยลดอุณหภูมิของพื้นที่โดยรอบ และช่วยกรองแสงแดดก่อนเข้าสู่อาคาร

- **พื้นที่เปิดโล่งบริเวณชั้นล่างและพื้นที่รอบอาคาร** ช่วยให้การระบายน้ำสามารถไหลผ่านพื้นที่ได้สะดวก ลดการสะสมของน้ำฝนบริเวณตัวอาคาร นอกจากนี้การจัดภูมิทัศน์รอบอาคาร เช่น พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ซึมน้ำ ยังช่วยชะลอการไหลของน้ำฝน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดูดซับน้ำเข้าสู่ดิน

- **การใช้พลังงานทางเลือก (Renewable Energy)** การติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Panel) บนพื้นที่หลังคาของอาคาร เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าใช้ภายในอาคาร

- **Facade ของอาคาร** มีบทบาทสำคัญในการช่วยลดการใช้พลังงานภายในอาคาร โดย Facade ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเป็นองค์ประกอบด้านความสวยงามของอาคารเท่านั้น แต่ยังช่วยควบคุมปริมาณแสงแดด ความร้อน และการไหลเวียนของอากาศเข้าสู่พื้นที่ภายในอาคาร

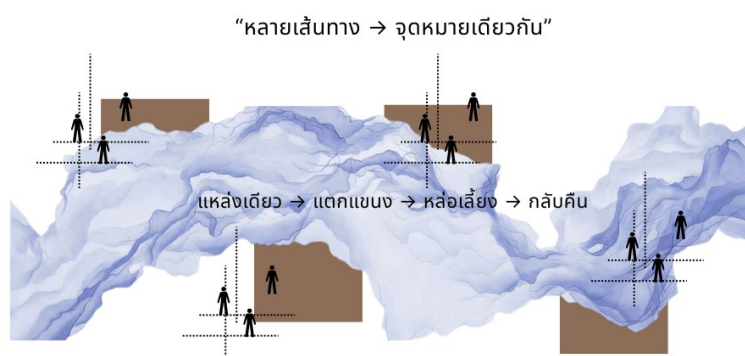
4.1.7 การออกแบบเพื่อรองรับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและป้องกันการภัยพิบัติ

โครงการออกแบบโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและความเสี่ยงจากอุทกภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยนำแนวคิดการปรับตัว (adaptive design) มาใช้ในการกำหนดรูปแบบอาคาร เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม พื้นที่ใช้งานหลักของอาคารจึงถูกยกระดับขึ้นไปสู่ชั้นบน เพื่อลดผลกระทบจากน้ำท่วมและรักษาความต่อเนื่องของการใช้งาน ในขณะที่ชั้นล่างถูกออกแบบให้เป็นพื้นที่เปิดที่สามารถรองรับน้ำได้ โดยใช้เป็นที่จอดรถและพื้นที่สาธารณะ ซึ่งช่วยลดการกีดขวางทางน้ำและลดความเสียหายต่อโครงสร้างอาคาร

นอกจากนี้ พื้นที่นันทนาการภายในโครงการยังถูกออกแบบให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ โดยคำนึงถึงการจัดวางระบบและอุปกรณ์ให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยจากน้ำท่วม ควบคู่ไปกับการออกแบบระบบระบายน้ำและการจัดการน้ำภายในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อควบคุมทิศทางการไหลของน้ำและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น แนวทางการออกแบบดังกล่าวจึงไม่เพียงมุ่งเน้นการป้องกันภัยพิบัติ แต่ยังเป็นการสร้างความยืดหยุ่นให้กับอาคารในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในระยะยาว อันนำไปสู่ความยั่งยืนทั้งในด้านการใช้งานและบริบทโดยรวม

4.2 แนวความคิดในการออกแบบ

4.2.1 แนวทางการออกแบบ

ภาพที่ 1.18 ที่มาของแนวความคิด

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

แนวความคิด หลากหลายเส้นทาง สู่จุดหมายเดียวกัน

แนวคิดนี้มุ่งตีความมัชฮับทั้งสี่ในฐานะ “สายธารขององค์ความรู้” ที่มีต้นกำเนิดเดียวกัน จากอัลกุรอานและซุนนะฮ์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของศาสนาอิสลาม แม้ว่ามัชฮับแต่ละสายจะมีวิธีการวินิจฉัยและตีความกฎหมายอิสลาม (อิจญ์ติฮาด) ที่แตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม วัฒนธรรม และช่วงเวลา แต่ความแตกต่างดังกล่าวไม่ได้หมายถึงความขัดแย้งหรือการแยกขาด หากแต่เป็นการแสดงถึงความยืดหยุ่นและความหลากหลายภายในกรอบของศาสนาเดียวกัน

การเปรียบเทียบมัชฮับทั้งสี่กับ “สายน้ำ” ช่วยอธิบายความสัมพันธ์เชิงพลวัตขององค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน โดยสายน้ำทั้งหมดมีแหล่งกำเนิดเดียวกัน ก่อนจะแตกแขนงออกไปเป็นหลายสายที่

ไหลผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างกัน เปรียบเสมือนมัชฮับที่พัฒนาขึ้นภายใต้บริบทที่หลากหลาย และทำหน้าที่หล่อเลี้ยงชีวิตของผู้คนในรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าสายน้ำจะไหลไปในทิศทางใด ในท้ายที่สุดก็ยังคงมีความเชื่อมโยงถึงกัน และสามารถไหลมาบรรจบกันได้อีกครั้ง สะท้อนถึงแนวคิดของ “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย” ที่เป็นแก่นสำคัญของอิสลาม

ดังนั้น แนวคิดนี้จึงไม่ได้เพียงอธิบายความสัมพันธ์ทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นกรอบในการสร้างสถาปัตยกรรมที่สามารถสื่อสาร “ความเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ความหลากหลาย” ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการผสมผสานกันของรูปทรง พื้นที่ และประสบการณ์ของผู้ใช้งาน

4.2.2 การพัฒนาแนวคิดการออกแบบ

พัฒนาและแปลงสู่กระบวนการออกแบบเชิงสถาปัตยกรรม โดยเริ่มจากการกำหนด “จุดกำเนิด” ของพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ ก่อนจะพัฒนาเป็น “การแตกแขนงของพื้นที่” ผ่านการจัดวางผังและเส้นทางการสัญจรที่แยกออกไปในหลายทิศทาง เพื่อแทนความหลากหลายของมัชฮับทั้งสิ้น พื้นที่แต่ละส่วนถูกออกแบบให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ยังคงมีความสัมพันธ์และสามารถมองเห็นหรือเชื่อมโยงถึงกันได้

ภาพที่ 1.19 การพัฒนาแนวคิดการออกแบบ

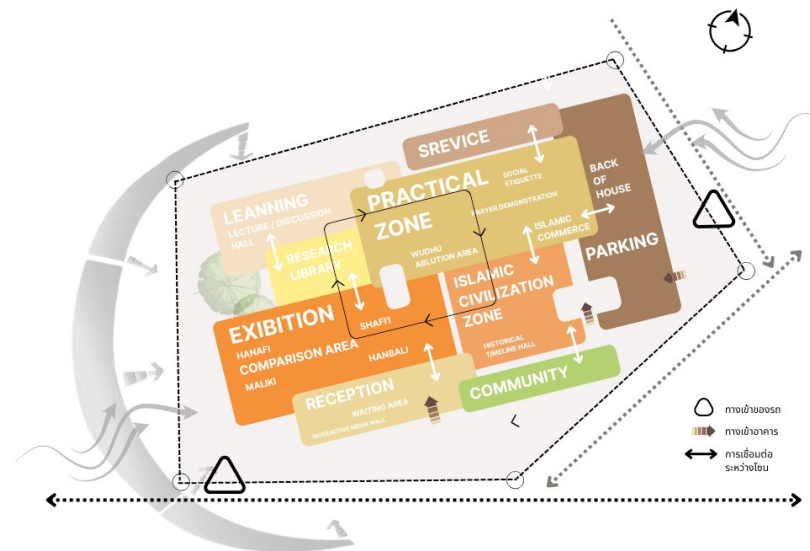
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การออกแบบอาคารเริ่มต้นจากรูปทรงเลขาคณิตสี่เหลี่ยม โดยมีการพัฒนารูปทรงที่ยึดหลักความมั่นคง ความสมดุล และความเป็นระเบียบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสลาม โดยเริ่มจากการกำหนดรูปทรงที่มีความชัดเจนและสมมาตร ก่อนจะพัฒนาให้เกิดช่องเปิดบริเวณแกนกลางของอาคาร เพื่อสร้าง “พื้นที่ศูนย์กลาง” ที่ทำหน้าที่เป็นจุดรวมของการเรียนรู้ เปรียบเสมือนต้นกำเนิดขององค์ความรู้ในศาสนาอิสลาม ช่องเปิดดังกล่าวยังช่วยนำแสงธรรมชาติเข้าสู่ภายในอาคาร และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ภายในกับท้องฟ้า อันก่อให้เกิดมิติทางจิตวิญญาณและบรรยากาศของความสงบ

ในขั้นต่อมาทรงอาคารได้รับการพัฒนาให้เกิดการเคลื่อนไหวผ่านการแตกแขนงของมวลอาคารออกจากศูนย์กลาง เปรียบเสมือนสายน้ำที่ไหลออกจากแหล่งกำเนิดไปสู่ทิศทางต่าง ๆ สะท้อนถึงความหลากหลายของมิติที่พัฒนาขึ้นภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม แม้แต่ละส่วนจะมีทิศทางและรูปแบบเฉพาะตัว แต่ยังคงมีความสัมพันธ์และสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ผ่านโครงสร้างและระบบพื้นที่โดยรวม มวลอาคารทั้งสี่ส่วนถูกออกแบบให้เชื่อมต่อและรวมตัวกันเป็นองค์ประกอบเดียว โดยมีแกนกลางเป็นจุดยึดโยง เปรียบเสมือนสายน้ำหลายสายที่ไหลมาบรรจบกัน สะท้อนถึงแนวคิด “เอกภาพในความหลากหลาย” ซึ่งเป็นสาระสำคัญของอิสลามที่ถูกถ่ายทอดผ่านรูปทรงอาคาร

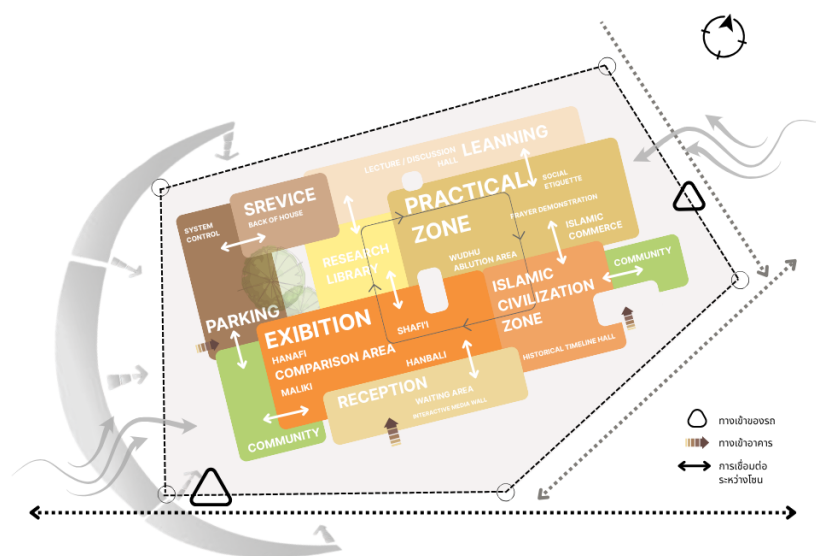
4.3 การพัฒนางานออกแบบ

4.3.1 การออกแบบร่างทางเลือก

ภาพที่ 1.20 การพัฒนาโซนนิ่ง

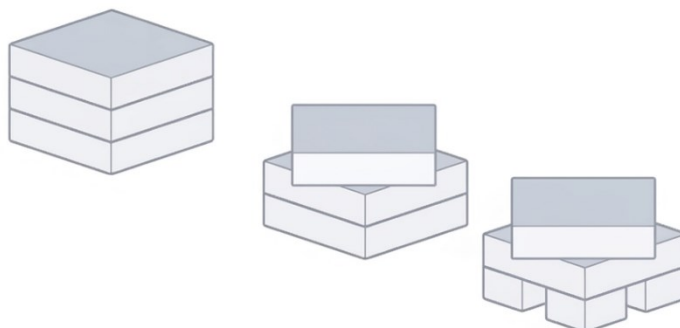
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.21 การพัฒนาโซนนิ่ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

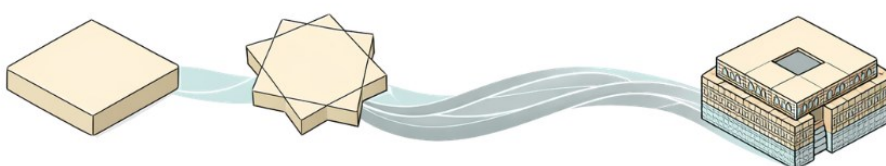
4.3.2 พัฒนาสถาปัตยกรรมต้นแบบ

ภาพที่ 1.22 การพัฒนารูปทรงอาคาร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

รูปทรงอาคารพัฒนาจากความเป็นเอกภาพ สู่ความหลากหลาย และกลับมาสู่การเชื่อมโยงอีกครั้ง โดยใช้แนวคิดสายน้ำเป็นตัวแทนขององค์ความรู้ในอิสลาม ที่แม้จะแตกแขนงออกไป แต่ยังคงมีรากฐานเดียวกันและไหลมาบรรจบกันในที่สุด

ภาพที่ 1.23 การพัฒนาฟาซาดอาคาร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

Facade ถูกออกแบบให้มีลักษณะเป็น แผงลวดลาย (Geometric Screen) ซึ่งทำหน้าที่ทั้งในด้านสุนทรียภาพและการใช้งานจริง โดยลวดลายเรขาคณิตที่เชื่อมต่อกันสะท้อนถึงแนวคิดของความสัมพันธ์และความต่อเนื่องขององค์ความรู้ในศาสนาอิสลาม การออกแบบอาคารไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมอิสลามแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่เป็นการตีความใหม่ในรูปแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย โดยยังคงรักษาองค์ประกอบสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสลาม เช่น การใช้รูปทรงเรขาคณิต การสร้างพื้นที่ศูนย์กลาง

บทที่ 5

ผลงานการออกแบบ

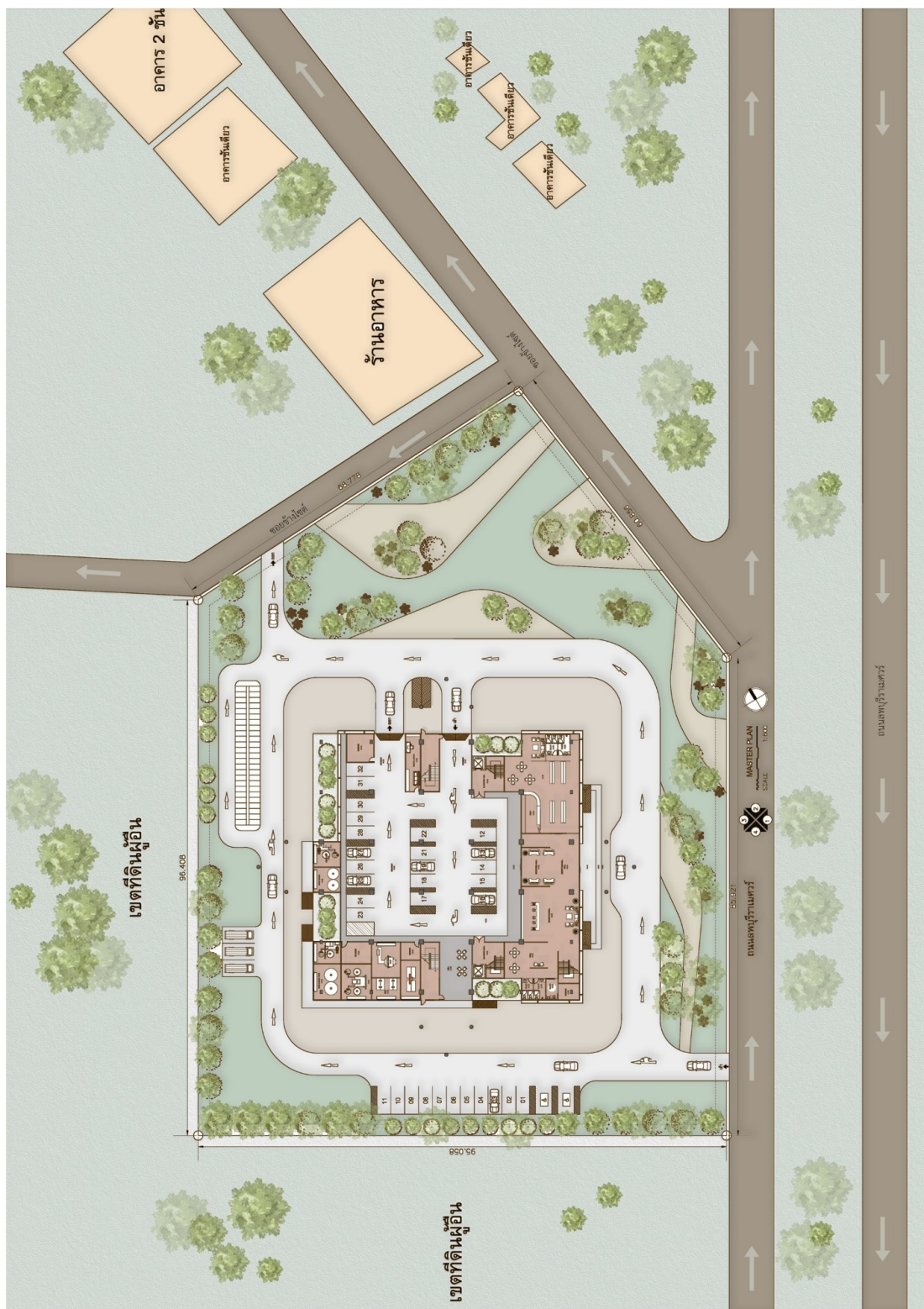
5.1 ภาพผลงานการออกแบบทัศนียภาพโดยรวม (Aerial view perspective isometric)

ภาพที่ 1.24 ทัศนียภาพโดยรวม

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การวางผังพื้นที่โดยรอบถูกออกแบบให้มีการเข้าถึงอาคารผ่านทางเข้า-ออกหลักโดยเชื่อมต่อเข้าสู่พื้นที่จอดรถใต้ถุนอาคาร เพื่อควบคุมทิศทางการสัญจรของยานพาหนะให้เป็นระบบและลดความสับสนในการใช้งาน มีการแยกเส้นทางสำหรับการใช้งานด้านบริการ (service) ออกจากเส้นทางหลัก โดยจัดให้มีทางเข้า-ออกเพิ่มเติมบริเวณด้านหลังของอาคาร เพื่อรองรับการขนส่งและการใช้งานของเจ้าหน้าที่โดยไม่รบกวนพื้นที่ใช้งานของผู้เยี่ยมชม สำหรับเส้นทางคนเดิน ได้ออกแบบให้แยกออกจากพื้นที่สัญจรของยานพาหนะอย่างชัดเจน โดยใช้เส้นทางที่มีลักษณะโค้งต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับพื้นที่สีเขียวโดยรอบ เพื่อสร้างประสบการณ์การเดินที่ปลอดภัย นุ่มนวล และสอดคล้องกับแนวคิดภูมิทัศน์ของโครงการ และพื้นที่สีเขียวโดยรอบถูกจัดวางให้ทำหน้าที่เป็นทั้งพื้นที่พักผ่อนและตัวเชื่อมระหว่างอาคารกับบริบทโดยรอบ มีการใช้ต้นไม้เป็นแนวขอบเขต (buffer) เพื่อช่วยลดความแข็งของพื้นที่ถนน และเพิ่มความร่มรื่นให้กับพื้นที่ใช้งาน

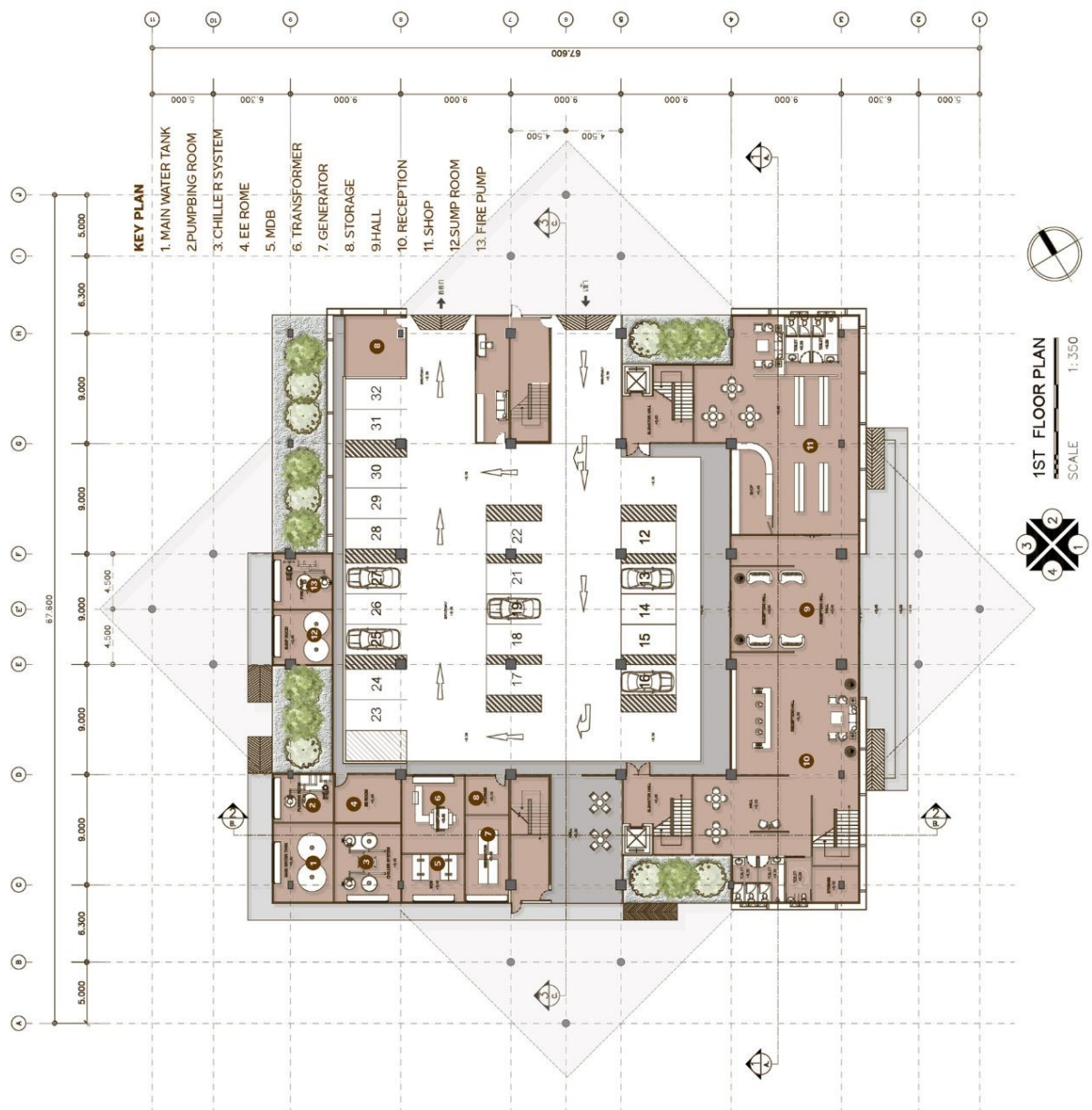

ภาพที่ 1.26 ผังบริเวณ (Master plan)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.3 ผังพื้น

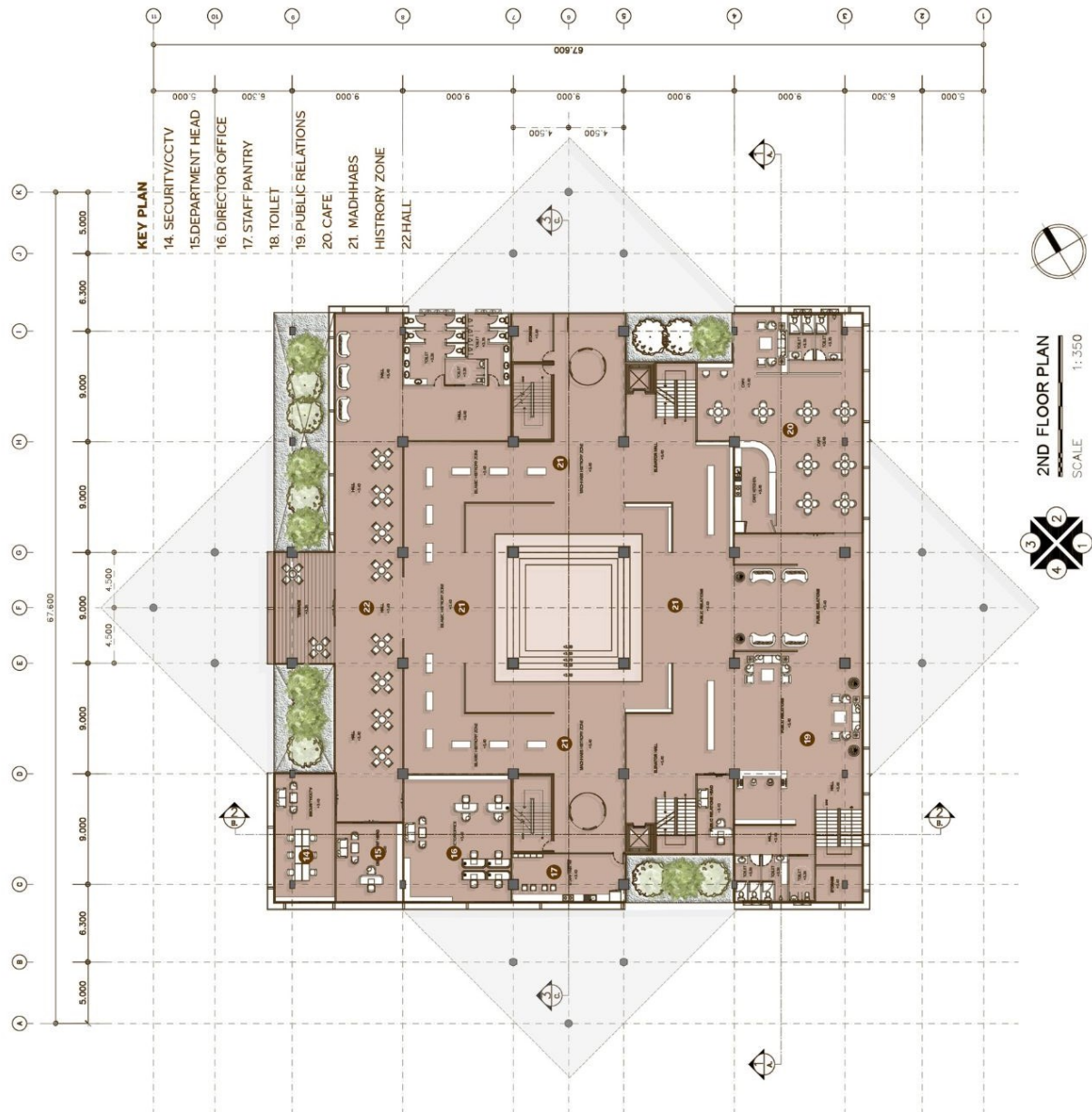
5.3.1 ผังพื้นชั้นที่ 1

ภาพที่ 1.27 ผังพื้นชั้นที่ 1

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

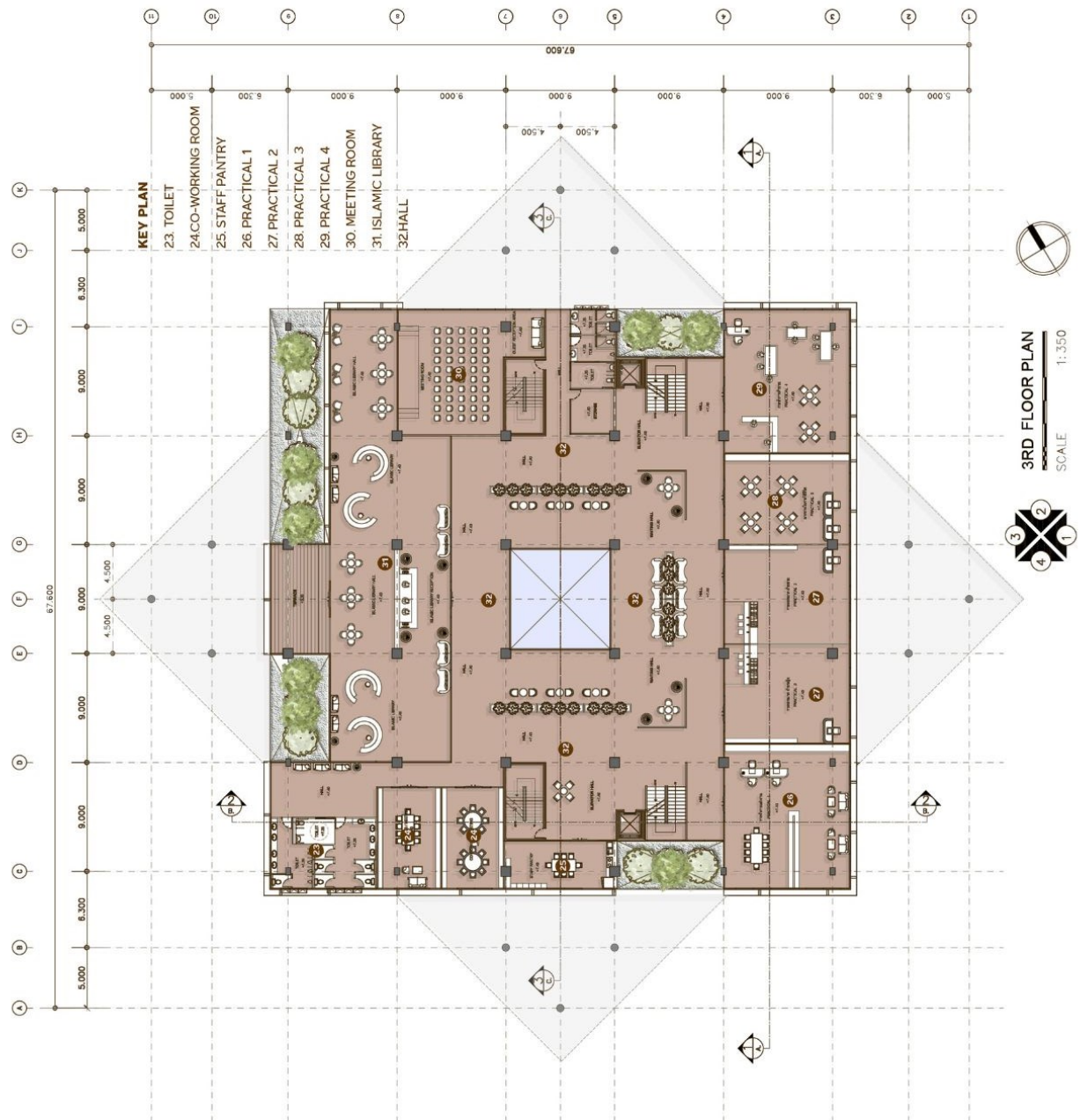
5.3.2 ผังพื้นที่ 2

ภาพที่ 1.28 ผังพื้นที่ 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

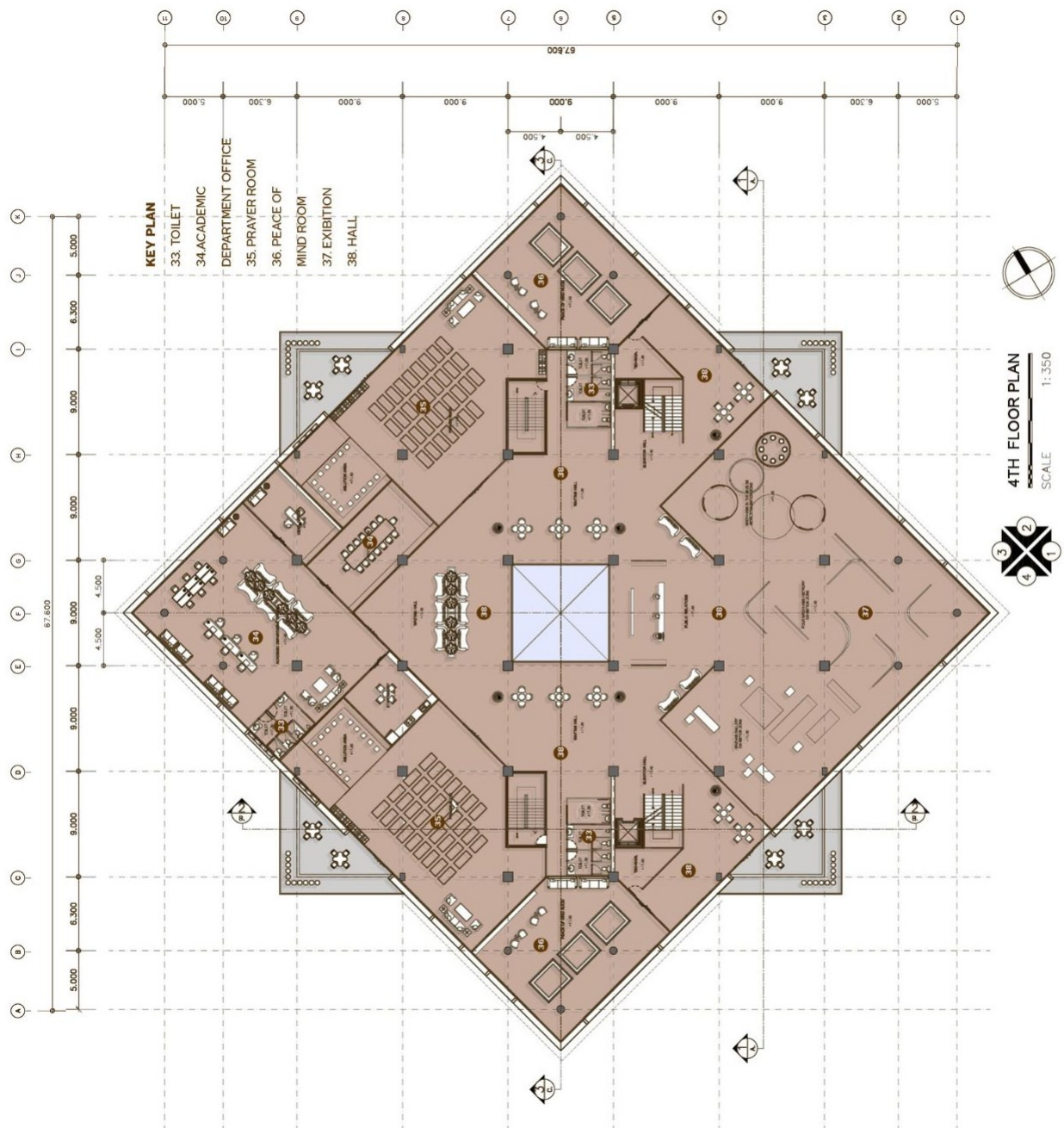
5.3.3 ผังพื้นที่ 3

ภาพที่ 1.29 ผังพื้นที่ 3

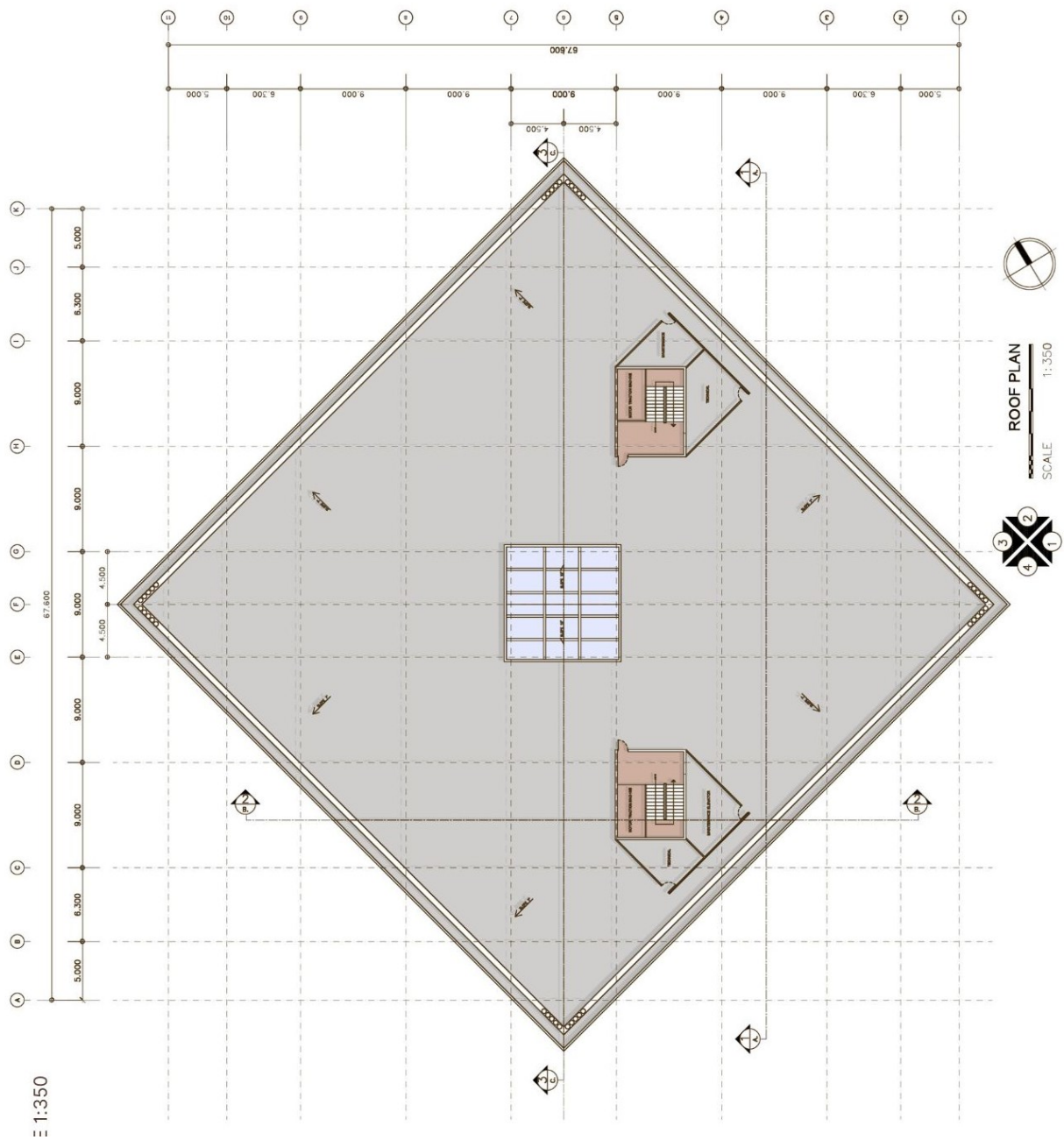
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.3.4 ผังพื้นที่ 4

ภาพที่ 1.30 ผังพื้นที่ 4
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

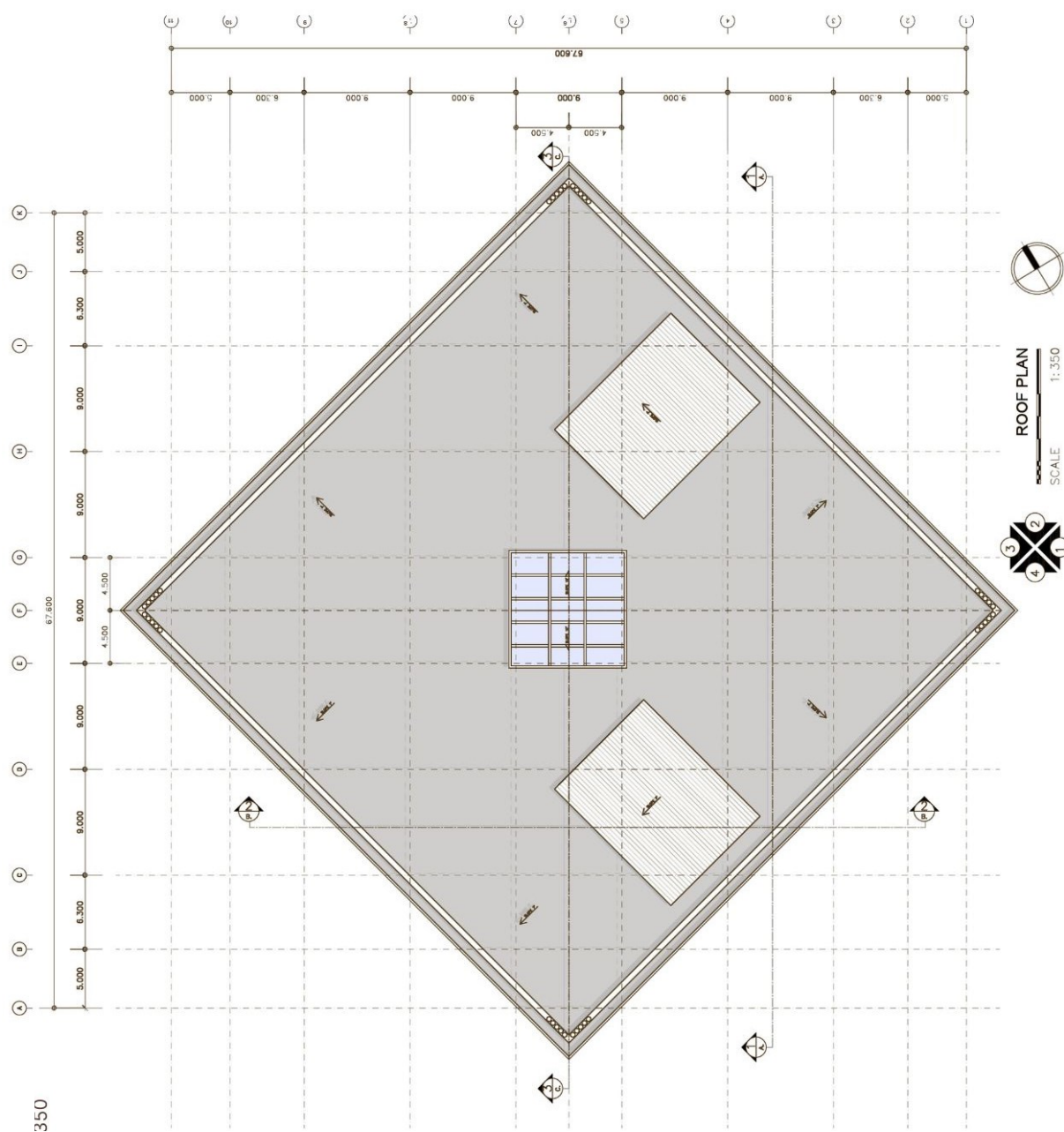
5.3.5 ผังพื้นที่ 5

ภาพที่ 1.31 ผังพื้นที่ 5

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.4 ผังหลังคา

ภาพที่ 1.32 ผังหลังคา

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.5 รูปด้าน

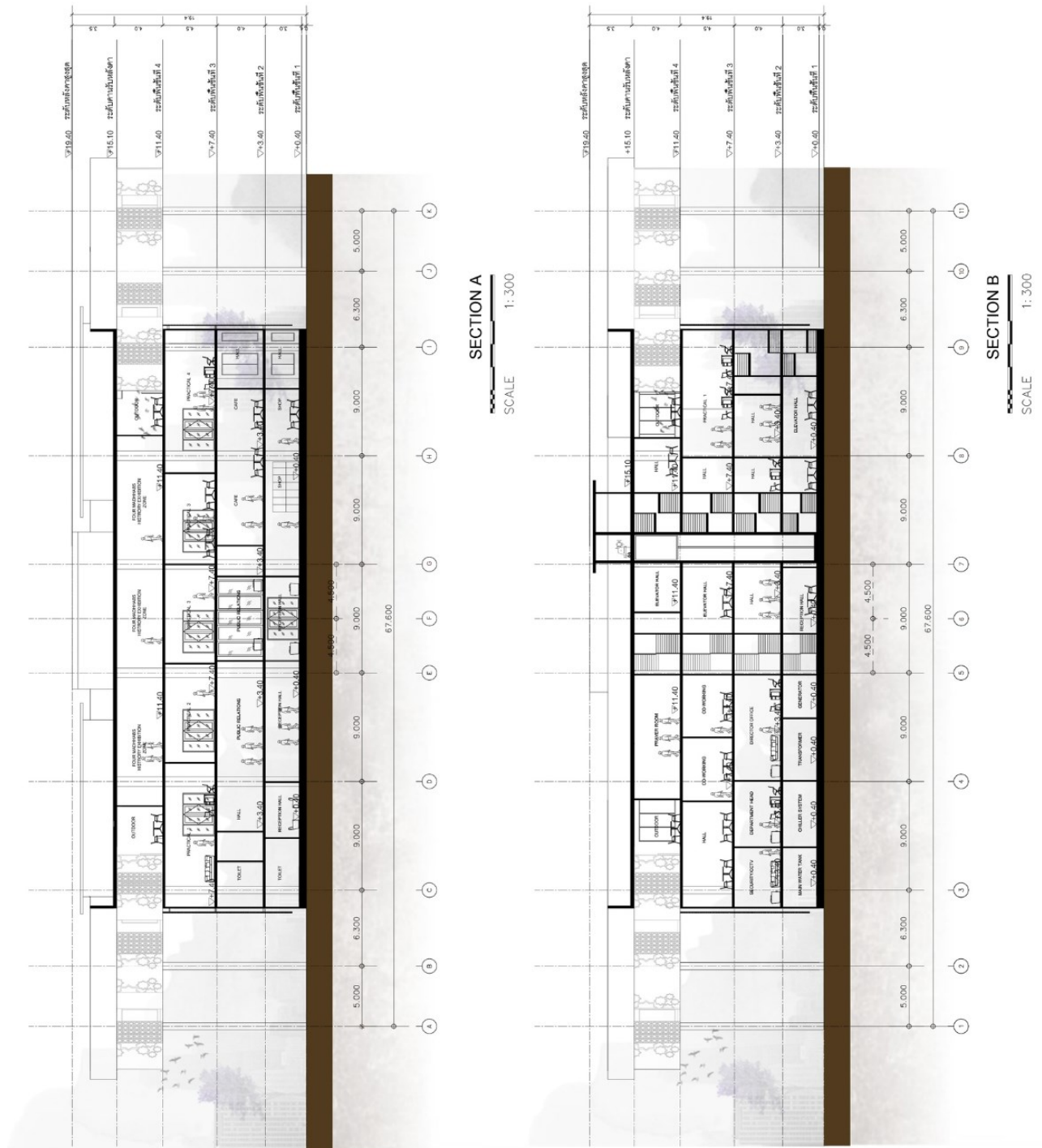
ภาพที่ 1.33 รูปด้าน 1-2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

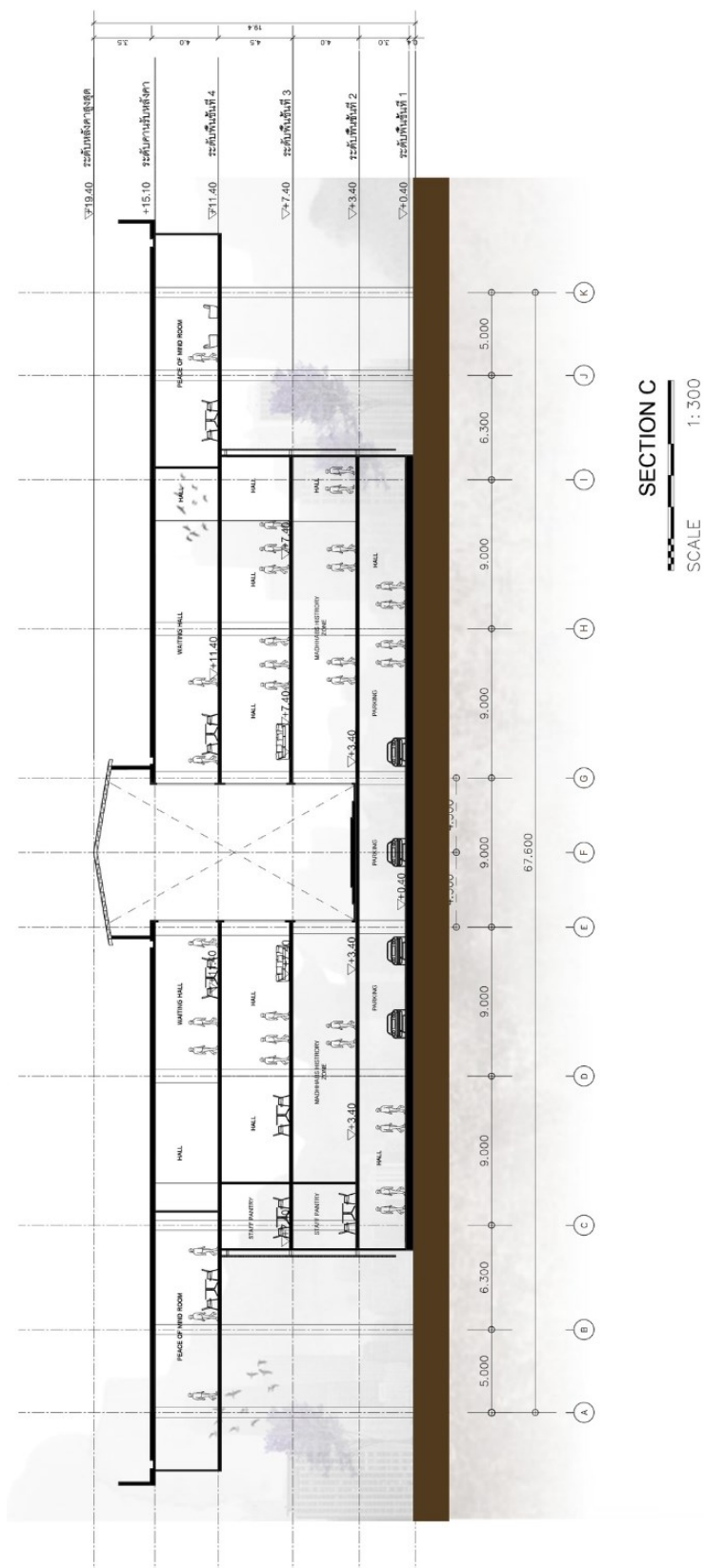
ภาพที่ 1.34 รูปด้าน 3-4
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.6 รูปตัด

ภาพที่ 1.35 รูปตัด A-B

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.36 รูปตัด C
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.7 ทศนิยมภาพ

5.7.1 ภาพทัศนียภาพภายนอก

ภาพที่ 1.37 ทัศนียภาพด้านหน้าอาคารหันหน้าเข้าสู่ถนนพหลโยธิน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.38 ทัศนียภาพด้านหน้าอาคารจากมุมถนนสายรองที่ติดกับโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.39 ทศนียภาพทางเข้าที่จอดรถภายในอาคาร
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.40 ทศนียภาพพื้นที่ทางเข้าอาคาร Drop off
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.7.2 ภาพทัศนียภาพภายใน

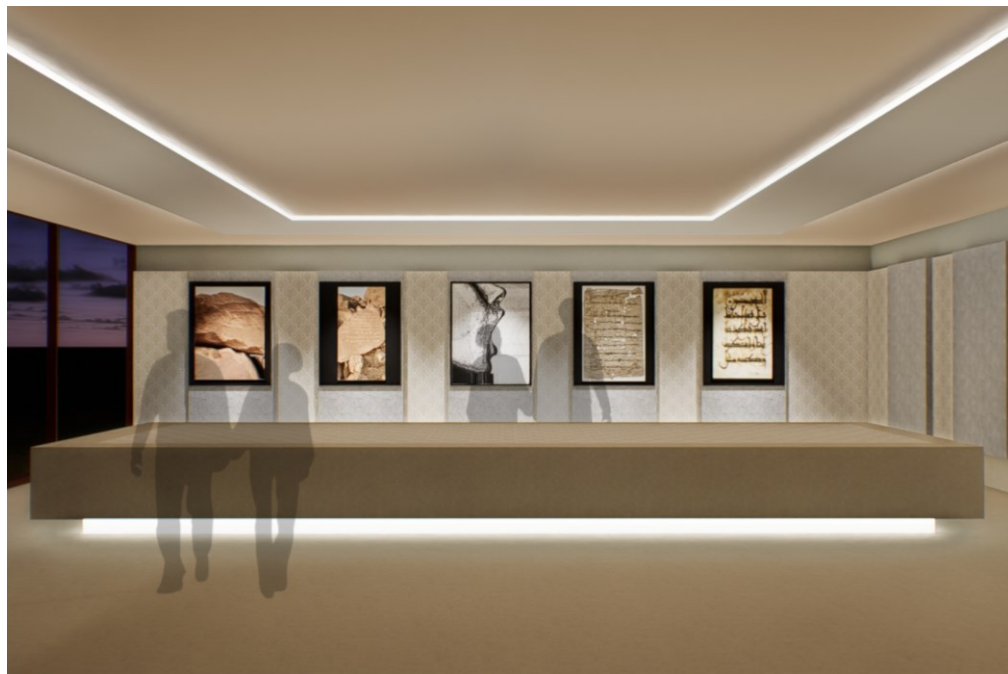
ภาพที่ 1.41 ทัศนียภาพภายในห้องของพื้นที่ Islamic library
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.42 ทัศนียภาพภายในของพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.43 ทศนียภาพภายในของพื้นที่จัดนิทรรศการถาวรโซนที่ 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.44 ทศนียภาพภายในของห้องการเรียนรู้ศาสนา
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.45 ทศนียภาพภายในของพื้นที่จัดนิทรรศการถาวรโซนที่ 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 1.46 ทศนียภาพภายในของพื้นที่จัดนิทรรศการถาวรโซนที่ 3
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาความสำคัญของมัซฮับทั้ง 4 ได้แก่ Hanafi, Maliki, Shafi'i และ Hanbali พบว่าความแตกต่างทางการตีความกฎหมายอิสลามไม่ได้เป็นความขัดแย้ง หากแต่เป็นการสะท้อนถึงความหลากหลายที่เกิดขึ้นจากบริบททางสังคม วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ซึ่งทั้งหมดล้วนมีรากฐานเดียวกันในศาสนาอิสลาม การทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและลดความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความแตกต่างภายในศาสนา

ในขณะเดียวกัน สถาปัตยกรรมสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว ผ่านการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การรับรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้งาน โดยเฉพาะในรูปแบบของศูนย์เรียนรู้ที่สามารถรวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตไว้ในพื้นที่เดียวกัน นอกจากนี้ การออกแบบพื้นที่ยังสามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่กลาง” ที่เชื่อมโยงผู้คนจากหลากหลายพื้นฐานให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ทั้งนี้ แนวคิดการออกแบบพื้นที่เรียนรู้ร่วมสมัยที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้ใช้งาน การมีส่วนร่วม และการจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้การเรียนรู้เรื่องมัซฮับทั้ง 4 มีความต่อเนื่อง เข้าใจง่าย และสามารถเข้าถึงผู้ใช้งานได้อย่างหลากหลาย อันนำไปสู่การสร้างความเข้าใจในแนวคิด “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะ

- ควรออกแบบพื้นที่ที่สามารถสื่อสารความสัมพันธ์ของมัซฮับทั้ง 4 ในฐานะ “ระบบเดียวกัน” โดยหลีกเลี่ยงการจัดแสดงแบบแยกส่วน และเน้นการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหา
- ควรพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ให้นั้น “ประสบการณ์ของผู้ใช้งาน” เช่น การใช้สื่อผสม นิทรรศการเชิงโต้ตอบ และการจัดลำดับเส้นทางการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจ
- ควรออกแบบพื้นที่ให้เป็นพื้นที่กลางของชุมชน ที่สามารถรองรับกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเสวนา การเรียนรู้ร่วมกัน และกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้คน

- ควรคำนึงถึงการเข้าถึงของผู้ใช้งานที่หลากหลาย ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม และระดับความรู้ เพื่อให้ศูนย์เรียนรู้สามารถเปิดกว้างและครอบคลุมกลุ่มผู้ใช้งานได้อย่างแท้จริง

- ควรนำเทคโนโลยีและแนวคิดการออกแบบร่วมสมัยมาใช้ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของพื้นที่เรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน

สุดท้ายแล้วมัสฮับทั้ง 4 สะท้อน “ความหลากหลายภายใต้รากฐานเดียวกัน” ของอิสลาม ไม่ใช่ความขัดแย้ง แต่เป็นความยืดหยุ่นขององค์ความรู้ สถาปัตยกรรมจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่แปลงความรู้นามธรรมให้เป็นประสบการณ์ ทำให้ผู้ใช้งาน “เข้าใจผ่านการรับรู้จริง”

บรรณานุกรม

IslamMore. “ความเชื่อของอิหม่ามทั้งสี่มัซฮับ และผู้ที่เข้าใจตามแนวทางของพวกเขา.” แปลเรียบเรียงโดย อับดุลบารีย์ นาปาเลน. IslamMore. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

<https://www.islammore.com/view/4807>.

Muslim.Sg. “The 4 Mazhabs in Islam.” Muslim.Sg. เข้าถึงเมื่อ 14 มิถุนายน 2568.

<https://muslim.sg/articles/the-4-mazhabs-in-islam>.

siammuslim. “(5) ชีวิตประวัติของอิหม่ามทั้งสี่.” siammuslim.wordpress.com. เผยแพร่ 30 มิถุนายน 2014. เข้าถึงเมื่อ 17 มิถุนายน 2568.

<https://siammuslim.wordpress.com/2014/06/30/5%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A7%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%B5%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%97/>.

Yaqeen Institute for Islamic Research. “What Is a Madhhab? Exploring the Role of Islamic Schools of Law.” Yaqeen Institute. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

<https://yaqeeninstitute.org/read/paper/what-is-a-madhhab-exploring-the-role-of-islamic-schools-of-law>.

Kristin Hohenadel, “What Is Islamic Architecture?” The Spruce, last updated July 18, 2024. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

<https://www.thespruce.com/what-is-islamic-architecture-5120474>.

“Islamic Architecture.” *Wikipedia*, last modified October 2025. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_architecture.

“What Is Vernacular Architecture?” *2050 Materials Blog*. Accessed November 3, 2025. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

<https://2050-materials.com/blog/what-is-vernacular-architecture/>

“Architecture 101: What Is Vernacular Architecture?” *Architizer Journal*. Accessed November 3, 2025. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

<https://architizer.com/blog/practice/details/architecture-101-what-is-vernacular-architecture/>

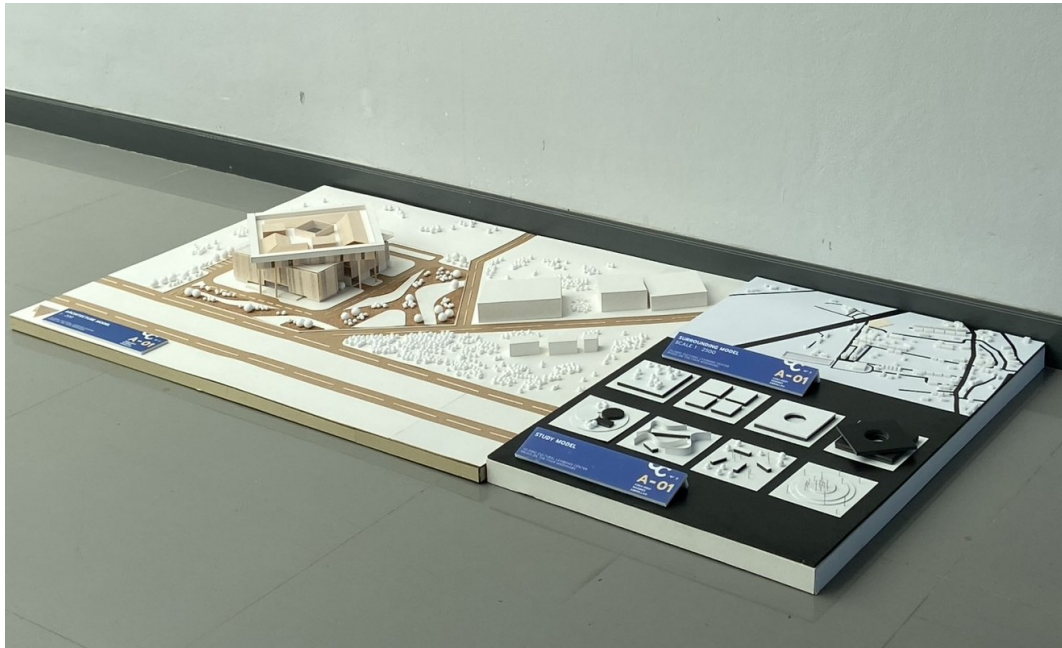
“Green Architecture vs Sustainable Architecture แนวคิดเพื่อการอยู่อย่างยั่งยืน.” *DsignSomething*, September 7, 2016. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

<https://dsignsomething.com/2016/09/07/green-architecture-vs-sustainable-architecture>

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาพหุ่นจำลอง โครงการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัชฮับทั้ง 4

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 1

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 2

ภาพรวม โครงการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามนัซฮับทั้ง 4

ภาพรวมโครงการ (แนวตั้ง)

ภาพรวมโครงการ (แนวนอน)

โครงการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลามตามมัซฮับทั้ง 4

9

ภาพบรรยากาศการนำเสนอ 1

ภาพบรรยากาศการนำเสนอ 2

QR Code magazine online

QR Code VDO

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาววาคินีย์ อับดุลลหะ

วันเดือนปีเกิด 21 สิงหาคม 2545

ที่อยู่ 178 ม.1 ต.ท่าเรือ อ.ท่าแพ จ.สตูล 91150

เบอร์โทร 0949458953

Email neeadl2002@gmail.com

Facebook Wasinee Abdollah

ประวัติการศึกษา ปี พ.ศ. 2557 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลท่าแพพัฒนา

ปี พ.ศ. 2563 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนอรุณศาสนวิทยามูลนิธิ

ปี พ.ศ. 2564 กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตตรัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ประวัติการทำงาน ระหว่างศึกษาระดับปริญญาตรีผู้จัดทำฝึกงาน ณ บริษัท ออราเคิล อาคิเทค (ภูเก็ต)

แรงบันดาลใจในการทำวิจัยนี้

งานวิจัยเรื่องนี้เกิดจากความสนใจในความหลากหลายของแนวทางการตีความและการปฏิบัติศาสนกิจตามมัซฮับทั้ง 4 ในศาสนาอิสลาม ซึ่งแม้จะมีหลักศรัทธาเดียวกัน แต่มีรายละเอียดในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน จึงต้องการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี ลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเคารพในความแตกต่างทางวิชาการอิสลาม